

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

וזה מרו שהו'ף לפניו ל'עז'מי
עולמים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת

פרשת בראשית תשפ"ג

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

**4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
718.384.1652**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563**

היכל הקודש

מאנסי

**32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551**

היכל הקודש

בני ברק

**רחוב הבעל שם טוב 7
052.760.5715**

היכל הקודש

וויליאמסבורג

**27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299**

היכל הקודש

בלומינגטאון

**24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804**

היכל הקודש

ירושלים

**רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150**

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

כתובות. הנושא את האשה – פרק שנים עשר דף קג עמוד א – מותר מהדורת "אבן ישראל – טשוינזליץ" רמג

רש"י

1 ולא אמון אלא דליה ליה טחניה לירידיא – תימה הואיל אחי עובדא ברליה טחניה
2 לירידיא אמאי איצטריך רב עיראי לטעמיך הוה רירי כריסאן ליה לה, הבא טחון
3 חובין? אפילו לא הוה משבח משכיר למיטחן זמיון, דהוה חר כריסא – אל היה דמי
4 לנתניתין, דבנתניתין ליבא פסידא דבעל כי יהיב לה דמי מוונת, ממה שדה חון מוונת

5 עמון, אבל השוכר – אית ליה פסידא אם יתן
6 שבר טחניה, שדרי איני מוציא לטחון, מכוסו
7 עמך לפרועו ואמר רבי: וליבוא האי עמטא
8 דטחון חובין טחון ואותיב חיה מניז לבטולי המקד, **אמר רבי**
9 שלא יצטרך ליתן לו גנרא, הואיל אית ליה
10 פסידא, אבל מכל מקום תשעבי אימא, כמו כן
11 לדידי אית לי פסידא – שבר רידיא שלי, וכול
12 לבטל המקד קודם חתון, ונהי דשבור לא עמך
13 ליתן לו פסד מכוסו – אבל לעכב הריחם דזמן
14 שחזרתו ביתנין – ולא יוכל השוכר, הואיל ומשכיר
15 אית ליה פסידא, אבל השתא דרעזי למיטע ליה
16 טחון חובין, טחון ואותיב, דליה לך פסידא – על
17 בורחך תניא ליה הריחם דזמן, שדרי לו היה
18 פסידא ולך אין פסידא.

19 **הבי** רסנין: שיפצא מאי – ושה דבר הוא.
20 כלומר: מדו שמשפכי דחון, פרש רבני

21 תנאל.
22 **ברכת** הבית ברובה – פירש רבנו תנאל: בנן
23 האדאמריטין (שבת קכ"א, טו, נ"ח) ר' נחמן.
24 למאן, וכן כל כהאי גוונא – אין אונטן
25 מוונתן

אם את אצלני – יש לך מוונת, ואם אין את אצלני – אין לך מוונת. אם היתה מוונת
מפני שהיא ילדה ונתן ילדים – ונתן אותה והיא בבות אבהי. **אמר רבי** בנן: משמשמש
בבדים ובסחות בדרך שמשמשמש בתי בעלה, בעבדים ושפחות בדרך שמשמשמש בתי בעלה,
בתי בעלה, שקד כתב לה: ואת תהא ויתבתי בביתו ומיתוונא מנכסי כל ימי מגר ארמוליתך
בביתו. תני רבי יוסף: בביתו – ולא בבקתי. אמר רבי נחמן: ותומים ששקרו מרוד אלמנה
לא עשו ולא כלום. מאי שנא מדרבי אסי אמר רבי יוחנן? דאמר אסי אמר רבי יוחנן:
ותומים שקרמו ומירו בנכסים מועטין, מה ששקרו – מקרו. התם לא משתקבדי לה מתים,
הא – משתקבדי לה מתים! אמר אביי: נקטינן, מרוד אלמנה שנפל – אין הירושין תיבין
לבנותו. תניא נמי הכי: מרוד אלמנה שנפל – אין הירושין תיבין לבנותו. ולא עוד אלא,
אפילו היא אומרת "הניחוני ושלי" – אין שמשונו בשלי" – בנע אביי: שיפצא מאי? תיקו:
"אמרה: אי אפשי". וליתבו לה פי ותבה התם מפיעי ליה לרב הונא, דאמר רבי הונא:
ברכת הבית ברובה, וליתבו לה לפי ברכת הבית! הכי נמי. אמר רב הונא: לשון חכמים
ברכה, לשון חכמים עושה, לשון חכמים מרפא. ברכה – הא דאמרון. עושה – דתנן: המוכר
פירות לתבירו, משך ולא מרד – קנה, מרד ולא משך – לא קנה, ואם הית פתח – שוקר את
מקומו. מרפא – דתנן: לא יעלום אדם חפצו ויניח על גבי מפתח בפתחו, מפני שמשמיעות.
תנו רבנן: בשעת ספירתו של רבי, אמר: לבני אני צריך. נכנסו בניו אצלו, אמר להם:
הורו כבוד אפכם, נר יהא דלוק במקומו, שולחן יהא ערוך במקומו, משה תהא מוצעת
במקומה. יוסף חנני, שמעון אפרתי – הם שמשונו בתי, והם ישמשונו במותי. הורו כבוד
אפכם. דאורייתא היא, דכתבי: "כבוד את אביו ואת אמו!" אשת אב תואי. אשת אב נמי
דאורייתא היא, דתניא: "כבוד את אביו ואת אמו", "את אביו" – זו אשת אביו, ואת
אמו" – זו בעל אמו! וי"ו יתירה – לרבות את אחיו הגדול, תני מילי – מתים, אבל
לאחר מיתה – לא. נר יהא דלוק במקומו, שולחן יהא ערוך במקומו, משה תהא מוצעת
במקומה. מאי מעבדא? כל בי שמשונו תהא אתי לביתיה. תהא בי שמשונו אתאי שבקתא,
קא קריה אפכא. אמרה אמתיה: שתיקו, דרבי יתבי. ביון דשמע – שוב לא אתא, שלא להוציא לעו על צדיקים הראשונים. יוסף
חנני שמעון אפרתי הם שמשונו בתי והם ישמשונו במותי. כבוד משה – ביהוה דקדים ערפיהו
לערסיה – אמרי: שמע משה – להרוא עולמו הוא דאקבור. והא דאמר רבי: והוה יוסף האידן נמי
ונתן דרבי הוא דאתניא להו. אמר רבון: לתמי ישראל אני צריך. נכנסו אצלו חכמי ישראל, אמר להן: אל תפגעו בקצירות,
על חכמים, וברכין גדולים מהם.
והושבו

1 מאי למקום שאמך – דקתני מילתא פסיקתא, שמע מינה כל בה אצל האם. דאורייתא
2 ריחא לתיבתי למונתי – לא הנתן שוכר לתת מנות למשכיר, אלא שטחון לו למונתי
3 ביהו שבורו. למה איתך? ובכין וריחא וזמרא – לטחון בה מוונת ביהו. אחר
4 ונה הריח נהו לה דמי מוונת – ולא מארבינן: שניהם יתנו לה מוונת, ואף על פי שלא

5 פסק לה דמים מתחלה אלא מוונת – חיברו
6 לתת דמיהם, כשיש לה מוונת ממקום אחר.
7 הבא נמי, אף על פי שלא פסק כלא כתיבה.
8 עבשו שאינו צריך – יתן דמים. טחון חובין –
9 באותה שלקחה. טחון וריחא – ולא במוונת
10 באותה שאעלה, ולא אמרין – דלא חדיד רמי.
11 אלא דליה ליה מוונת לירידיא – שאין שוכר
12 מוונת, טחון בשכר כל שעה, לפיכך אמר לה.
13 אני יושב בטל, אטחון לך ולא אתן דמים. אבל
14 – כל זמן מוציא לטחון טחון משכר, ונתון הוא
15 דמים. מרת סרום – זה נהנה והוא לא חסר, לא
16 באותה עת. **משנה** או אפשי לזון מביית
17 בעלי – לצאת מביית בעלי. **גמרא** ולא בבקתי
18 – ביה עדין צריך. כדאמרין במסכת שבת
19 (ע"ג): בקתא – בי עקתא, אם היה מרוד שלו עדי
20 אית קבל עליו להוציא בניו ולהשיבה.
21 נכבסין מוקטין – שהבנות וזכות בן, כדנתן
22 (כתובות קל"ח) הבנות יתנו והבנים יעלו
23 הפתוחים. וקדשו – קודם שיבואו לביית דין.
24 ומכוסו שיפצא – חוקק בדיקה. מאי –
25 מארבינן: לא מפיקין לה כל ימים שכול
26 להתיקם, אלא דלמא אמרינן לה לאו כל בניקת.
27 ברכת הבית ברובה – בני גאון שטורחין לו את
28 זה משתברין, ומולו דרביס עדין, וליתבו לה –
29 לפי מה שנמשעה ברכת הבית ביציאתה. ושון
30 הכמים – יש ללמוד מנחה ברכת, לטעון
31 ורפאה. אם היה פסק – זה שולק פירות
32 הרבה, ואין לו שדות למשכב, אבל נתן מנות.
33 שוכר את מקומו – דהוה לה כי חזירה, וחזרה
34 קנה לו. הרי אית להו מנאן סחורה, שלא יוכל
35 המוכר לחזור – ויהי לך עשה למוד מלשון
36 חבמינא, לא ילמדין בו – למתל שחטתם
37 הלשון יפה לעומד בו, יא דלוק בפקוסו –
38 אצל השולחן כמו ביתי, וכל ערב שבת היה בא
39 לביתו משפצת, כדלוקמן. יוסף חנני – דמן
40 דספא. את אבך – כל אתן רבין. וי"ו יתיה
41 – דריאת אבך, תני מילי – דרובי כבודא אשת
42 בבית אבתי. כי שפשי – ערב שבת, ונראה
43 בעיני על שכן השמשות שלו שרפי בבל,
44 והכל ירידים אליו לגמור מלאכתו עד שלא
45 תחשב, קרי להו בי שפשי. שלא להוציא לעו בו,
46 לומר: לא צדיקים הוה. שלא היה שולחן
47 לבא לביתם כמו רבי. כבוד משה בחיין עלמא
48 – שהיה מנחה משתקס בקצירתו. וקדים
49 ערפיהו לערסיה – דם נקברו תחלה, והאי
50 דאמר הכי – שנוקם להודיע שימותו וישתורו.
51 דלא לישרו – אישע עלייה, כשמונתו מילתא
52 אדאוראה הוה בהו, שלא זכו להעשק בו.
53 ואיגולאי מילתא דלא אית כשבו בשני ודבי –
54 וכותה דרבי אנאנא עלייה. עירובי – גדולות
55 על חכמים, וברכין גדולים מהם.

קא קריה אפכא. אמרה אמתיה: שתיקו, דרבי יתבי. ביון דשמע – שוב לא אתא, שלא להוציא לעו על צדיקים הראשונים. יוסף
חנני שמעון אפרתי הם שמשונו בתי והם ישמשונו במותי. כבוד משה – ביהוה דקדים ערפיהו
לערסיה – אמרי: שמע משה – להרוא עולמו הוא דאקבור. והא דאמר רבי: והוה יוסף האידן נמי
ונתן דרבי הוא דאתניא להו. אמר רבון: לתמי ישראל אני צריך. נכנסו אצלו חכמי ישראל, אמר להן: אל תפגעו בקצירות,
על חכמים, וברכין גדולים מהם.
והושבו

רמד **כתובות. הנושא את האשה – פרק שנים עשר דף קג עמוד ב – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"**

תוספות

1 **מוזמן** לחי העולם הבא – תימה: והלא כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא! ופרש הרב
 2 רבי מאיר. כל היבא דאמר "מוזמן לחי העולם הבא" היינו בלא דין ובלא סיורין.
 3 **ארתו** היום שנת רבי בטלה קדושה – שדור קרין ארתו רבינו יהושע. וזה הניא
 4 בעינאוי סוטה (ט"א): משמת רבי בטלה ענה וירא – כי לומר קדושה בכלל.
 5 והרב רבי חיים ברוך היה אומר: אימלוהי דיהי
 6 כשפטר רבינו עם – דיהי משמת לו. דהא
 7 בטלה קדושה דקאמר אבא – דיהי קדושה
 8 כדונה. וכן מוכח, מדיקאמר "ארתו היום" – משמע
 9 ארתו היום דקא, ותו ט"א. ובדריא אמר בירושלמי
 10 ואסתה ברכות בפרק "מי שמתו" כדשמת רבי
 11 אמרו: אין כדונה דיום. ואין טראה לרבי,
 12 כדבמותה לרבי דהתם מירי טעמא בית הפרס
 13 דרבנן, אבל טעמא דאירייתא – ט"א.
 14 ומנח
 15 **בימיא ויליא, מןאן ואילך** – ספרו בימיא, וגרסי בליליא או ספרו בליליא וגרסי בימיא,
 16 עד דספרי תריסר ריחי שמתא. והוא וימא דאשכבתיה דרבי נפקא בת קלא ואמרה: כל
 17 הנהו פאשכבתיה דרבי – מוזמן הוא לחי העולם הבא. והוא פוכס, כל וימא הוה אחי
 18 קמיה, והוא וימא לא מתא. בון דו דשמע הכי – סלין לאיגרא ונפל לאינע אמת, וצתה
 19 בת קול ואמרה: אף ההוא פוכס מוזמן הוא לחי העולם הבא. "שמעון בני חכם" מאי
 20 קאמר? הכי קאמר: אף על פי ששמעון בני חכם – גמליאל בני נשיא. אמר לוי: צריכא
 21 למיזמי? אמר רבי שמעון בר רבי: צריכא דף ולמילתיה. מאי קשיא ליה? הא קרא קאמר:
 22 ואת הממלקת נתן ליהורם כי הוא הכבוד! והוא ממלא מקום אבותיו תהו, ורבן גמליאל
 23 אינו ממלא מקום אבותיו תהו. ורבי מאי טעמא עבד הכי? הני דאינו ממלא מקום אבותיו
 24 בתקנה, ביראת הטא – ממלא מקום אבותיו הוה. "הנינא בר קמא ישב בראש". לא קיבל
 25 רבי חנינא, שיהוה רבי אפס גדול ממונו שתי שנים ומחצה. ותיב רבי אפס ברישא, ותיב
 26 רבי חנינא אבריא, ואתא לוי ותיב גביה. נח נפשיה דרבי אפס, ותיב רבי חנינא ברישא,
 27 ולא תהו ליה ללוי איניש למיתב גביה, וקאתא לכבל. ותינו דאמרי ליה לרבי: נברא רבה
 28 אקלע לנהרדעא ומטלע, ודריש: פלילא שרי. אמר: שמע מניה נח נפשיה דרבי אפס, ותיב
 29 רבי חנינא ברישא, ולא הוה ליה ללוי איניש למיתב גביה, וקאתא. ואימא רבי חנינא נח
 30 נפשיה, ורבי אפס בדרתיב ותיב, ולא הוה ליה ללוי איניש למיתב גביה, וקאתא? אימית
 31 אימא: לוי לרבי אפס מיפך הוה ביה קיף ליה, ואי בעית אימא: בון דאמר רבי "חנינא בר
 32 קמא ישב בראש" – לא סגי דלא מליה, דכתיב בהו בצדיקים: "ותגור אומר ויגס לך".
 33 והא הוה רבי חייא נח נפשיה, והואמר רבי חייא: אני ראיתי קברו של רבי יהודה רבי עקיבא
 34 במקלות! אפוי. והואמר רבי חייא: אותו היום שמתי רבי בטלה קדישה! אפוי. והתניא,
 35 וכתתלה רבי נכנס רבי חייא אצלו ומצאו שהוא בוכה, אמר לו: רבי מפני מה אתה בוכה?
 36 והתניא: מת מתוך השחוק – סימן יפה לו, מתוך הכבי – סימן רע לו, פניו למעלה – סימן יפה לו, פניו למטה – סימן רע לו, פניו
 37 כלפי העם – סימן יפה לו, כלפי הכותל – סימן רע לו, פניו ודוקן – סימן רע לו, פניו צהובין ואדומים – סימן יפה לו, מת בערב
 38 שבת – סימן יפה לו, במוצאי שבת – סימן רע לו, מת בערב יום הכפורים – סימן רע לו, במוצאי יום הכפורים – סימן יפה לו,
 39 מת מחולי מעים – סימן יפה לו, מפני שרובם של צדיקים מתתן מחולי מעים. אמר ליה: אגא אתורה ומוצת קא בבינא. איבעית
 40 אימא: אפוי, ואיבעית אימא: לעולם לא תיפוד, רבי חייא עסוק במצוות תהו, ורבי סבר: לא אפגריה, ותינו דחי הוה מינצו רבי
 41 חנינא ורבי חייא: אמר ליה רבי חנינא לרבי תימא בהדי דידי מינצת, דאם חס ושלום נשתתחה תורה מישראל – מהדנתא ליה
 42 מפלפלי! אמר ליה רבי חייא: אגא עבדי דלא משתתחה תורה מישראל, דאיחיתנא ביהנא ושווינא, וכתבדלתא נשיא, ויצידנא מביא,
 43 ומאכלנא בישרא לתימי, ואריבנא מנילתא ממשכי דמביא, וסלקנא למתא דלית בה מקרי דרדקן, וכתבנא תמינא חמישי חמישי
 44 ונגון, ומתנינא שימא סידרי לשימא נגון, לכל חד וחד אמרי ליה: אתני סדרך לתבך. ותינו דאמר רבי: פמה גדולים מעשה
 45 חייא! אמר ליה רבי ישמעאל ברבי יוסי: אפילו ממך? אמר ליה: אין, אמר ליה רבי ישמעאל ברבי יוסי: אפילו מאבא? אמר ליה:
 46 חס ושלום! לא תהא פואת בישראל. אמר להן: לבני קטן אני צריך. נכנס רבי שמעון אצלו, כסר לו סדרי הקמה. אמר להן:
 47 לבני גדול אני צריך. נכנס רבן גמליאל אצלו, וכסר לו סדרי נשיאות. אמר לו: בני, הנהו נשיאותך ברבים, ורוק מיה פתלמדים.
 48 איני? והא פתיב: ואת ר' יואי ה' וכד', ואמר בר: זה והושפט מלך יהודה, בשתייה רואה תלמיד חכם היה עומד מנסא, ומחבקו
 49 ומנשקו, וקרא לו: רבי רבי, מרי מרי! לא קשיא, הא – בנינעא, הא – בפרהסיא. תניא, רבי מוטל בצפור, ומקום מוכן לו בבת
 50 שגרים. והתניא: "צדק צדק תרדף" – הלך אחר רבי לכות שגרים: רבי בבית שגרים הוה, אלא פון דחלש – אמטויהו לצפור,
 51 רבי מריא

1 והושיבו ישיבה – לעסוק בתורה. לאחר שלשים יום – של פטירתו מיד, ולא תהו עוסקין
 2 בהספה. שמעון בני חכם – הוא, ולקמן פריך מאי קאמר חנינא בר תמא ישב בראש –
 3 והשיבה. כבוד מינה משום מוח – רבני פריים דמביה לעיריות וארתו למספריה. כיון
 4 דהוה רבא אספרהו בכבדין, וקא אתו רבי עלמא מיריות ומכפדים. אמרי: משום יקרא
 5 הוא דקאמר. וימא דאשכבתיה – יום פטירתו.
 6 צריכא לשימי – דרבן גמליאל דבברו דחי
 7 נשיא. דף ולפולקרי – פסח היה, דאמרתין
 8 בעלמא (סוכה נגא). לוי אחוי קודה ואטלע. מאי
 9 קמיה ליה – לרבי שמעון ברבי, דאמר: צריכא
 10 למיזמי, אמאי צריכא – הא קרא כתיב הוה
 11 כפלא מקום אבותיו תוח – כלומר, אין באחו
 12 חטוב מנו. אבל כאן – הרי אחיו חכם מנו.
 13 יתיב רבי חנינא אבריא – חוץ לבית המדרש,
 14 שלא היה נכפף לרבי אפס. וקאתא – כבכלל
 15 בלילא שרי – לצאת בה שבת. מאי טעמא –
 16 מאן דרבה למיפך בכלילא – אשה חשובה
 17 ואשה חשובה לא שלפא ומחיא, בפרק "במה
 18 אשה יוצאה" (שבת נ"ג). סיפך הוה ביה ליה
 19 קודם שיגלה ממקומו, אבל לרבי חנינא –
 20 כיה. הוה הוה רבי חייא – ולמניה רבי ראש
 21 ישיבה. קברו של רבי – ארוננו של רבי, והורדתי
 22 עליו ומצאתי. בקרב שבת סימן יפה – שיכנס
 23 למנוחה מיום הכפורים – נמחלו
 24 עונותיו, וסימן יפה לו. הא אפגריה –
 25 אבטלו ממונא. שייטני – העבט. ומדינא
 26 נשיב – מקלע אני מכוונת. ודומה לו: אין
 27 פורסין נעבין ליונים (בבא בתרא נ"א). ויירט
 28 בני – צביים. ואריבנא מנילתא – מתקן אני
 29 כלפי. אריבנא – לשון תיקון. כדאמר בהבסות
 30 סוכה מהו. מאי או לא אריך, כלומר: מתקן
 31 או אינו מתקן. ובספר עורא (ספן ד) נמי כתיב
 32 "וערות מלכא לא אריך לנא למחוא". לא תהא
 33 כרבי הוה בישיאל – כלומר, שלא אומני דרבי
 34 זה לעולם. מהו נשיאותך בריים – שההא יושב
 35 בין הדולמים. ורוק פיה – אימה. שההא אימך
 36 עליהם. בנינעא – מנכר כל אחד ואחד.
 37 בפרהסיא – מטייל עליהם. איהו. לחודעי
 38 נשיאותו. רבי מוטל – בחלו בצפור, ומקום
 39 קברו מוכן לו בבית שגרים.
 40 רבי מריא

כתובות. הנושא את האשה – פרק שנים עשר דף קד עמוד א – מותר מהדרת "ישראל – טשינולין") קפז

רש"י

1 דרסליא – דאמרין במסכת גיטין (א.א.) למה נקרא שמה צערי – שישבת בראש הדר,
 2 כעפור. קרע כמה ויפנין לביה הבא – הרולי מעיים הוה ליה. וחלין תפילין ומנה ליה
 3 וקא מקצו חלוקין ולתוהי. פתח ואמר – הספר. אראליים ומצוקים – מלאכים
 4 וצדיקים מעוקי רבין. ולא נתתי בקוביא עטנה – ואפילו לפי טורח שינתיה באבעב קטנה
 5 שלי. ויבוא צדיקים ויבאו לקראתו ויבאו בשלום

6 – ואחר כך ינחו צדיקים על שכבתו. חולין
 7 נכחו – בדרך ישרה. **משנה** כל זמן שהיא
 8 בבית אביה – והיושבת תוך שם. גובה
 9 כתובתה – כשהייתה שתיקשה טובה – מנכס
 10 ותימים טונת לחם ומלח לשכניה. והכספים
 11 אופרים – ולא דחובו עשרים וחמש לענין
 12 הטובה שתעשה. ולא אפסדה רבנן כתובתה.
 13 ובחוביהו עשרים וחמש – לענין תוספת
 14 דחובה. והדאי ליתוקה לא הבנה כל החשני
 15 הללו – מחלתה. הלכך, כל זמן שהיא בבית
 16 בעלה – אין שתיקתה מחילה. אלא מנפי
 17 שמבכרין אותה היא בושה למתת על כתובתה.
 18 אבל ביה כתיב אביה. שתיקתה עשרים וחמש שנים
 19 – מחילה היא. מתי וירשה מוכרין כתובתה
 20 ב' – כלומר, שצריכה למתת על כתובתה בתוך
 21 עשרים וחמש שנים. **גמרא** עניה כשיבא
 22 שכתובתה מוטעה. אבידה לרבי מאיר מטובה
 23 שעשה בעשרים וחמש שנים. וטריאה –
 24 בתיום – שהיתה עשירה. ובחובתה מרה –
 25 תפסיד כתובתה מטובה של עשרים וחמש שנים;
 26 לפי שכל שיתא – ומישר של הגמול. אף
 27 כאן, לפי עושהו בחובתה. מתי שתשיל – לרבי
 28 מאיר, דעמאדא משום טובה. שתשיל –
 29 שמשום טובתה לחשבון כתובתה של חובת
 30 השנים. תפסיד לכל שנה אחת מעשרים וחמש
 31 שבתובה, אבל לא שדחה עשרים וחמש שנים
 32 אלא חזיקו. או שלפיתא או רביעית. תשיל –
 33 לשון חלוקה לפי חשבון הוא, כבדנות ומכות
 34 הא. משלשין במנומן ואין משלשין בהן. כל
 35 חשב הכספים – בן – הענימהו יחד ולא מנוט.
 36 אבל שפר בתובה יוצא – בבית דין מחלת ידה.
 37 גובה כתובתה לעולם – שאילו מחלתה היתה
 38 מוסרת להם שטר החבובה. שלא בחובתה – אם
 39 שחק עשרים וחמש שנים. ולא מיתה על חובו –
 40 כל תפסיד בכך. אלא כתיב בת אהילת היא –
 41 שנתית מוחן כל השנים הללו. ובחובתה אינה
 42 מלחה ולא יסירה בה מנומן. לעולם ולא נקט
 43 – הלכך דחוקא בעל חוב. והא אלמנה לא נקט
 44 נקטא שטרא – אהילתה. ורקיעה חשך. במאי
 45 נביא – כשחייב מודה. שונין – בעלי ברייתא.
 46 ירשה היא הוא בעל חוב – לגביה לטול
 47 שלא בחובתה. ודוריא לא מחלתה. כשחייב שנים
 48 – שלא נתקבלה כתובתה. בר קאז – עם חבמי
 49 הרי

50 **התובתה עד עשרים וחמש שנים.** מטה – והייתה מוכרין תתבתה עד עשרים וחמש שנים. **גמרא** אמר ליה אבוי לרב יוסף: עניה
 51 **שבישאלא** – עד עשרים וחמש שנים. ומרתה בת בתיום – עד עשרים וחמש שנים. ואמר ליה: לפום תמלא שיתא. ואינאן ליה: לרבי
 52 מאיר, מתי שתשילש? תיקו. "ותקמינן אומרים כל זמן". אמר ליה אבוי לרב יוסף: אמאי קורב שקיעת החמה – גובה תתבתה. לאתר
 53 שקיעת החמה – לא נביא, בהתייא פורתא אחילתא? אמר ליה: אין, כל מדת הכמים בן הויא: בארבעים סאה, מובל, בארבעים
 54 סאה חסר קורטוב – אינו יכול למבול בהן. אמר רב יהודה אמר רב, העיד רבי ישמעאל ברבי יוסי לפני רבי, שאמר משום אבוי:
 55 לא שנו אלא שאין שמר תתובה ויצא מתחת ידה, אבל שמר תתובה ויצא מתחת ידה – גובה תתבתה לעולם. ורבי אלעזר אמר:
 56 אפילו שמר תתובה ויצא מתחת ידה – אינה גובה אלא עד עשרים וחמש שנים. מתיב רב שישת: בעל חוב גובה שלא בהתורה.
 57 היכי דמי? אי דלא נקט שמרא – במאי גביי אלא דנקוט שמרא, ובעל חוב הוא דלאו בר אחילת הוא, הא אלמנה – אחילתא! הוא
 58 מותיב לה, והוא מפרק לה: לעולם דלא נקוט שמרא, והכא במאי עסקינן – בשתיכי מודה, והואמר רבי אלעזר, שונין: רגזשה רבי
 59 היא בעל חוב. היכי דמי? אי דלא נקוטא תתובה – במאי נביא? אלא לאו – דנקוטא תתובה, ורגזשה היא דלאו פת אחילת היא, הא
 60 אלמנה – אחילתא! הכא נמי, בשתיכי מודה. אמר רב נחמן בר רבי יוחנן, פת רב יהודה בר קאז במתנתא דרבי בר קאז: תתבתה תתבתה

61 **ומרתה** בת ביתוס עשרים וחמש שנים – אמר
 62 ליה רבי דודי פירכא למה אליבא דרב
 63 קפרא. דאמר לקמן: לא שנו אלא מנה ומאתים
 64 אבל תוספת לה. ר' לעזריה כותבא אורייתא –
 65 מרואת בת ביתוס ועניה כשיבאאל שותא. אלא
 66 אליבא דרבי יוחנן, דאמר דאפילו תוספת אין לה
 67 איירי הכא. ולי נראה: דאליבא דרבלי עלמא
 68 אתא. דהכא – אליבא דרבי מאיר איירי, ולקמן
 69 לא קאי בר קפרא אלא אליבא דרבנן, דאמר
 70 גובה כתובתה בבית אביה עד לחיבתו שנים.
 71 והואיל ושהתה כל כך, מחלתה. ואמר בר קפרא:
 72 דרואק מנה ומאתים מתלה, אבל תוספת דרואי
 73 כמו מתנה בעלמא – לא מחלה. כמו שאר בעל
 74 חוב ולא מחיל. אבל לרבי מאיר דמפסדה משום
 75 שיש בעשרים וחמש שנה שתעשה טובה כנגד
 76 תתובה – אין חילוק בין תוספת למה ומאתים
 77 ולפום גמלא שיתא. דאי לא תמנה אלא,
 78 אודרי מאיר קאז – אם בן מוקדאמו תוספת
 79 על, עלמא ליה ליה לרפום גמלא שיתא – אם
 80 קשה לה לירידה: אלמנה דתתבתה מנה על
 81 עשרים וחמש שנים, ובתולה דכתובה מאתים
 82 עד עשרים וחמש שנים. והמהיל ידבר שפטי
 83 דאליבא דרבנן קאי לקמן, דהכלה טוניה דלקמן
 84 מיירי אליבא דרבנן.
 85 **היכי** דמי ולא נקטא כתובה במאי נביא? –
 86 תימה. אמאי לא עריק במון בן במנותיק?
 87 נביא גביא בשלש שותהו עשרים וחמש אהו
 88 לאו – בניקטא כתובה, וקתני מרואה בעשרים
 89 וחמש שני לומר. דאמתותיק ליבא למיתרף,
 90 דאמתא למתור ממתותיק עבדי מיתה. אהו
 91 אליבא דרב קיימא, ולדרידה (כתובה 50 פס)
 92 אלמנה גביא עבדי מיתה. אהו אקדמה או לא
 93 נקטא כתובה ביה מנאי גביא – דיעני 37
 94 דכמאן דכתב ביה מנה ומאתים דמי, ולרב (שם)
 95 גרשה לא גביא אלא בגט.
 96 אמר

97 **היכי** דמי? אי דלא נקטא שמרא, והכא במאי עסקינן – בשתיכי מודה, והואמר רבי אלעזר, שונין: רגזשה רבי
 98 היא בעל חוב. היכי דמי? אי דלא נקוטא תתובה – במאי נביא? אלא לאו – דנקוטא תתובה, ורגזשה היא דלאו פת אחילת היא, הא
 99 אלמנה – אחילתא! הכא נמי, בשתיכי מודה. אמר רב נחמן בר רבי יוחנן, פת רב יהודה בר קאז במתנתא דרבי בר קאז: תתבתה תתבתה

כתובות. שני דיני - פרק שלושה עשר דף קה עמוד א - מתוך מהדורת "אבן שושן (שטיינזלץ)" קצא רשי'

1 תשבע בכה - כשישמעו בו שמת, וחבא לבנות כחובתה - תשבע שלא עכבה בידה
 2 משל בעלה כלום. ולא תשבע בתחלה - בשעת גיבוש מזונות. **גמרא** ארמון גן נאי.
 3 ונזרין מידות - קסות: קישמה נטיעה גרסין, בבבא קמא גבי דבמה שבנסבה לרשת
 4 וזיק עורסין, קטנה נטיעה אילן כמה שמן אותה: שתי בכה - שתי מעות. בתי דינין
 5 - דעו עורסין ותשלנה. בתי נביות -
 6 להתפלל. בתי מדרשות - למשנה ולהלמוד.
 7 בתי סופרים - ללמוד תניקות. נטולין שכן -
 8 ומתפרנסין הימנו, לפי שלא היו נטוקין
 9 במלאכות, ברשיעי קמקעין - שנטולין שכל לרזן
 10 יותר מכדי זיזוק? אלא ספקו - למזונות. אף על
 11 פי שלא רצו - לטול, איסתרא - סילע.
 12 בתרת שוהיא - שלא תחייבנו אם זכאי אני.
 13 בתרת אגרא - שבי טוהה. ונשיל שבי לרזן
 14 - משנה היא במסכת כבודת (נכט.א). אני דינא
 15 - לא אמור לכם הדין, כי אם בשכר כן וכו'.
 16 אני ביילא - שהיה טעל ממלאכות. הוהת תתי
 17 באמברי דמרא - מריח באוצרותי, ין איה
 18 ראו לתקיים. וחובקו לחתקלל - ומכרזו
 19 מדי, ושכר לא היה מעי לו בכל יום. כי חא -
 20 דבטיילא דמנכח שרי. הבו לי גמרא דילי - מיא.
 21 משקה שדותי. בחריקא - במקטני. מריח
 22 אמור אני שוהא לרזן פנים. כמו קרנים חרוקות
 23 דרשדות חולין (נטב). כלומר: שאני מסתלק
 24 ונפגם מקמי.

**תשבע בכה ולא תשבע בתחלה, תחלו עילו בני
 בניהם גדולים, ואמרו: תשבע בתחלה ובסוף. אמר
 רבי יוסף בן הרמנים: כדבריהם. אמר רבן יוחנן
 בן זבאי: יפה אמר חנן: לא תשבע אלא בסוף.
 גמרא ורמניה: שלשה דיני גזילות היו בירושלם:
 ארמון בן דגאי, חנן המציר, וחנן בן אבישלום. קשיא
 תלת אתרין, קשיא גזירות אגוזות! בשלמא תלת
 אתרין לא קשיא, דחשיב ליה - קתני, דלא חשיב
 ליה - לא קתני. אלא גזירות אגוזות קשיא! אמר
 רב חנן בר יצחק: שהיו גזוזין גזירות על גזילות.
 דתניא: קטמה נטיעה, רבי יוסי אומר: גזוזי גזירות
 שבירושלם אמרים: נטיעה, פת ששה - שלשה כסף,
 פת שתי שנים - ארבע כסף. ורמניה: שלשה דיני
 גזירות היו בירושלם: ארמון, וחנן ונחובו אמר רב
 פפא: מאן חנא נחום - רבי חנן היא. דתניא, רבי
 חנן אומר: אף נחום המדי מגוזי גזירות שבירושלם
 הנה, ולא הווי לו חכמים. ותו לביא? והואמר רבי**

1 תשבע בכה - כשישמעו בו שמת, וחבא לבנות כחובתה - תשבע שלא עכבה בידה
 2 משל בעלה כלום. ולא תשבע בתחלה - בשעת גיבוש מזונות. **גמרא** ארמון גן נאי.
 3 ונזרין מידות - קסות: קישמה נטיעה גרסין, בבבא קמא גבי דבמה שבנסבה לרשת
 4 וזיק עורסין, קטנה נטיעה אילן כמה שמן אותה: שתי בכה - שתי מעות. בתי דינין
 5 - דעו עורסין ותשלנה. בתי נביות -
 6 להתפלל. בתי מדרשות - למשנה ולהלמוד.
 7 בתי סופרים - ללמוד תניקות. נטולין שכן -
 8 ומתפרנסין הימנו, לפי שלא היו נטוקין
 9 במלאכות, ברשיעי קמקעין - שנטולין שכל לרזן
 10 יותר מכדי זיזוק? אלא ספקו - למזונות. אף על
 11 פי שלא רצו - לטול, איסתרא - סילע.
 12 בתרת שוהיא - שלא תחייבנו אם זכאי אני.
 13 בתרת אגרא - שבי טוהה. ונשיל שבי לרזן
 14 - משנה היא במסכת כבודת (נכט.א). אני דינא
 15 - לא אמור לכם הדין, כי אם בשכר כן וכו'.
 16 אני ביילא - שהיה טעל ממלאכות. הוהת תתי
 17 באמברי דמרא - מריח באוצרותי, ין איה
 18 ראו לתקיים. וחובקו לחתקלל - ומכרזו
 19 מדי, ושכר לא היה מעי לו בכל יום. כי חא -
 20 דבטיילא דמנכח שרי. הבו לי גמרא דילי - מיא.
 21 משקה שדותי. בחריקא - במקטני. מריח
 22 אמור אני שוהא לרזן פנים. כמו קרנים חרוקות
 23 דרשדות חולין (נטב). כלומר: שאני מסתלק
 24 ונפגם מקמי.
 18 פתח אמר רבי אשיאי: שלש מאות ותשעים וארבעה פתי דינין היו בירושלם, בגנן
 19 פתי כנסיות, ובגנן פתי מדרשות, ובגנן פתי סופרים! דינין - טובא הוו, וכי קאמרין -
 20 אגוזי גזירות קאמרין, אמר רב יהודה אמר רב אסי: גזוזי גזירות שבירושלם היו נטולין
 21 שבירושלם ותשע מנה מתרבות הלשפה, לא מסיפין להם. לא רצו? אפנו ברשיעי
 22 עסקנן? אלא, אם ספקו אף על פי שלא רצו - מסיפין עליהן. קרנא הנה שקול איסתרא
 23 מנפאי ואסתרא מחיבי, וראין להו דינא, וחיבי עבדי הכי? והכתי: 'ושוחד לא תקח'
 24 וכי תיקא: הני מילי - היכא דלא שקול מתרוייהו, דלקא אתי לאצלו דינא - קרנא, כרנא, כון
 25 דשקול מתרוייהו - לא אתי לאצלו דינא, וכי לא אתי לאצלו דינא מי שרי? והתניא:
 26 'ושוחד לא תקח' מה תלמוד לומר? אם ללמד שלא לזכות את החיוב ושלא לחיבי את
 27 הזפאי - הרי כבר נאמר: 'לא תפח משפט'. אלא אפילו לזכות את הזפאי ולחבי את
 28 החביב, אמרה הורה 'ושוחד לא תקח'! הני מילי - היכא דשקול בתורת שוחד, קרנא -
 29 בתורת אנרא הנה שקול, ובתורת אנרא מי שרי? והתני, הנוטל שקר לדין - דיניו קרנא!
 30 הני מילי - אמר דינא, קרנא - אמר בטילא הנה שקול, ואנר בטילא מי שרי? והתניא:
 31 מוכער הדין שנוטל שקר לדין, אלא שדינו דין. חיבי דימי? אילמא אמר דינא - דינו דין?
 32 והתניא: הנוטל שקר לדין - דינו בטילא! אלא - אמר בטילא, וקתני: מוכער הדין! הני
 33 מילי בטילא דלא מוכחא, קרנא - בטילא דמוכחא הנה שקול, דהוה תתי באמברא דתמרא,
 34 וקבי ליה וזו. כי הא דרב הונא, כי הנה אחי דינא לקמיה, אמר להו: הבו לי גבאי דרל'
 35 לי בחריקאי, ואידון לבו דינא. אמר רבי אבהו: בא וראה כמה סמויות עיניהן של מקבלי
 36 שוחד: אדם חש בעיניו - נותן קמון לרופא, ספק מתרפא ספק אינו מתרפא. ותו נטולין
 37 שוה פריה, ומספין עיניהן, שפאמרי: 'כי השוחד יעור פקחים'. תנו רבנן: 'כי השוחד
 38 יעור עיני חכמים' - קל וחומר למפשיין. 'ויסלף דברי צדיקים' - קל וחומר לרשיעים. מדי
 39 מפשים ורשיעים בני דינא ניהו? אלא הכי קאמר: 'כי השוחד יעור עיני חכמים', אפילו
 40 חכם גדול ולקח שוחד - אינו נפטר מן העולם בלא סמויות הלב. 'ויסלף דברי צדיקים'
 אפילו

הלכות קצמה היו נטולין שכן מתרומת הלשפה, אף על פי ששכר הלמוד תורה אסור, כדאיתא בפרק 'אין בן גזר' (נדרים לז.א). מפי רבי.

1 אפילו צדיק גמור ונטול שחור - והיונו על הוומר לרשיעים, שכבר נטל שחור בפעם
 2 ראשונה; ודפסע ראשונה בעוטלו - אבתי צדיק הוה, שעדיין לא נטלו. וקל הוומר
 3 לטפשים - בפעם שניה, שנטל שחור שכבר נעשה טפס מפעם ראשונה שנטלו. מפי רבי.
 4 ורבינו שמואל בן מאיר פירש: הדאי קל הוומר לטפשים אינו מן הבריותא אלא מהנדאי
 5 חבמים ותרביס משמע שוריהו לומר לך הוומר

6 לטפשים ולכך מהמה וכו' רבי בני דרמי וישנא רבי
 7 קאמר ולא נדון כיוצא משאר רבתי בני אמרתי
 8 ב'דומקל' כסופו נבאב מציטא קד'ה: תנו רבנן
 9 "אם איש עני הוא לא תשכב בעברתו ומשמע, הא
 10 עשיר - שכב, משני; הכי קאמר. מא' רבתי
 11 מלך במנפס יעמר ארץ אם הומה דין מלך
 12 שאינו צריך לבלום - ודא משמע דרביטו ממון
 13 קאמר, משום שחור. מרמסוק עליה: האי דיינא
 14 דשאל שאילתא, ולעיל נבי - ממילי דשודד
 15 איירי. ובסנדרון בפרק קנא (ג.) מיתו דן
 16 דראש נופח דרבינו בר כוכן אריק שאנו בקי.
 17 וערך לשאלו הוראות הדין, ודסקי התם. הרש
 18 רב נתמן בר כוכן: מאי תרביס 'מלך' במשפט יעמיר
 19 ארץ? ובהר בני מסק. רבי נשיאה אקומו דיינא
 20 לא גימיר. וכולה שנתתא דהדם מיידי בדינא
 21 שאני הנין כותמא שאניו בקי? ואומר רבינו גמ
 22 דהמאי קרא איכא למידק שאנע צריך לא למנוון
 23 ולא לדברי תורה. מפי רבי. לא למאן דמי ליה
 24 ולא למאן דהיחם ליה - לא באובח שוטנא
 25 דאיירי ביה רבי תודיה ורובנ גבי עדות איירי.
 26 ולגבי דין אפילו רבנן מרוד פסול. כדמסקי
 27 מקרא בפרק 'אי בורי' (סנהדרין טנא). דאם בן
 28 וזה ליה לא תאירי וזכא קרא דרחה. אלא הים
 29 אבאב - כגון ששביט, ושוטא - שלא ידבר עמו
 30 שלשה ימים. אבל האב - אבאוב בן הנין פרח
 31 גרפא אישא אפוא וזהו גברא שקליה. דמיני
 32 אלא חמורא בעלמא. שדו תמרתיין על עמקן.
 33 כדאשביח במבא הריסם. אבל פסולין לא היו. מפי
 34 רבי. ובי' אלישע אובל כבורים היהו אן עמ
 35 לחוק כפירוש הקונטרס. רדכי פירשה: וכו'
 36 אלישע אובל כבורים היהו? הלא חללא כבורים היהו?
 37 ואן כבורים אובליו דנין לחומה. כדמכתוב ברש
 38 "אלו הן הלווקין' (מכות טא.) ובפרק 'בהמה'
 39 ומשנה: (תולין טו.) והכי איתא ביראי בסוד
 40 אלוהי וכו'. תלמודי חבמים כפרה להם
 41 לישראל אבל מקום מושבתיהם. כשאר: תרביס
 42 מנחת כבורים - ואומר "ואיש בא מנבל לישיע
 43 וגר" וכי אלישע אובל כבורים היהו? הלא אן עמ
 44 מקדש ואלו חמור ואלו כוכן גרולו אלא אלישע
 45 תלמודי וישבן לפניו, מכאן אביר וכו'.
 הדינו

אפילו צדיק גמור ולוקח שוחד - אינו נפטר מן
 העולם כלא מירוף דעתה. כי אתא רב דיימי אמר:
 דרש רב נתמן בר כוכן: מאי דכתיב "מלך במשפט
 יעמיר ארץ ואיש תרומות ותרסנה" אם דוקה דדין
 למלך, שאינו צריך לבלום - יעמיר ארץ, ואם דוקה
 לכהן שמתור על התרנות - ותרסנה. אמר רבה בר
 רב שילאי: האי דיינא דשאל שאילתא - פסול למידון
 דיינא ולא אמרן - אלא דלית ליה לאושלוי, אכל
 אית ליה לאושלוי - לית לן בה. איני? והא רבא
 שאל שאילתא מדכי בר מריון, אף על גב דלא שילוי
 מנייה! התם לאחשוביניהו הוא דבעי. אמר רבא: מאי
 אפרקא? ליה דעתיה לגביה, והוה כגופיה, ואין אדם
 רואה חובה לעצמו. מאי שוחד - שהוא חר. אמר רב
 פפאי: לא לידון איניש דיינא למאן דרתיס ליה, ולא
 למאן דסני ליה. דרתיס ליה - לא הוי ליה חובה,

1 אינו נפטר מן העולם - והכי קאמר לך הוומר שסמא את עינו כשידא טפס בשופר
 2 וישב לידון. שאינו צריך בלום - שדוא עשיר, ואין צריך לדחוק. רשאל שאילתא -
 3 הרגיל לישאל מבני עירו בדמות וכלים. מאי מנפס דשודא - למה אסור לישלע לכותב
 4 את הוובאי? אם אדם רואה חובה לעצמו - אין דעתו מתקרב לעד החובה לחייב את
 5 עצמו, ואפילו מתכוין לדין אמת. חוד חד -
 6 הנתון והמקבל נעשים לכו אחד. בני פחווא -
 7 ערו של רבא. מיידי - מקצתם אחרים אחי,
 8 אותם שזיכתי. אם אבאובים -
 9 נעשו כולם אחריכי. כפריא - גשה. יודב ליה
 10 דיא - לוסמוכ. כנרא דפרי - סל פירות
 11 מפרסם של רבי שוטמאל. וזוא - זון. כחדי
 12 דאילי ואתי - בכל אשר הולך וזא היה לבו
 13 לכותבו של אותו אריס, ובאין לו פתחו זכותו
 14 ואומר בלבה הלאו וישעון כך וכך וזכה בדין.
 15 דאשת ותי - בכלל שנה שנתו אותן חייב ליתן
 16 לכהן אחד מששים. נילתי יבי נילי - גנים
 17 טענים. וכי אלישע אובל כבורים היהו - הלא
 18 לא כהן היה, שהיו מציעו בדיני הדינים
 19 שנתיהם אביו על שנטו, רדכתיב "ועני ושפט
 20 בנשר", ומציעו מבססת מסופים ביאלו דברים
 21 (א.ת.ס.) ושפט ודאי קרא וזא אבי של אלישע
 22 שפע מינה קריביה הוא - להכי פסול ליה
 23 לדניא.

הא

34 איתיה ליה ההוא גברא ראשת הנו. אמר ליה: מהיבא את? אמר ליה: מרוד פלו, ומרתם להבא לא הוה פתן למתבא ליה? אמר
 35 ליה: דיינא אית לי, ואמינא: אבא אורחאי איתיה ליה לקר. אמר ליה: פסולא דך לדינא. לא קביל מנייה, אותיב ליה וזנא דרבנן
 36 וקדיני ליה. בתיי דקאולו ואתי אמר: אי בעי טעון הכי, ואי בעי טעון הכי, אמר: תיפח נפשם של מקבלי שוחד! וקיה אני שלא
 37 נטלתי, ואם נטלתי - שלי נטלתי, כך, מקבלי שוחד - על אחת כמה וכמה. רב ענן איתיה ליה ההוא גברא כנתא דיגלדני דכי גילי,
 38 אמר ליה: מאי עבדתיך? אמר ליה: דיינא אית לי. לא קביל מנייה, אמר ליה: פסולא דך לדינא. אמר ליה: דיינא דכר לא קבילי,
 39 אמר ליה: מאי עבדתיך? אמר ליה: דיינא אית לי. ואיש בא מנבל לישיע וזא מנבל לישיע לחם פסורים עשרים
 40 לחם שעורים וקרמל בצקלונגו", וכי אלישע אובל כבורים היהו? אלא לומר לך: כל המביא דודון לתלמוד חכם - פאילו מקריב
 41 כבורים. אמר ליה: קבולי לא בעינן דאקפילי, השתא דאמרת לי טעמא - מקבילנא. שודיה לקמיה דרב נתמן, שלח ליה: נדיניה
 42 קר להאי גברא, דאנא ענן פסולא ליה לדינא. אמר: מרשלה לי הכי, שמע מניה קריביה הוא, הוה קאים דיינא דרתיס קמיה, אמר:

הא

כתובות. שני דיני – פרק שלושה עשר דף קו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזילץ)"

תוספת

1 האי עשה והאי עשה – מצות הדיינים עשה ושפטם צדק. עשה דבכור תורה – דניה
2 דהאי גברא דהוא עשה, דאיכא כבוד תורה רבא עבן בהדיה – עדין. סדר אילוהי דבה
3 – שלמה דין תיבה. סדר אילוהי וטא – שלמה בתוך התיבה. חזק ריתא – כעס של
4 מקום, אבל ובעי לילעם, דבי שפישי – תלמידיו ממנו, לעמוד מבית המדרש. חזי פיישי
5 נבא – ונכבש שלחן. ורבי אליהו ורבי אליהו ומתאמי.
6 דרביבי שיערם דלם ולחם כרביים – דהא
7 עשרים וחז, וכרמל – הרי עשרים ותרמין, וכל
8 אחד לפני מתא שא – דרי תרי אלפין ומתאמי.
9 בתליסי אמוראי – השומעין מפיו ומשמיעין
10 להביס, וזו מנאן חזן, ומאפי מלפניו ומלאוהו.
11 ומתחלקן ומקומות הרבה, שדיה העם רב.
12 וכפי ליה לויטא – מאפיל את הדמה, ודיה
13 (לחא). רביבי – מניחי שפירי – של כל
14 אדם וזבם, שאסור להשקות ספר שעיני מונה
15 משום 'אל תכאן באחלק שלח'. וראו בית דין
16 שדיו מתעצלין דברב, והפקירו תרומת הלשכה
17 לבתי רבי אבטיס ובית גרמו במסכת יומא
18 (לחא). רביבי – בפרכות שבנגד התחרים
19 לדעייעתא עבידי, ואינן תחת בנין, אבל כל
20 צורך בנין, כגון פרכות המגדלות כל היכל
21 לקישי תורה ורבי אלפין ומתאמי רבן, וצדון וריתא לא
22 הוה פיישי רחמי – אטא איבער רחמי? וצמאי פיישי
23 הכי? דכתיב: "ויאמר משרתו מה אתן זה לפני מאה
24 איש". מאי לפני מאה איש? אילמא דכדוהו לפני
25 מאה איש – בשני בצורת מוכא הווי אלא, דכל
26 חזי וחד קמו מאה איש. כי הווי מופטרי רבן מבי
27 רב הווי פיישי אלפא ומתאמי רבן, מבי רב הונא –
28 הווי פיישי חמני מאה רבן. רב הונא הוה דריש
29 בתליסי אמוראי, כי הווי קלימי רבן מופטריא רב
30 לויטא ונפצי גלמיהו – הוה סליק אמתא וכפי ליה
31 הונא. ואמרי במערבא: קמו ליה מופטריא דרב
32 הונא בבלאה. כי מופטרי רבן מבי רבא ורב יוסף
33 הווי פיישי ארבע מאה רבן, וקרן לנפשיהו ותמי.
34 כי הווי מופטרי רבן מבי אבוי, ואמרי לה מבי רב
35 פפאי, ואמרי לה מבי רב אישי, הווי פיישי מאתן
36 רבן, וקרן לנפשיהו יחמי רחמי. אמר רבי יצחק רב
37 דרפא אמר רבי אמי: מבקרי מומין שבירושלם אמר
38 נומלין שכתן מתרומת הלשפה. אמר רב יהודה אמר
39 שמואל: תלמודי תכמים המלמדין הלכות שחיבה
40 לפתנים היו נומלין שכתן מתרומת הלשפה. אמר
41 רב גידל אמר רב: תלמודי תכמים המלמדין הלכות
42 מוקינא לפתנים נומלין שכתן מתרומת הלשפה. אמר
43 רבה בר בר תנה אמר רבי יוחנן: מגידי ספרים
44 שבירושלם היו נומלין שכתן מתרומת הלשפה. אמר רב נחמן אמר רב:
45 נשים האורנות פרכות שכתן מתרומת הלשפה. ואני אמר: מקדשי בדיק הבית,
46 הוואל ופרכות שכתן נפשו. ומתיבי: נשים האורנות פרכות, וכות גרמו על מעשה
47 להם תכמים, וכות אמיתק על מעשה הלשפה – פולין היו נומלין שכתן מתרומת
48 הלשפה. תתם כדביב, דאמר רבי ירדא אמר רב: שלשה עשר פרכות היו במקדש שני, שבעה כנגד
49 שבעה, אחד לפתחו של היכל, ואחד לפתחו של אולם, שתים בדכור, שתים כנגד
50 בעליה. תנו רבנן: נשים המגדלות בתיהן לפרה היו נומלות שכתן מתרומת
51 הלשפה. אבא שאול אמר: נשים יקות שבירושלם היו נות אתן ומפרסות
52 אתן. קנא מיניה רב הונא מרב: כל

רלא חשיבי בעידיה כל כך שיקראו אהם שערים – אין נראה שהיא התחזותא כנגדם. אבל אבא יוסף בן נתן קרא אותם שערם. מפי רבי.
וכי

1 **ששמעו** בו שמת - פירש הקוסטרס: לדמאי נידוש להז אי לעררי - דרי סופה לטול
 2 כותבת. תובעת. ולשבע שלא עיבה משלהם כלום. והשתא בעי למימר דפליגי בלא
 3 משעו בו שמת - היינו בלא שבעה, דאי שבעה - אמאי לא תחילי וזה אמי. דאי סמוך
 4 פריק: עד כאן לא פליגי - אלא לשבעה. לא למנות - דהיבין לא אלמא לשמואל -
 5 אפילו שבעה אין לה ונראה לרבי דהיינו
 6 טעמא דנשבעו בו שמת - כוללי עלמא פוסקין
 7 - דאין כאן שום הוכחה לאשה דתפסה צערי ולא
 8 שאמר לה "צאי מעשה דירך במוותיך". אבל
 9 כלא שבעו שמת אמר שמואל דאין פוסקין
 10 דמובחא מילתא מדאינו חזרו שנתחלק ממנה
 11 בשום ענין. לרב ובדי - בערדי. ולרב פסק -
 12 דאמר לה צאי בו. והלך אפילו שבעה לא
 13 ממונא. מפי רבי. ולבי מנגמם לפרשו. דפריך
 14 דמיון מתא דתניא: מי שקל למיתתה דים אשתו
 15 תובעת מונוה. בני כתיב גדולים אומרים תשבע
 16 כו. ואם באו. ומשני שבעה בו שמת. דהוק
 17 לשניי. בא לאחר שמועה. ומצא שדח שקר מה
 18 ששבעו בו שמתו וזהו מצי לשניי. בלא שבעו בו
 19 שמת. ובגן פסקית מברא אז שום אום. שאני
 20 יבול לשבו. דמדה שמואל פוסקין לה מונוה
 21 כיון והשתא ליה תובעת. ואמר לרבי דאי
 22 מילתא לא שכח הוא שיראת אום אז יפסיקו
 23 תהדר יורו מיזא אי תמיח.

1 **בששמעו** בו שמת כולי עלמא לא פליגי.
 2 נראה לרבי. דהאי משעו בו שמת
 3 - בשני עדים. דמקרא לקמן: ששמעו בו שמת
 4 בעד אחד. מכלל דעד השתא סלקא דעתך בשני
 5 עדים. ובקול נמי ליבא למימר. מדרשין לקמן. הא
 6 שבעה האשה שהלכה אל העבלה למיתת הים
 7 כו. ובאה ואמרה גינשני בעלי - מתפרסמת
 8 והולכת עד כדי כותבתה. משניי - בששמעו בו
 9 שמת. פירוש: שמת קודם אותו הזמן שאמרה
 10 שנתגרשה. ופריך. מאי שניא עד כדי כותבתה
 11 אפילו לעולם נמי ואי ששעו בו שמת - שוב
 12 קאמר. מאי קושיא וכו' כי להאמן הוקל. הואיל
 13 דהיא אמרה שגרשה ולא מתו ולא ידעא להדיא
 14 דפריך "תפסקי" (בבא מציעא תלכ). שוב
 15 שנשבעה. רב אמר: אין מורידים קרוב לנכסיו
 16 ושמואל אמר: מורידין. הששעו בו שמת - כולי
 17 עלמא לא פליגי דמורידין. דהוא שבעו בו שמת
 18 - היינו בעד אחד. דאי בשני עדים - מאי חדוש
 19 הואי הלא הם יורשים אותו הא תמרי: ואעד
 20 תהיז אהאן מורידין. והתן בכמות בפרק האשה
 21 שהלכה (סוף). בני האשה שאמרה "מת בעלי" - שאין האדם נכנס למחלה על פיה. ומדיחא אי מדימנא עד אחר נמי לא מדימנא לירי ולמכור. לבא ב"דומקא
 22 מירי לירד על מנת שלא למכור. כדמובא תהם. הוא דתניא לקמן: בית דין וירדין לנכסין את אשתו. אבל לא בניו ובנותיו. ומקומין לה בששעו בו שמת - בעד אחד. וקאמר
 23 "בניו ובנותיו". דאי בעי מיתת לנכסין בעד אחד - לא מצו נתיי. מונוי נמי לא היבין להו. התיב נמי - למכור. אבל בפירות הגדלים שבה - אבילי להו שפיר. **חיישני** שמת אמר לה
 24 כו - וקבלה עליה. ופסור הוא בכך. אף על גב דהשתא לא פסקי. **קבלתי** הפסקה - ואם תמרה: הוילא ספקא נמי לה בית דין? צאי מעשה דירך למותה ודמיה דירידי לנכסיו
 25 לנאן דדיש לעררי? ואי לא פסקה - אם כן הוי מתלה לנאן דאמר "צאי מעשה דירך? הוא אין מדיחלה קטנה כלום? ויש לומר: בגן דספקא לבריס גדולים. ולא פסקה לבריס קטנים -
 26 לדרבירם קטנים מדיחלה. אי נמי בפטשות. דמקום תמחן מונוה. מפי רבי.

1 **תרנמה** שמואל ששעו בו שמת - תתמו: אם כן נאי טעמא דבני כתיב גדולים דמה לי דמת בביתו. דמה לי ששעו בו שמת על פי עינים? ואין נראה לפרש ששעו בו על פי עד
 2 אחד. ויש לומר: דאפילו מת בביתו פליגי בני כתיב גדולים. הוא דנקט - למי שהלך למיתת הים - רבוותא נקט. ודלקא דעתך נידוש כל כך לעררי דאפילו שבעה לית עלי
 3 מפי רבי. ואמר פסקיה לה מונוה נאמן - פירש ש"י: אף להוריא מידה מה שנתנו לה בית דין שבעה. דהכי משמע - דאשבעה שני. וילתי. ואני טעם: תומונתא מילתא - משום
 4 חשד. ולכך מוציאין מידה כשבעה. ונראה לרבי להצריכיה שבעה. ובשבעה נהגה מה שלוחתה ואבלה. דאי לא הו - לא מצינא מי שליליה. כיראיה לפרסיה. אבל בשעו שתי
 5 נשבעת - אין דריאם כלום. שסומכין עליה שחשביה מפי רבי. **ואם** בא אמר לה "צאי מעשה דירך במוותיך" רשא - כלומר. אם לוותה ואבלה - לא אפרי. שאם לא אז מליזם לזו -
 6 היתה דוחקת עצמה. אף על גב דלא פסקה. והאי דאמרינן לקמן: לוותה ואבלה. ענדה ומיאנה. ויריקין: טעמא דמיאנה. הוא לא מיאנה דהיבין לה. התיב פסקיה לה בית דין.
 7 **מאי** פסקא - תימה לרבי: אין. תמא דמילתא אדריב במונותיה - משרה על ידי שליש. בניו ובנותיו דב מחייב במונותיהם - לא משרה. ורבינו שמשון מפרש דסוגיא: אי הכי
 8 בניו ובנותיו נמי אי אמרו בתשלום דלא אמרינן מיתתה במשרה אשתו על ידי שליש. אלא אשתו ובניו סמוכין על שולחן - נתיא: דאשתו מרדיין. הוילא הוא וידיב ילוותה - משום
 9 חשד דשמואל תפסה צערי אין תין דין נמנעין מלוותה. אבל בניו ובנותיו. דאנו ידעי במונותיהן - אין לירי לנכסיו לפרסיה. ובקל שי לרש שנתא תפרסיה צערי. ויהי עלה מנתה לפרסיה
 10 עד שישבו. אבל השתא. דתוקמת במשרה על ידי שליש - ליבא למיחש לעררי? ומשני: במשרה אשתו על ידי שליש. אבל בניו סמוכין על שולחן. וזהו חשדו. ולרבי חיישין
 11 לעררי. ופריך. מאי פסקא? ואי אין גילתה דאשתו ישרה על ידי שליש. ובניו ויהי סמוכין על שולחן.

1 **פוסקין** מונוה - בית דין וירדין לנכסי מי שהלך למיתת הים. ופוסקין מונוה אשתו.
 2 **בששמעו** בו שמת כולי עלמא לא פליגי - דרוסקין. לדמאי נידוש להז אי לעררי - הרי
 3 סופה לגבות כותבתה. ותשבע שלא עיבה משלהם כלום. ואי לשמואל אמר לה "צאי
 4 מעשה דירך במוותיך" וקבלה עליה - שמתת אינה משועבדת לו מעשה ידיה. ואם
 5 תמרה: הריהו היא משועבדת ליתומיה. ואם הם
 6 יאמרו לה כן? אף הוא לא היה יכול לומר לה? והם
 7 אלא אם כן הוא מתרעה. צירי - צירות
 8 כספיה כן בריה למונוה. חיישני שפא אמר לה -
 9 צאי מעשה דירך במוותיך - וקבלה עליה.
 10 איבא בנייהו ניהלה - הראיהה לתפסה
 11 מעלה. ולא פסקה מונוה במעשה ידיה. שחן שני
 12 בערת או שאינה בעלת מלאכה. לעררי -
 13 איבא למיחש. ו"צאי מעשה דירך במוותיך" -
 14 ליבא למיחש. דכין לא פסקא - לא קבלה
 15 עליה. אי נמי קטנה - ובעלה מלאכה. והשנים
 16 בתקן. ובפסק - ורב ובדי פוסקין. דלא עבדי
 17 איניש דתפסיה צערי לקטנה. לרב פנא אין
 18 פוסקין. דאיבא למימ: "צאי מעשה דירך
 19 למוותיך" אמר לה. ואם בא ואמר פסקתי לה
 20 מונוה - אתפסיהה צערי. נאמן - ובשבעה.
 21 ומותר לה שמתו לה בית דין. לאחר ששעו -
 22 לאחר ששעו בו שמת בא. ולא רבי אחי -
 23 מפרש לקמיה. במשרה אשתו על ידי שליש
 24 תמידי מתפרסות. לזונה. ועבשו מיח
 25 האפטרופוס את ידו. והשתא דהאי לעררי ליבא
 26 למיחש. ולא לשמואל אמר לה "צאי מעשה דירך
 27 למוותיך". אי הכי - הדרשה אותה על ידי
 28 שליש - אפילו בניו ובנותיו נמי. דהא גלי
 29 דעתיה דניהא עליה שיהו נגזיני משיל.
 30 צדקה

1 **צאי מעשה דירך במוותיך** - ר'שאי. קדמו בית דין ופסקו - מה שפסקו פסקו! וקאמר
 2 **נמי**. **בששמעו** בו שמת. תא שמע: מי שהלך למיתת הים ואשתו תובעת מונוה - בית
 3 דין וירדיים לנכסיה. וזנין וקפרינסין לאשתו. אבל לא בניו ובנותיו. ולא דבר אחר. אמר
 4 רב ששתי: במישה את אשתו על ידי שליש. אי הכי בניו ובנותיו נמי! **בישהרה** לזו.
 5 ולא השרה לזו. מאי פסקא? אלא אמר רב פפא: **בששמעו** בו שמת בעד אחי; היא.
 6 דאי פגית אינסובי בעד אחד. מצי מינסבא - מונוי נמי היבין לה. **בניו ובנותיו**. דאי
 7 פגו למיתת לנכסיו בעד אחד לא מצינא תתי - מונוי נמי לא היבין לה. **מאי** "דבר
 8 אחי"? רב אהרתיא אמר: תבשמי. רב יוסף אמר: צדקה. **באן דאמר** תבשמי - מצי
 9 צדקה

1 **שהלכה** (סוף). בני האשה שאמרה "מת בעלי" - שאין האדם נכנס למחלה על פיה. ומדיחא אי מדימנא עד אחר נמי לא מדימנא לירי ולמכור. לבא ב"דומקא
 2 מירי לירד על מנת שלא למכור. כדמובא תהם. הוא דתניא לקמן: בית דין וירדין לנכסין את אשתו. אבל לא בניו ובנותיו. ומקומין לה בששעו בו שמת - בעד אחד. וקאמר
 3 "בניו ובנותיו". דאי בעי מיתת לנכסין בעד אחד - לא מצו נתיי. מונוי נמי לא היבין להו. התיב נמי - למכור. אבל בפירות הגדלים שבה - אבילי להו שפיר. **חיישני** שמת אמר לה
 4 כו - וקבלה עליה. ופסור הוא בכך. אף על גב דהשתא לא פסקי. **קבלתי** הפסקה - ואם תמרה: הוילא ספקא נמי לה בית דין? צאי מעשה דירך למותה ודמיה דירידי לנכסיו
 5 לנאן דדיש לעררי? ואי לא פסקה - אם כן הוי מתלה לנאן דאמר "צאי מעשה דירך? הוא אין מדיחלה קטנה כלום? ויש לומר: בגן דספקא לבריס גדולים. ולא פסקה לבריס קטנים -
 6 לדרבירם קטנים מדיחלה. אי נמי בפטשות. דמקום תמחן מונוה. מפי רבי.

כתובות. שני יוני - פרק שלושה עשר דף קז עמוד ב - מותר מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזילץ)"

רשי"י

עמד' בדין וברח - בפרק 'החולץ' (בבבא מצא.א) פירש רש"י ודאק ברת. אבל חלה הוא
אם חלתה היא - לא. משמע לפי דבריו דקא רגסא. וזמנה. אם כן מאי פריך? הוואיל
משום ספק מתפרנסתו וליה לומר. דאי חששנין ברלי האי לעזרי, כדדייש שמואל - לא היה
לקוננו כל כך. ורובני תנאן ברש"י בירושלמי בריש "אף על פי" - דברח - לאו
דוקא אלא הוה חזין חלה ודבוחה משלו אבא

דאמר: דהא אמרין חלה הוא ודא אינו מעלה
לה מוונת לחד לישנא גבי הגיע מן ולא נשאו י
לומר שיהא אבא שהיה לו לכנס מיד אחר הגיע
הוא אחר שלשה חדשים אבל היום שנתחיל
חלי לפני שהגיע מן מאי היה ליה למעבד מיהו
קשה י' אברהם מה מעלה לה מוונת אמאי אמרין
בסמוך ולא מעשביא ליה למעשה ויהי ויה לומר
דברחיה ליה קניסין ליה משום דלא נכנס מיד אחר
שלשה חדשים אחר שעמד בדין מיד ואם חתמנ
לפירוש רש"י, ומפרש: דוקא ברח אבל חלה לא
- בפרק קמא (א.ב.) ומביעני לך: חלה מהו אמאי
לא? וכן שני מהו. דהא אבא דאין לה מוונת, אף
על פי שפעע קצת, שהיה לו לכנסה מיד אחר
שעמד בדין. אלא למה? חלה קודם שהגיע מן.
מאי היה ליה למעבד? ועל ברוחך בחבי מירי.
דאי חלה הוא אחר כך - פשיטא דאין להספידהו
ואיכא למימר: דיבמה שאני, רלא אבידא גיה
כולי האי כמזו אחרונה, ואנינו עומדת כל כך
לכנסה - לא מיידיכ מוונת כולי האי. ומיהו,
קשה לפירוש רש"י: ועל חזקתו מוקי דהא ברת -
שלא מתנת מרדן אלא כמתנה. דאי לא אבא -
היינו חלה. ואם כן מאי פריך? חבה למאן דאמר
אין פוסקין מוונת ליה לישנא חלה הוא לא שייך
התפסא צרי, והואיל ומתנתה ברח

הני מאני דקניא - פירש בקונטרס: "לפומדן"
בלע"ז; כל חרס שמתיבין לחתנו עשרת.
ואין נראה לרבינו חם, ודבוחים הם: "איחוד"
מוקנין? (ג.ה.) לא עשיית מונח בביא מיד
וקניא ומנחה וסופר. הנה ליה לומר: "אבר",
שואה לישן בריחא. ועוד אמר רבי' מרמיסין
עליהו עומד שני דבסבת עברדה וזה (א.ב.)
ובפרק "כל שעה" (פסחים א.ב.) משום דמצינן,
פירוש: ששעריב בהם צריך שקורין **אילרס'
בלע"ז. על כן נראה כדפירש העיקר: דקניא
היינו כלי חרס המופשט בהחבת זוכיכת ולחכי
מטיק עליו דמצינן משום דזוכיכת חיתלה
בריתו מן חלה, ובאוחו ליה מעורב צריך ולחכי
בלע"ז. וכן מהו רבינו חם באותם ענינים שלע
שמתיבין לחתנו עשרת - איתן סאבין בדין ויהו
משאר כלי חרס. ועוד מודקק רבינו חם: אם אק
היה כולו מעופשט לא היה נבלע. וענישו שאין כן
אלא עשרת מעט איסור אבל בהחבת זוכיכת
נחא. דאפילו כולן על זוכיכת איתן נאסר, לפי
שנתבלע היטב ואינו נבלע. אבל קניא לא
נתבלע כל כך, ובלע טפי. ור' יודן פירש
כדקונטרס: על דאין פוסקין ויענילו גביים ויון
סוף. ולא משום דמצינן שר' ליעסיב חלב ברת
ובדי לענין חמין בפסח. דהא מירמר דפליג עליה

צדקה - אין בית דין פוסקין צדקה לעניים מבסוסי. במונן ששאר בני העיר פוסקין עליהן
צדקה. חכשם - בשמם. להתקשט בהן אשתו. שלשה חדשים הראשונים - שאניה
יכולה לא להנשא ולא להתייבם - ניוונת משום בעלה. קפרי בדין - באמרה לו 'כנסו או
חלוץ'. וצתה ניוונת כו' - שהאשה נאננת לומר 'מת בעלי', ונדנשא. וכשם שבאננת

לישא - כך נאננת לישול כותובה, באומנת
במסכת ניהוה: מספר כותבתה נלמד -
'לכשתשאי לאחר תטלי מה שכתוב לברי.
מחפסתה חולבת כו' - כותבה לא גביא -
שמן לא גירשה, ובגידורין לא דאמינה. אבל
מווני היבין לה. וברפסין כותבה, ממה מפשך
אם גירשה - הרי נטלון כבתובה, ואם לאו -
דרי הוא חיוב ממונותיה. אידי היא דאפסדה
אנפשה - שאמרה "גרשני", וגירשה אין לה
מונות. וכי תימא: כיון שדעמה שמת חתבה
כותבתה יחד - אין חוב נמי. היאי דקאמר
מחפסתה חולבת - אם אית, רוצה לישול
כותבתה, דסבריה שמא לא מת, ונח לה לישול
לשם מוונת. שאם יבא בעלה - הווא כל
כותבתה קיימה. ומתפרנסת על כדי כותבתה,
והו לא היבין לה. מאני דקניא - כלי חרס
שנחפזין עליהם עשרת שקורין ופלומבלידן
בלע"ז. ויוקו אסורי - לענין חמין בפסח
ויענילו גביים, ויון סוף. חזירי שרו - לפי
שהעשרת מחלק את החרס, ואינו מנחז
לבלוע. אבל הירוקים - מעורב צריך שקורין
צאלרם בתוך העשרת. והוא ענין ממונותיה על
החרס ובלע. והכי אמרינן במסכת עברדה וזה
(א.ב.) דמצינן ובלע"ז. קרפוטא - באומנת,
צקריחנישין בעל"ז. מנחא וכו' אמר אבא רב
פעותי - שלא אמרתי לך. הלוי ואני אפריע.
אבל אם חלה את האשה מנחה לממונותיה על
מנת שישלם לה, והוא חובעל, והוא חובעת
הבעל, וישלם, כדאמר גמיה במנחת וזהוהו
ואכלה ונעדרה ומיאתה עשעט - דמיאתה, הא
לא מיאתה - משלם. גמריא
שוקל

כבר תרגמה רבינו שמואל בבבלי: כששמעו בו שמת. אמר ליה: פתירתו בה פול? האני? כי
אית רבין אמר: מעשה בא לפני רבי בבית שערים ולא פסק לה מוונת, לפני רבי ישמעאל
בצפורי ופסק לה מוונת. אמר רבי יוחנן: אמר רבי שלא פסק לה? דהא לא נחלקו תנן
ובני כהנים גדולים אלא לענין שבעוה. אבל מוונת - תיבין לה! אמר ליה רב שמן בר אבא:
כבר תרגמה שמואל בבבלי - כששמעו בו שמת. אמר ליה: פתירתו בה פול? האני? ותלכתא
כותיה דרב, ופוסקין מוונת לאשת איש. ותלכתא כותיה דרב הווא אמר רב. דאמר רב הונא
אמר רב: יכולה אישה שתאמר לבעלה: איני ניוונת ואיני עושה. ותלכתא כותיה דרב ובוד
כקניא. דאמר רב וביד: הני מאני דקניא: חזירי ואופמי - שרו, וריון - אסורי. ולא אמרן
אלא דלית בהו קרפוטא, אבל אית בהו קרפוטאני - אסורי. משנה מי שהלך למדינת הים,
ועמד אהד ופירנס את אשתו. הן אמר: איבד את מעותיו. נחלקו עליו בני כהנים גדולים,
ואמרו: ישבע פקוה הוציא, וישול. אמר רבי דוסא בן הרימון פדבריהם. אמר רבי יוחנן בן
זכאי. ופקה אמר תנן: הניח מעותיו על קרן העבי. גמריא. תנן התם: המודר מנחה מבכירו -
שוקל

ורשי יודן - דוקא לענין יין נכב, אבל לענין חמין בפסח - מרדה דאמר אפילו חזירי, כדאיאת בהדיא בפרק "אין עמדין" (עברדה וזה א.ב.) ומפרש התם טעמא - דהתמישוה בחמין.
הנן אמר אבא בעתו - וכן אמר הגושט מתא דקרימאן (ל ככתובת פ.א.). חזירי לתוך שדה על חכרו ונשעו שלא בירושלמי על כארס, ולכונה חרובית של חכרו ונתון לו של חכרו ושהחזנו
בבבא מציעא ק.א. אף ארדה וקשית מעין אהו, אין הוא ששילם. לא השכיה לו שום טעם מבסוי. אלא שתענילו מבית בעל חובו. לא אמרי יודי ליה. והנה מנכריא איר
מנכסי חכירו, דאף על גב דמרגה אהו - לא מתחייב מיד, כדמסיק גבירים ב"אין בן דמורד" (א.ב.) ואם תאמר: הא אמרין ביהשומר את הפועלים' (בבא מציעא א.ב.) שומר חנם שהיה
לך

1 ארמון אומר וכו' בשביל שאני זכר הפסדתי - אף על גב דאמר לקמן: כל מקום שאמר
2 רבן גמליאל: רואה אני את דברי ארסון, הלבית בחוזה, ומחזקה פוסקא פריך
3 התלמוד לקמן, אלמא דהיב' הוי עיקר - מכל מקום אמרו רבנן חס' דליה הלכתא כותיה
4 ברא. דהא מוסיא ומגריא ליה דלויה. לעיל בפיר' (ענין גמרא) אמר רבי אסי אמר רבי
5 ויחזק: שוקא אלמנה? אצת אבא בבת בעל ארזן

6 בנכסיה מועטיס. אלמא, סהם דברוי כרבנן. ועוד.
7 דלעיל פרי' גרסינא (קמא) אמרין: קמי' תוספי
8 שקדמו ומכרו בנכסיה מועטיס - מ' חסדי
9 מכרו. וסתמא דהתלמוד כרבנן בריש' 'מי שמת',
10 (בבא בתרא קל"טו). ואמרו רבינו תם: דאליה
11 טעמא: אדאמון - לא תאו לאיפלוני אדמייתא
12 דרבמיס אחא. אלא משהה בעלמא דהא. ורבן
13 גמליאל נמי דאמר בתויה: רואה אני את דברי
14 ארמון - לא מוסיא פסק דין, אלא מוסיא שיש
15 ודאי לתומה.
16 אמר רבא דטיק באורייתא ירית - בתמייה
17 משקיים: מאי מקשה רבא? רבא! אין היב' נמי
18 דבארמון לעיל בפיר' ענינה' (מטא): מצעה לון את
19 הבנות, וקל וחומר לבנים דעסקין בתורה! ואמר
20 רבינו תם: דלא ידמי. דלעיל גבי מצעה - יש מצעה
21 לון הבנים ויחי' מן הבנות, אבל אבא עשה את
22 ירושתין קא שקלי' מן התורה - קא מתמה רבא
23 אמילתיה דארמון, דקא עבי' למימר דבשיטתוס
24 בתורה - טול' ירושה, ואב' לא יעסק - לא
25 טעמא. ויש' מרתיבס: דרבא עימי בבני' דרזיליס.
26 ולכחי' פריך: מאן דעסק בר. אבל לעיל מצעה לון
27 את הבנים - בבנים קטנים מיירי: מוסיא דכולס
28 עומדיס לפסוק בתורה קאמר: קל וחומר לון את
29 ולהכי לא פריך: מאן דעסק - דכולס חן עומדיס
30 לעיל בתורה.

31 **שמע** מינה מדרבנן טענו חסין ושעריס וכי -
32 תמה מאי פריך לרב נתמן מדרבנן?
33 הלא איבא ארמון חסין כותיה? וכו' תוסא:
34 משום דרביס נעוה. אורבבא, אית לן למינן
35 כארמון, דלהכתא כותיה! ואמר רבי: בדבולד
36 פריך. דבשמש דארמון מודה חסין ושעריס
37 דמיפטר, מרלא נקט חסין ושעריס, אלא נקט בר
38 (ין ושמ) דביתוס בקליפתו דמי, כרביעי למינן
39 לקמן בר שימו בר אשי. שאינו יודע ומגריא אמאי
40 הוי נקט האי לישא דברי שמן. מודה, לאור
41 שרע אצבא לאפלוניגוה בייש בלשון הזה לשון
42 קנקניס - פריך איפבא: נימא תדחי תיובתא דרב
43 חייב בר אבא, ואפילו וכו' משה: נעשה בני
44 שטענו רימון בקליפתו. **א'** הכי מ'א טעמא
45 דארמון? - תימה מאי קא קשיא ליה? הא
46 אסתחן רבן גמליאל דאית ליה איבא.
47 דמחייב בטען לו חסין והודה לו בשעריס כרבנן,
48 בפר' "שמיעת דיינין" (שמיעות תל"ב) ונראה
49 דהכי קאמר: אי הכי מאי טעמא דארמון אליבא
50 דרב נתמן? דהא בעין למימר לדחי' ארמון כרב
51 נתמן, דכוותיב קיימא לן, ורב נתמן רואה בטענו
52 חסין ושעריס והודה לו כאחד נתמן מחייבי. אבל
53 טענו חסין והודה לו בשעריס - פסוה
54 הפוסק מציח לחותנו - מוקי לן בירושלמי:
55 כשפסק במעמדה, אבל לא פסק במעמדה - אפילו רבנן מודה. והשתא אתי שפיר דא דאמר בגמרא: כופין למאן? אילמא כופין לאב - איפכא איבעי ליה למימר, הואיל ופסק במעמדה -
56 הוי תנאי גידולא תנאי ותנאי קטנה - לאו כלום ומוסיק. כופין לבעל ליתן את הנטל לקטנה, משום דלאו תנאה. אבל גידולא הואיל ובמעמדה תתנה - הוי תנאי כמו שהיא עצמה תנית.

1 כיסופא מי לית ליה - דקא מיכסיף מן המלוזה תמיד, הלכך, אי רבנן דהיא, דאמי' דלענין
2 חוב לזה על מנת לפרוע ופירי חבור בשבילו - חייב לשלם, ונבי מורד נהנה מחילה היא.
3 ואסיר. כי לזה על מנת שלא לפרוע - נמי נהנה היא, ומחילה מורד נביה, ואסיר. אלא
4 חן הוא, וכן בחוב העומד לפרוע, בין בעומד שלא לפרוע לית ליה חיבה מניין. ולא
5 נהנה אלא על גב דסלקיה מפרעין.

6 ומכיסופא. **משנה** נכסיס מוקינן - מפרש
7 לכבס בתרא. שאין קבן פירסת שנים עשר חוש
8 ונכסיס ולקטות. הבנות יזוהו ותבנים ישארו על
9 הפתחים - ונתקת הבכמים היא. הפסדתי -
10 בתמייה. **גמרא** קמי' קאמר - ר'אם בשביל
11 שאני זכר הפסדתי, משמע אם בשביל שאני
12 זכר וכו' יפח הפסדתי, וכו' ויפ' כוזה: **משנה**
13 והודה לו בקנקניס - רקס' אלא שמן. **גמרא**
14 כמפועי מרה - לא תבע ממנו קנקניס, אלא:
15 שמן הפקרתי אצליך. ומאי 'כדי שמך' לקמינן
16 מתנתין? - מדה, מלא עשרה כדי שמן, דהוי
17 כיון טענו חסין והודה לו בשעריס. ביידיך -
18 בזה שלפני חבר. קנקניס לא מצינן ליה - וכו'
19 ודהוה לו בקנקניס - לאו הוראה היא. כיים
20 מילאם - דריס ושמן ממעט, עשרה כדי שמן
21 ולא מרס' מילאם'. ומאי 'כדי שמן' לקמינן
22 קנקניס - בין דלא אמר ליה 'מלא שרד' -
23 אף זה טענו מדה, אלא עשרה כדים מלאים,
24 ודהוה ליה טענו חסין ושעריס, אלא **טעמא** כו'
25 לישון קשיא הוא, אלא תוכיבי למאן דאמר
26 פטור. דדוקיא דמתנתין כרב נתמן, מתקנינן
27 הטוען את חברו כדי שמן, ולא קתני: כיים
28 מלאים שמן - שמענו מינה דמישום דאין
29 בלשון הזה לשון קנקניס פטור רבנן, הא אם
30 הבעו עשרה - חייב. נעשה כפי שבטעי רימון
31 בקליפתו - לא דמו כרים ושמן לחמיס
32 ושעריס, דכולי חדא מילתא הוא, ומנין
33 טענה הוא. שמן - בלא קנקניס. מטרס בייב.
34 אלא הכי במאי עסקינן? - אלא לא תמנא
35 כמו שטענו רימון, אלא רבי חייא מוקי למתנתין
36 כן, כגון שזרדה במקעת קנקניס ומקתנס כפר,
37 דבקנקניס פטייהו איבא כפרייה הוראהו. ואי יש
38 בלשון התביעה לשון קנקניס - מחייבי עלייהו
39 שבעוה. ושבעוה דשמן קאמ מחייבי ארמון -
40 משום לגלול היא. דקסבר: יש בלשון התביעה
41 לשון קנקניס. **משנה** ופסע לו את הירגל -
42 לשון ביוח הוא, ואמר נאשע, שאינו שר' לדרייה.
43 טול טעם שלל גבי רגלי, ואני שמעתי תלה אחי
44 עץ עץ, ואין לו מה ליתן.

1 **בבא**
2 רב שימו בר אשי: נעשה כמי שמענו רימון בקליפתו. מתקין לה רבינא: רימון בלא קליפתו
3 - לא מיוטר, שמן - מיוטר בלא קנקניס! אלא הכא במאי עסקינן? דאמר ליה: עשרה פרי
4 שמן יש לי אצלי, ואמר ליה ארדך: שמן - לא הוי דכרים מעולב, קנקניס נמי, חמישה - אית
5 לך, וחמישה לית לך. ארמון אומר: יש בלשון הזה לשון קנקניס, וימנו דקמישבתעו אקנקניס -
6 משתבע נמי אשמן, על דיי לגולל. ורבנן סברי: אין בלשון הזה לשון קנקניס, מה שמענו -
7 לא הודה לו, ומה שהודה לו - לא טענו. **משנה** הפוסק מעות לחתנו, ופסע לו את הרגל -
8 חשב

כשפסק במעמדה, אבל לא פסק במעמדה - אפילו רבנן מודה. והשתא אתי שפיר דא דאמר בגמרא: כופין למאן? אילמא כופין לאב - איפכא איבעי ליה למימר, הואיל ופסק במעמדה -
הוי תנאי גידולא תנאי ותנאי קטנה - לאו כלום ומוסיק. כופין לבעל ליתן את הנטל לקטנה, משום דלאו תנאה. אבל גידולא הואיל ובמעמדה תתנה - הוי תנאי כמו שהיא עצמה תנית.

תשב

הַלְכָה ב' מִתְנִי' הוֹרֵי בֵּית דִּין, וְדַעוּ שְׁטַעוּי וְחִזְרוּ בְהֶן, בֵּין שֶׁהֵבִיאוּ כִפְרָתָהּ, בֵּין שֶׁלֹּא הֵבִיאוּ כִפְרָתָהּ, וְהִלְךְ וְעָשָׂה עַל פִּיהֶן, רַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר, וְרַבִּי לְעִזֹּר אֹמֵר: סָפֵק. אֵי זֶהוּ סָפֵק?

[דף ג' ע"ב]

יֹשֵׁב לוֹ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ – הַיֵּיב, הִלְךְ לוֹ לְמַדִּינַת הַיָּם – פְּטוּר. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה: מוֹדָה אֲנִי בְּזֶה, שֶׁהוּא קָרוֹב לְפְטוּר מִן הַחֻבָּה, אָמַר לוֹ בֶּן עֲזַאי: מַה שָּׁנָה זֶה מִן הַיּוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ? שֶׁהֵיִשָּׁב בְּבֵיתוֹ – אֵיפְשָׁר הִיָּה לוֹ שִׁישְׁמַע, וְזֶה – לֹא הִיָּה אֵיפְשָׁר לוֹ שִׁישְׁמַע.

גַּמְרָא רַבִּי אִימִי בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ: מִתְנִיתָא, בְּגוֹן שְׁמַעוֹן בֶּן עֲזַאי יוֹשֵׁב לְפָנֶיהֶן, מַה נֵּן מְקַיְמִין? אִם בְּשִׁילְקוֹן – תִּבְטְלוּ הוֹרְיֹתֵיךְ, וְאִם בְּשִׁילְקוֹ אֹתוֹ – תִּבְטְלֵהוּ הוֹרְיֹתֵיךְ! אֲלֵא בִּי נֵן מְקַיְמִין: בְּשָׂה עוֹמֵד בְּתִשְׁבֻּכְתּוֹ, וְזֶה עוֹמֵד בְּתִשְׁבֻּכְתּוֹ. הוֹרְיֹתֵיךְ אֲצִלוּ – אֵינָהּ הוֹרְאָה, שֶׁלֹּא סִילְקוֹ אֹתוֹ. אֲצִל אַחֵרִים – הוֹרְיָה, שֶׁלֹּא סִילְקוֹ.

לִית הִדָּא פְּלִיגָא עַל רַבִּי מְנָא בַר תַּנְהוּם? דְּרַבִּי מְנָא בַר תַּנְהוּם אָמַר: נִכְנְסוּ מֵאָה – עַד שִׁירוֹ פוּלְגָא בְּיָדֵיךְ! פֶּתֵר לָהּ בְּשִׁילְקוֹ, אִם בְּשִׁילְקוֹ נִכְנְסוּ, מְעַכְבִּי! פֶּתֵר לָהּ בְּרַבִּי, דְּרַבִּי אָמַר: אֵין לָךְ מְעַכְבִּי אֲלֵא מוּפְלָא שֶׁל בֵּית דִּין בְּלִבְדוֹ, וְהָא רַבִּי מְנָא בַר תַּנְהוּם אָמַר: נִכְנְסוּ מֵאָה – עַד שִׁירוֹ פוּלְגָא, אִם בְּחִזְקָה בְּזֶה אִם רֹב בְּתָּהּ? פְּשִׁיטָא לָךְ רֹב. מַה רֹב? רֹב הַהוֹרְיָה, רֹב הַמְשִׁתֵּיר?

הֵיךְ עֵבִידָא? נִכְנְסוּ מֵאָה, וּמִתּוֹ מִתְּנָה עֲשָׂרָה, אֵין תֵּאמַר רֹב הַהוֹרְיָה – תְּמַשִּׁים וְאֶחָד. וְאֵין תֵּאמַר רֹב הַמְשִׁתֵּיר – אַרְבָּעִים וְשָׁה.

הַפְּרִישׁ חֲטָאתוֹ, נִתְחַרַשׁ אִם נִשְׁתַּמֵּה, אִם נִשְׁתַּמֵּד, אִם שֶׁהוֹרֵי בֵּית דִּין מוֹתֵר לְאֹכֹל חֶלֶב? רַבִּי יוֹחֲנָן אָמַר: נְדָחִית חֲטָאתוֹ.

[דף ד' ע"א]

רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: לֹא נְדָחִית חֲטָאתוֹ.

רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוֹן אָמַר רַבִּי אֶהָא: מִחֻלְף שְׁמוּעָתָא, דְּלֹא אֶתִי מִיִּלְתִּיהָ דְּרַבִּי יוֹחֲנָן פְּלִיגָא עַל מִיִּלְתִּיהָ, דְּמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר בָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסִי: כּוּם – זוֹרְקִין עֲלֵיו מִדֵּם חֲטָאתוֹ וּמִדֵּם אֲשָׁמוֹ. רַבֵּן דְּמִיָּרִין אָמְרִין: רַבִּי חֵיידָה וְרַב אֶמִי. חַד מִחֻלְף וְחַד אָמַר בְּאֵן תַּנְיָיָה. מֵאֵן דְּמִחֻלְף לִית לִיהָ בְּאִילִין קִישׁוּאִיָּה.

כִּמָּאן דְּמַר לֹא נְדָחִית חֲטָאתוֹ, מִי מְקַבְּלָהּ מִפְּנֵי? וּמִתִּין עַד שִׁיחְזוּרֵי בְּהוֹרְיָה בֵּית דִּין? אֲלֵא, בְּשִׁתְּיָהּ בְּהוֹ, עֵבֵד וְהַקְרִיב וְכִפֵּר.

הִיָּה שְׁמַעוֹן בֶּן עֲזַאי, מִי מְקַבְּלָהּ מִפְּנֵי? וּמִתִּין עַד שִׁיחְזוּרֵי בְּהוֹרְיָה בֵּית דִּין.

כִּמָּאן דְּאָמַר לֹא נְדָחִית חֲטָאתוֹ, תּוֹלְדוֹת הוֹרְיָה בְּהוֹרְיָה? הוֹרְיָה בְּהוֹרְיָה, מַה הֵן שִׁצְטַרְפוּ? הֵיךְ עֵבִידָא? אֲכָלוּ צִיבוּר חֶלְכִים וְהַפְּרִישׁוּ קְרִבְנִיתֵיהוֹן, אֵין תֵּימַר תּוֹלְדוֹת הוֹרְיָה בְּהוֹרְיָה – בֵּית דִּין

תֵּיבִין. אִין תִּמְרָא אִין תּוֹלְדוֹת הוֹרְיָה כְּהוֹרְיָה – בֵּית דִּין פְּטוּרִין! בִּינֵי פְּשִׁיטָא לָךְ, תּוֹלְדוֹת הוֹרְיָה כְּהוֹרְיָה.

הוֹרְיָה כְּהוֹרְיָה מַהוּ שְׂיִצְטְרַפוּ?

[דף ד' ע"ב] הִיךְ עֵבִידָא? הוֹרוּ בֵּית דִּין חֶלֶב פּוֹלְיָא שֶׁל יָמִין מוֹתֵר, וְשֶׁל שְׂמָאל וְלוֹ מְכַסֵּה אָסוּר. הוֹרוּ וְהִחְלִיפוּ, אָכְלוּ רוֹב בְּרֵאשׁוֹנָה וְרוֹב בְּשֵׁנִיָּה. אִין תִּמְרָא מְצַטְרְפִין – תֵּיבִין אַחַת. וְאִין תִּמְרָא אִין מְצַטְרְפִין – תֵּיבִין שְׁתֵּים.

שְׁתֵּי הוֹרְיּוֹת בְּעֵבִירָה אַחַת, מַה הֵן שְׂיִצְטְרַפוּ? הִיךְ עֵבִידָא? אָכְלוּ רוֹב וְשָׁחְטוּ רוֹב. עַל דְּעֵתִיָּה דְרַבִּי מֵאִיר – תֵּיבִין אַחַת, וְעַל דְּעֵתִיָּה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן – תֵּיבִין שְׁתֵּים.

אָכְלוּ מִיעוּט בְּרֵאשׁוֹנָה, וּמִיעוּט בְּשֵׁנִיָּה, עַל דְּעֵתִיָּה דְרַבִּי מֵאִיר – תֵּיבִין, וְעַל דְּעֵתִיָּה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן – פְּטוּרִין.

אָמַר רַבִּי וְעִירָא: וְשֵׁהוֹת בִּינְהוֹן. רַבִּי מֵאִיר אָמַר: נִתְּנִין לוֹ שֵׁהוֹת עַד שְׂיִשְׁמַע. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר עַד שְׂיִשְׁפַע. וְתַנִּי בֵּן: הוֹרוּ בֵּית דִּין בְּשׁוֹק הָעֲלִיּוֹן, וְיַחֲדִיד בְּשׁוֹק הַתַּחְתּוֹן, בֵּית דִּין בְּבֵית וְיַחֲדִיד בְּעֲלִיָּה, פְּטוּר עַד שְׂיִשְׁמַע מִמֶּשֶׁל. עַל דְּעֵתִיָּה דְרַבִּי עֲקִיבָא, אֲדִיין הוּא סַפֵּק. אָמַר רַבִּי בּוֹן בַּר הֵיחָה, בְּעוֹמֵד בֵּין שְׁנֵי תַּחֲמוּמִין בֵּין שְׁנֵי תַּחֲמוּמֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְתַחֲמוּמֵי (אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל) הוֹצֵה לְאֶרֶץ. רַבִּי אֲמִי בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ: לְהוֹרְיָה – הִילְכוּ אַחַר יְשִׁיבַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. לְטוּמְאָה – הִילְכוּ אַחַר רוֹב נִכְנָסִין לְעֹזְרָה.

[דף ה' ע"א]

מַה? כָּל פֶּת וְכַת מוֹשְׁעֵרִין, אוֹ אִין מוֹשְׁעֵרִין אֵלָּא פֶּת הֵרֵאשׁוֹנָה בְּלִבְדָּ? אָמַר רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוֹן: עַד שֶׁהוּן מִבְּחוּץ הֵן מוֹשְׁעֵרִין עֲצָמוֹן.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי: לְרֵאִיָּה הִילְכֵהּ, מִלְּבֹאֵי חֲמַת עַד נַחַל מִצְרַיִם. רַבִּי תַנְחוּמָא בְּשֵׁם רַב הוּיָנָא: מִטְּמֵא דְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי (מַלְכִים א ח) וַיַּעַשׂ שְׁלֵמָה בְּעַת הַהִיא אֶת הַחָג וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ וְגו'.

הַלְכֵה ג' מִתְּנִי' הוֹרוּ בֵּית דִּין לְעִקּוֹר אֶת כָּל הַגּוֹף, אָמְרוּ: אִין נִידָה כַּתוּרָה, אִין שֶׁבֶת כַּתוּרָה, אִין עֲבוּדָה זָרָה כַּתוּרָה – הָרִי אֵלֹו פְּטוּרִין. הוֹרוּ לְכַשֵּׁל מְקַצֵּת וְלִקְצוֹת מְקַצֵּת – הָרִי אֵילוֹ תֵּיבִין. בִּיצֵדָ? אָמְרוּ: יֵשׁ נִידָה כַּתוּרָה, אָכְלָה הֵבָא עַל שׁוֹמְרַת יוֹם כְּנֶגֶד יוֹם פְּטוּר. יֵשׁ שֶׁבֶת כַּתוּרָה, אָכְלָה הַמוֹצֵיא מְרֻשּׁוֹת הֵיחִיד לְרֻשּׁוֹת תְּרַבִּים פְּטוּר. יֵשׁ עֲבוּדָה זָרָה כַּתוּרָה, אָכְלָה הַמְשַׁתְּתָהוּ פְּטוּר – הָרִי אֵלֹו תֵּיבִין, שְׁנָאֵמַר (ויקרא ד) וְנִעְלַם דְּבָר, דְּבָר, וְלֹא כָּל הַגּוֹף.

גְּמֵרָא רַבִּי חֲזַקִּיָּה אָמַר: מְדַבֵּר, לֹא כָּל דְּבָר. אָמַר רַבִּי הִילָא: מִמְצוֹת, לֹא כָּל מְצוֹת. וְכַתִּיב בֶּן? בִּי דְמַר רַבִּי אֲמִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: גּוֹרְעִין לְדְרוֹשׁ מִתְּחִילַת הַפְּרָשָׁה עַד סוֹפָה.

רבי חנניה בשם רבי ירמיה: ואפילו באמצע תיבה, (ויקרא ב) ויצקת עליה שמן מנחה היא, לרבות כל המנחות ליציקה.

ולא נמצאת עוקר כל שם שומרת יום כנגד יום? בשאמרו: הלילה מותר, והיום אסור.

שהיטה. ולא נמצאת עוקר כל שהיטה (הושטה)?! שמואל בר אבא אמר: בשאמרו: אמה מותרת, ושתי אמות אסורות. ולא נמצאת עוקר כל כל שם השתחויה? בשאמרו: מותר להשתחוות ואסור לשוח. ולא נמצאת עוקר כל שם הוצאה? אמר רבי שמואל בר רב יצחק: בשאמרו: גזירת מותרת, ושתי גזירות אסורות. ואתייה כמאן דמר: הכנסה והוצאה אחת היא,

[דף ה' ע"ב] ברם כמאן דמר הכנסה והוצאה שתיים הן, ולא נמצאת עוקר כל שם הכנסה?!

אמר רבי יוסי: לא שהורו מותר לאכול חלב! יודעין היו שאסור לזבל חלב, והתורה נתנה רשות לבית דין להורות.

רבי בון בר חייה בעי: פזית היום, וכשני ויתים למחר? הוה עבידא נביא ומדיח? יכול אם יאמרו לך: אל תתן תפילין היום, תן למחר, תשמע להם? תלמוד לומר (דברים יג) ושמרתם אתם ללכת בהם, בכולן לא במקצתן. הרי עקרת שם כל אותו היום. ותימר אין פאן עקירת הגוף, וכא, אין פאן עקירת גוף!

רבי מנא שמע לה מן דבתרה, שמואל בר בא אמר: בשאמרו אמה מותרת ושתי אמות אסורות. הרי עקרת שם כל אותה האמה! ותימר אין פאן עקירת גוף, וכא, אין פאן עקירת גוף.

הלכה ד' מתני' הורו בית דין, וידע אחד מהן שטעי, ואמר להן טועין אתם! או שלא היה מופלא של בית דין שם. או שהיה אחד מהן גר או ממזר או נתין או זקן שלא ראה לו כנים – הרי אלו פטורים. שנאמר כאן (שם) עדה, ונאמר להלן (במדבר לה) עדה. מה עדה האמורה להלן – כולן ראויין להוראה, אף עדה האמורה כאן – כולן ראויין להוראה.

גמרא מתניתא – דרבי. דרבי אמר: אין לך מעשב אלא מופלא של בית דין בלבד. כתיב (במדבר טו) והיה אם מעיני העדה, מי שהוא עשוי עינים לעדה. כתיב (שם יא) והתניצבו שם עמך, מה את לא גר ולא נתין ולא ממזר, אף הן לא גרים ולא נתינים ולא ממזרים ולא עבדים. ניהא גר. ממזר? בית דין ממנין ממזרין? רב הונא אמר: בשעברו ומינו!

רבי חנניה רבי מנא. חד אמר: בתוך שבועים.

[דף ו' ע"א]

והרנה אמר: חוץ לשבועים. מאן דמר חוץ לשבועים, ניהא. ומאן דמר בתוך שבועים, הא חוץ לשבועים לא. מפיון שאינו ראוי להוריה – נעשה כאן.

הַלְכָה ה' מִתְנִי' הוֹרוּ בֵּית דִּין שׁוֹגְגִין, וְעָשׂוּ כָּל הַקְּהָל שׁוֹגְגִין – מְבִיאִין פֶּר. מְזִידִין וְעָשׂוּ שׁוֹגְגִין – מְבִיאִין בְּשֶׁבֶת אוֹ שְׁעִירָה. שׁוֹגְגִין וְעָשׂוּ מְזִידִין – הָרִי אֵילֹו פְּטוּרִין.

גְּמָרָא לֵית הָדָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ? דְּמַר רַבִּי אַמִּי בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ: מִתְנִיתָא בְּגוֹז שְׁמַעוֹן בֶּן עֲזַאי יוֹשֵׁב לְפָנֶיהֶן. וּמְזִידִין וְעָשׂוּ שׁוֹגְגִין, וְכִי יֵשׁ זֶדוֹן לְשַׁנְגָּה לְיַחֲדֵי אֶצֶל הוֹרֵיית בֵּית דִּין?

הַכְרִיִּיא בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ: בְּשֵׁלָא קִיבְלוּ רֹוב הַצִּיבּוֹר עֲלֵיהֶן. רַבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ: בְּשֶׁבַעטוּ בְּהוֹרֵייתָן. מַה מִּפְּקָה מְבִינֵיהוֹן? קִיבְלוּ עֲלֵיהֶן וְחִזְרוּ וּבַעְטוּ. עַל דַּעְתֵּיהּ (דְּהַכְרִיִּיא) דְּרַבִּי זְעִירָא, בִּין שְׁבַעטוּ – פְּטוּרִין. עַל דַּעְתֵּיהּ (דְּרַבִּי זְעִירָא) דְּהַכְרִיִּיא, מִבִּין שְׁמִיבְלוּ עֲלֵיהֶן מִשְׁעָה רֵאשׁוּנָה – הָרִי אֵילֹו תִּיבִין.

הַלְכָה ו' מִתְנִי' הוֹרוּ בֵּית דִּין, וְעָשׂוּ כָּל הַקְּהָל אוֹ רוֹבֵן עַל פִּיהֶן – מְבִיאִין פֶּר. וּבַעֲבֹדָה זָרָה – מְבִיאִין פֶּר וְשְׁעִיר; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבָטִים – מְבִיאִין שְׁנַיִם עֶשֶׂר פָּרִים. וּבַעֲבֹדָה זָרָה, שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבָטִים – שְׁנַיִם עֶשֶׂר פָּרִים וְשְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁעִירִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר פָּרִים. וּבַעֲבֹדָה זָרָה – שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר פָּרִים שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר שְׁעִירִים, פֶּר וְשְׁעִיר לְכָל שְׁבָט, פֶּר וְשְׁעִיר לְבֵית דִּין.

גְּמָרָא מֵאֵן תִּנָּא רֹוב? רַבִּי מֵאִיר. דְּתַנִּי: הִיא מַחְצִית כָּל הַשְּׁבָטִים, הִיא מַחְצִית כָּל שְׁבָט וְשְׁבָט, וּבִלְבָד רֹוב.

[דף ו' ע"ב] רַבִּי יוֹדָה אָמַר: כָּל שְׁבָט וְשְׁבָט. וּבִלְבָד רוֹבֵי שְׁבָטִים שְׁלִימִים. שְׁבָט אֶחָד גּוֹרֵר כָּל הַשְּׁבָטִים.

רַבִּי מֵאִיר אָמַר: כָּל הַשְּׁבָטִים קְרוּיִן קְהָל. רַבִּי יוֹדָה אָמַר: כָּל שְׁבָט וְשְׁבָט קְרוּי קְהָל. וְאִתְיָיא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּרַבִּי יוֹדָה, בְּמַה דְּרַבִּי יוֹדָה אָמַר: כָּל שְׁבָט וְשְׁבָט קְרוּי קְהָל, בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: כָּל שְׁבָט וְשְׁבָט קְרוּי קְהָל. מַה בְּיַנְיְהוֹן? גְּרִירָה. רַבִּי יוֹדָה אָמַר: שְׁבָט אֶחָד גּוֹרֵר כָּל הַשְּׁבָטִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: אֵין שְׁבָט אֶחָד גּוֹרֵר אֶת כָּל הַשְּׁבָטִים. מוֹדָה, וְהוּא שְׁתַּתָּא הוֹרֵיִיה מִלְּשַׁבַּת הַקְּזוּת. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: טַעֲמָא דְּהֵין תַּנְיָיא, (דְּבָרִים יז) מִן הַמְּקוֹם הַהוּא אֲשֶׁר יִבְחַר ה'.

רַבִּי אֲבוּן בְּשֵׁם רַבִּי בְּנִימִן בַּר לִוִּי: קְרִיִּיא מְסִיעֵ לְמֵאן דְּמַר כָּל שְׁבָט וְשְׁבָט קְרוּי קְהָל. דְּכַתִּיב, (בְּרַאשִׁית לה) גּוֹי וְקְהָל גּוֹיִם יִהְיֶה מִמֶּךָ, וְאֲדִיִּין לֹא נוֹלַד בְּנִימִן.

אָמַר רַבִּי חֵייה בַּר בָּא: בְּשֵׁם שְׁחַן חֲלוּקִין בָּאן, בֶּן חַן חֲלוּקִין בְּטוּמְאָתָא. דְּתַנִּי: תְּהֵי צִיבּוֹר חֲצִיִּין מְהוֹרִין וְחֲצִיִּין טְמוּאִין – מְהוֹרִין עוֹשִׂין אֶת הַרְּאשׁוֹן, וְהַטְּמוּאִין עוֹשִׂין אֶת הַשֵּׁנִי. רַבִּי יוֹדָה אָמַר: מְהוֹרִין עוֹשִׂין לְעֶצְמוֹ, וְהַטְּמוּאִין עוֹשִׂין לְעֶצְמוֹ. אָמַר לֹו: אֵין תִּפְסַח לְחֲצִיאִין! אֲלֵא, אוֹ כּוֹלֵן יַעֲשֶׂה בְּטוּמְאָתָא, אוֹ כּוֹלֵן יַעֲשֶׂה בְּטַהֲרָה.

[דף ז' ע"א]

מני אמרו לוי? כרבי יודה. דתני: ניטמאת אחת מן החלות, או אחד מן הפדרים, רבי יודה אומר: שניהן יצאו לבית השריפה, שאין קרבן ציבור חלוק. ותכמים אומרים: הטמא בטומאתו, והטהור יאכל.

רבי יוסי בר בון בשם רבי יוחנן אומר: מני אמרו לוי? חכמים שהן בשיטת רבי יהודה.

הלכה ז' מתני' הורו בית דין, ועשו שבועה שבטמים או ריבן על פיהן – מביאין פר, ובעבודה זרה מביאין פר ושעיר; דברי רבי מאיר.

רבי יהודה אומר: שבועה שבטמים שהטאו – מביאין שבועה פרים, ושאר שבטמים שלא הטאו, מביאין על ידיהן פר, שאף אילו שלא הטאו, מביאין על ידיהן פר על ידי החוטאים.

רבי שמעון אומר: שמונה פרים. ובעבודה זרה – שמונה פרים ושמונה שעירים, פר ושעיר לכל שבט, ופר ושעיר לבית דין.

גמרא תני, רבי שמעון בן לעזר אומר משמו: הטאו ששה והן רובו, או שבועה אף על פי שאין רובו – הרי אילו תיבין.

אמר רבי לעזר: לא מר אלא ששה והן רובו, הא המשה אף על פי שהן רובו – הרי אילו פטורין.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: מתניתא אמרה בך, מהצית שבטמים, ובכלב רוב אוכלוסין, ודכוותה מהצית אוכלוסין ובכלב רוב השבטמים.

רבי יוסי בי רבי בון אומר: שאילתה דכהן משיח מן הדא. הורייית בית דין גדול הורייית בית דין קטן.

הלכה ח' מתני' הורו בית דין של אחד מן השבטמים, ועשה אותו השבט על פיהם – אותו השבט הוא חייב, ושאר כל השבטמים פטורין; דברי רבי יהודה. ותכמים אומרין: אין תיבין אלא על הוראת בית דין הגדול בכלב, שנאמר (ויקרא ד): **ואם כל עדת ישראל ישגו, ונעלם דבר מעיני הקהל** – ולא עדת אותו השבט.

גמרא רבי מאיר אומר: חובת בית דין הוא. רבי יודה אומר: חובת ציבורא. אומר רבי שמעון: חובת בית דין וחובת ציבורא היא.

מה טעמא דרבי מאיר? נאמר בן (ויקרא ד) **מעיני, ונאמר להלן מעיני**. מה מעיני שנאמר להלן – בית דין, אף בן – בית דין.

מה טעמא דרבי יודה? נאמר בן **מעיני, ונאמר להלן מעיני**. מה מעיני שנאמר להלן – ציבור, אף בן – ציבור.

מה טעמא דרבי שמעון? נאמר בן **מעיני, ונאמר להלן מעיני**. מה מעיני שנאמר להלן – בית דין, אף מעיני שנאמר בן – בית דין. ומה מעיני שנאמר להלן – ציבור, אף בן – ציבור.

[דף ז' ע"ב]

מאן דמר חובת בית דין היא, בית דין מכיאיין. מאן דאמר חובת ציבור, מי מכיאי? דתני: מטילין היו עליהן ובאיין; דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: מתרומת הלשכה היו באין. מאן דמר חובת בית דין היא – בית דין סומכין. מאן דמר חובת ציבור היא, מי סומך? דתני: שלשה מפל שכט ושכט וראש בית דין על גביהן – סומכין ודיהן על ראש הפר, (ויקרא ד) **ידיהם** – ידי פל יחיד ויחיד. **ידיהם על ראש הפר**, פר טעון סמיכה, אין שעירי עבודה זרה טעונין סמיכה; דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: פר טעון סמיכה בגזינים, אין שעירי עבודה זרה טעונין סמיכה בגזינים. שרפי שמעון אומר: פל חטאת ציבור שדמה נכנס לפנים – טעונה סמיכה.

מתיבין לרבי יהודה: והכתיב: (דברים הימים ב כט) **ויגישו את שעירי החטאת!** רבי הויה בשם רבי יוחנן: הוראת שעה היתה.

רבי יוחנן בעי: ציבור שמות אחד, מהו שכיבא תהתיין? התיבון: והכתיב (עזרא ח) **הבאים מהשבי וגו'.** אפשר חטאת עולה? אלא, מה עולה לא נאכלה אף חטאת לא נאכלה. רבי יהודה אומר: על עבודה זרה הכיאות. רבי חזקיה, רבי ירמיה, רבי הויה בשם רבי יוחנן: הורית שעה היתה.

רבי ירמיה למד פו, אלא פר טעון סמיכה בגזינים, אין שעירי עבודה זרה טעונין סמיכה בגזינים. אלא כמי? רבי ירמיה סבר מימר: באהרן ובניו.

אמר ליה רבי יוסי: והתני רבי הויה: **וסמך וסמכו**, לרבנות שעירי עבודה זרה בסמיכה, ולא בגזינים! רבי יוסי למד פו, אלא, חי טעון סמיכה באהרן, אין שעירי עבודה זרה טעונין סמיכה באהרן; וכתוב פו (ויקרא טו) **וסמך אהרן את שתי ידו על ראש השעיר החי**, חי טעון סמיכה באהרן, אין שעירי עבודה זרה טעונין סמיכה באהרן. מה עבד לה רבי ירמיה? פתר לה בכהן הדיוט!

רבי זעירא בשם רב המנונא פרימי מאיר. תני תפון: הורו בית דין, ועשו קהל, מת אחד מבית דין – פטורין, מת אחד מן הציבור – תייבין. אמר להן רבי מאיר: אם לאחרים הוא פטור, לא פל שפן על עצמו! אמרו לו: יפטור לאחרים שיש להם במה לתלות, ואל יפטור לעצמו שאין לו במה לתלות! רבי זעירא בשם רב הסדאי:

[דף ח' ע"א]

תני תפון: הורו בית דין, ועשו הן. וידעו מה הורג טעו מה הורג, שגו מה הורג, יכול יהו תייבין? תלמוד לומר: (ויקרא ד) **ונודעה החטאת**, לא שיוודעו החוטאיין. מה נפשך, חלב הורו – תייבין, שבת הורו – תייבין! אמר רבי בון בר חייא: ותניא פרימי אליעזר. פרם פרימי יהושע לא אתיא. אמר רבי יוסא: פרימי יהושע אתיא היא, בשחורו ולא ידעו מה הורג, אם עבודה זרה, אם שאר פל המצות. אם עבודה זרה בפר. אם שאר פל המצות בשעיר? ספק פר ושעיר, שינוי קרבן הוא והוא פטור.

פֶּרֶק שֵׁנִי

הַלְכָה א' מִתְנִי' הוֹרָה בְּהֵן מְשִׁיחַ לְעֶצְמוֹ, שׁוֹנֵג וְעֹשֶׂה שׁוֹנֵג – מְבִיא פֶר. שׁוֹנֵג וְעֹשֶׂה מְזִיד, מְזִיד וְעֹשֶׂה שׁוֹנֵג – פְּטוּר, שֶׁהוֹרָאת בְּהֵן מְשִׁיחַ לְעֶצְמוֹ – בְּהוֹרָאת בֵּית דִּין לְצַבּוֹר.

גמרא (ויקרא ד) **נִפְשׁוּ**. (שם) **אִם הִכְהֵן הַמְּשִׁיחַ**. הָרִי מְשִׁיחַ בְּיָחִיד, מִה יָחִיד אִם אָכַל בְּהוֹרָאת בֵּית דִּין – פְּטוּר, אִף זֶה אִם אָכַל בְּהוֹרָאת בֵּית דִּין – פְּטוּר. מִה יָחִיד אִם אָכַל בְּלֹא הוֹרְיָה – חַיִּיב, אִף זֶה אִם אָכַל בְּלֹא הוֹרְיָה – חַיִּיב! תְּלִמּוּד לֹמַר (שם) **לְאַשְׁמַת הָעֵם**, הָרִי אֲשַׁמְתוּ כְּאַשְׁמַת הָעֵם, מִה הָעֵם אֵינָן חַיִּיבִין אֲלָא אִם בֶּן הוֹרָה.

אֵית תְּנִי תְנִי הָעֵם – בֵּית דִּין, מִה הָעֵם הוֹרוּ הֵן וְעִשׂוּ אַחֲרֵים – חַיִּיבִין, אִף זֶה, הוֹרָה הוּא וְעִשׂוּ אַחֲרֵים – יְהֵא חַיִּיב! תְּלִמּוּד לֹמַר **אֲשֶׁר חָטָא** עַל מַה שֶׁחָטָא הוּא מְבִיא, וְאֵינוּ מְבִיא עַל מַה שֶׁחָטָאוּ אַחֲרֵים.

אֵית תְּנִי תְנִי הָעֵם – צִיבּוֹר. מִה הָעֵם, הוֹרוּ אַחֲרֵים וְעִשׂוּ הֵן – חַיִּיבִין. אִף זֶה הִכְהֵן הַמְּשִׁיחַ הוֹרוּ אַחֲרֵים וְעֹשֶׂה הוּא – יְהֵא חַיִּיב! תְּלִמּוּד לֹמַר: **אֲשֶׁר חָטָא**. עַל מַה שֶׁחָטָא הוּא מְבִיא, אֵינוּ מְבִיא עַל מַה שֶׁחָטָאוּ אַחֲרֵים. רַבִּי יַעֲקֹב בְּשֵׁם רַבִּי לְעֹזֵר: וְהוּא שְׂיֵהָא יוֹדַע לִישׂא וְלִיתֵן בְּהַלְכָה, דְּלָא בֶּן מַה בֶּן

[דף ה' ע"ב]

אָמְרִין, וְיֵשׁ שׁוֹמֵים מוֹרִין?!

מְשִׁיחַ שֶׁאָכַל בְּהוֹרָאת בֵּית דִּין – פְּטוּר. בְּהוֹרָאת מְשִׁיחַ אַחֵר – חַיִּיב. בְּהוֹרָאת בֵּית דִּין פְּטוּר, שְׂאִין הוֹרָאת אַחֲרֵים אֲצַל הוֹרָאתֵן בְּלוּם. בְּהוֹרִית מְשִׁיחַ אַחֵר חַיִּיב. וְהוּא שֶׁהוֹרָה כִּיּוֹצֵא בּוֹ.

הַלְכָה ב' מִתְנִי' הוֹרָה בְּכַפְנֵי עֶצְמוֹ, וְעֹשֶׂה בְּכַפְנֵי עֶצְמוֹ – מִתְפַּפֵּר לוֹ בְּכַפְנֵי עֶצְמוֹ. הוֹרָה עִם הַצִּיבּוֹר, וְעֹשֶׂה עִם הַצִּיבּוֹר – מִתְפַּפֵּר לוֹ עִם הַצִּיבּוֹר, שְׂאִין בֵּית דִּין חַיִּיבִין עַד שִׁיּוּרוֹ לְכַפֵּל מִקְצַת וְלִקְטִים מִקְצַת. וְכֵן הַמְּשִׁיחַ, וְלֹא בְּעִבּוּדָה זָרָה, עַד שִׁיּוּרוֹ לְכַפֵּל מִקְצַת וְלִקְטִים מִקְצַת.

גמרא הוֹרוּ בֵּית דִּין, וְהוֹרָה אַחֲרֵיהֶן וְהִחְלִיף, פְּשִׁיטָא, נְעֻשִׁית אֲצַלוּ כְּעִקְרֵת גּוּף! אֲלָא. הוֹרָה הוּא תְּהִילָה, וְהוֹרוּ בֵּית דִּין אַחֲרֵיהֶן וְתִחְלִיפוּ אֲפִילוּ בֶּן, נְעֻשִׁית אֲצַלוּ כְּעִקְרֵת גּוּף? אוֹ, מֵאַחֵר שֶׁהוֹרָה הוּא תְּהִילָה וְנִדְחָה הוֹרְיָתוֹ בְּהוֹרְיָתוֹ, וְאֵינוּ נְעֻשִׁית אֲצַלוּ כְּעִקְרֵת גּוּף.

הוֹרוּ בֵּית דִּין וְהוֹרָה אַחֲרֵיהֶן, פְּשִׁיטָא, אָכַל בְּהוֹרִית בֵּית דִּין – פְּטוּר. אָכַל מִשְׁחֹרוֹ בְּהֵן בֵּית דִּין, חַיִּיב? אָמַר רַבִּי יוֹסִי:

[דף ט' ע"א]

וְלֹא מִתְנִיתָא הִיא? הוֹרָה בְּכַפְנֵי עֶצְמוֹ – מִתְפַּפֵּר לוֹ בְּכַפְנֵי עֶצְמוֹ, מִכְּפֵי שֶׁהוֹרָה בְּכַפְנֵי עֶצְמוֹ וְעֹשֶׂה בְּכַפְנֵי עֶצְמוֹ. אָכַל אִם הוֹרָה עִם הַצִּיבּוֹר וְעֹשֶׂה עִם הַצִּיבּוֹר [בְּכַפְנֵי עֶצְמוֹ] – מִתְפַּפֵּר לוֹ עִם הַצִּיבּוֹר.

אמר רבי מנא: דשלחת קודמין היא, ואמור מדכתרא, הורה עם הציבור ועשה עם הציבור – מתכפר לו עם הציבור, מפני שהורה עם הציבור ועשה עם הציבור, אבל אם הורה עם הציבור ועשה בפני עצמו – מתכפר לו בפני עצמו.

הלכה ג' מתני' אין הייבים אלא על העלם דבר, שנעלם הדבר מעיני בית הדין והורו שלא בהלכה, עם שנגת המעשה. וכן המשיח. ולא בעבודה זרה, אלא על העלם דבר עם שנגת המעשה.

גמרא רבי ועירא בשם רב ירמיה: מתניתא דרבי מאיר, או דייק רבי מאיר. אמר רבי יוסי: רבי מאיר דו אמר הוכת בית דין היא. אמר רבי מנא: כרבי מאיר תני תמן, הורו בית דין ועשו קהל, מת אחד מבית דין – פטורין, מת אחד מן הציבור – תייבין, אמר להן רבי מאיר: אם לאתרים הוא פטור, לא כל שבן על עצמו? אמרו לו: ופטור לאתרים שיש להן בטה לתלות, ואל ופטור לעצמו שאין לו בטה לתלות.

רבי ירמיה בעא קומי רבי ועירא: מה כרבי? איך, דרבי אמר: משיח – בשנגת מעשה הוא. ואין כרבנן, בהעלם דבר הוא. אמר רבי הונא: על רבנן נצרכת, שלא תאמר, משיח ועבודה זרה, רבי אמר: בשנגת מעשה, ורבנן אמרין: בהעלם דבר. אמר? מה לקל מה? בגין דלא תנינן משיח? והא קדמיתא, לא תנינן משיח! ומשיח בכלל, וכא, אף על גב דלא תנינן משיח, משיח בכלל.

הלכה ד' מתני' אין תייבין אלא על דבר שזדונו פרת ושנגתו חטאת. וכן המשיח. ולא בעבודה זרה, אלא על דבר שזדונו פרת ושנגתו חטאת.

גמרא (ויקרא ד) מצות ה',

[דף ט' ע"ב]

הייתי אומר: אף אוכלי שקצים ורמשים במשמע, נאמר כאן מעיני, ונאמר להלן מעיני, מה מעיני שנאמר להלן – דבר שחייבין על זדונו פרת ועל שנגתו חטאת, אף מעיני שנאמר כאן – דבר שחייבין על זדונו פרת ועל שנגתו חטאת.

או, מה מעיני שנאמר להלן – דבר שיש בו מיתת בית דין, אף מעיני שנאמר כאן – דבר שיש בו מיתת בית דין!

אמר רבי יוסי בר חנינה: מקום שניצאת עבודה זרה ללמד על מהויבין פרישות, לא יצא עמה אלא פרת בלבד, אבל מיתה ממקום אחר באת. רבי אומר: עליה עליה. מה עליה שנאמר להלן – דבר שחייבין על זדונו פרת ועל שנגתו חטאת, אף עליה שנאמר כאן – דבר שחייבין על זדונו פרת ועל שנגתו חטאת.

ולמה לא דרש רבי מעיני מעיני? אמר רבי יוסי: אין ירוש רבי מעיני מעיני, מה מעיני שנאמר להלן – דבר שיש בו מיתת בית דין, אף מעיני שנאמר כאן – דבר שיש בו מיתת בית דין! לפום כן לא דרש רבי מעיני מעיני. ולית ליה סופיה דרבי מירוש מעיני מעיני? דלא כן, מנן ליה היחיד והנשיא והמשיח? לא מעיני מעיני? אמר רבי חנניה קומי רבי מנא: דלא כן, מנן ליה עד

שִׁיּוּרוֹ לְבַטֵּל מִקְצֵת וּלְקַיֵּים מִקְצֵת? לֹא מַעֲיִנִי! דִּלָּא כֵּן, מִנֵּן לִיהֵ הוֹרְיִית בֵּית דִּין גְּדוֹל הוֹרְיִית בֵּית דִּין קָטָן? לֹא מַעֲיִנִי מַעֲיִנִי! אָמַר רַבִּי הֲנִנְיָא קוֹמֵי רַבִּי מְנָא: וְלִית סוֹפִיָּה דְרַבִּי מִיּוֹדוּשׁ מַעֲיִנִי מַעֲיִנִי.

אָמַר לִיהֵ: מַה אֶתְּ בְּעֵי מְרַבִּי? רַבִּי – בְּדַעֲתִיָּה! דְרַבִּי אָמַר: מְשִׁיחַ בְּשִׁנְגַת הַמַּעֲשָׂה הוּא! וְאִין כְּתִיב וְדוֹן שִׁנְגָה לְיַחֲדִי אֱלָא בְּבֵית דִּין בְּלִבְדָּא!

[דף י' ע"א]

אוֹתוֹ, מִיַּעַט קִרְבְּנֵוּ לְמִצְוֹת יְהוּדִית, שְׁלֵא יִכְנַס דְּמֹו לְפָנִים. מַה, כְּרַבִּי? דְרַבִּי אָמַר: מְשִׁיחַ – בְּשִׁנְגַת הַמַּעֲשָׂה הוּא! וְאִין כְּרַבְּנֵוּ, בְּהַעֲלֵם דְּכָר הוּא. אָמַר רַב הוֹנָא: עַל דְּרַבְּנֵוּ נִצְרַכְהּ, שְׁלֵא תֵּאמַר הוּאִיל וְהוּא בְּהַכְרַת – יִכְנַס דְּמֹו לְפָנֵי לְפָנִים, לְפּוּם כֵּן צָרִיךְ מִימַר אוֹתוֹ, מִיַּעַט קִרְבְּנֵוּ לְמִצְוָה יְהוּדִית שְׁלֵא יִכְנַס דְּמֹו לְפָנִים.

הַלְכָה ה' מִתְנִי' אִין חֵיבִין עַל עֲשָׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה שְׁבַמְקַדְשֵׁי, וְאִין מְכִיבִין אֲשֶׁם תְּלוּי עַל עֲשָׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה שְׁבַמְקַדְשֵׁי. אֲבָל חֵיבִין עַל עֲשָׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה שְׁבַמְקַדְשֵׁי, וּמְכִיבִין אֲשֶׁם תְּלוּי עַל עֲשָׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה שְׁבַמְקַדְשֵׁי. וְאִי זֶה הִיא מִצְוֹת עֲשָׂה שְׁבַמְקַדְשֵׁי? פְּרוּשׁ מִן הַגִּידָה, וּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה? אַל תְּבוֹא אֶל הַנְּדָה.

גְּמַרָא פְּהֵנָא אָמַר: אִיפְשָׁר אֱלָא שְׁהִיָּה בְּהַ יְדִיעָה בְּתַחֲלִילָה וְיְדִיעָה בְּסוֹף וְהַעֲלֵם בְּנִתְיִים? הַתִּיב רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר אֲבָדִימִי קוֹמֵי רַבִּי מְנָא: וְיֵהָא כֵּן בְּמֹוֹרִים! אָמַר לִיהֵ: אֲנִן בְּעֵי נְכַסְיָו, וְאֶתְּ מִיִּיתִי לָן מוֹרִים!

מַאי כְּדוֹן? אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: מִצְוֹת מִצְוֹת, מַה מִצְוֹת שֶׁנֶּאֱמַר לְחַלֵּן – בְּקַבּוּעָה, אַף כָּאֵן – בְּקַבּוּעָה.

וְאִין חֵיבִין עַל כָּל מִצְוֹת עֲשָׂה שְׁבַתוֹרָה? אָמַר רַבִּי מִתְנָה: לֹא אֶתִּינֵן מִתְנִי, אֱלָא מִלָּה דְמִיָּא לְמִילָה. הִיךְ עֲבִידָא? נְכַנְסֵם לְמִקְדָּשׁ טָמֵא – חֵיבִי. נְכַנְסֵם טְהוֹר וְנִטְמָא, כָּא לֹו בְּאַרוּכָה – חֵיבִי, וּבְקַצְרָה – פְּטוּר. וְדַכּוּתָהּ, הִיָּה מְשַׁמֵּשׁ עִם הַטְּמֵאָה – חֵיבִי. הִיָּה מְשַׁמֵּשׁ עִם הַטְּהוֹרָה וְאֶמְרָה לֹו נְטִמָּאתִי, כָּא לֹו בְּאַרוּכָה – חֵיבִי, וּבְקַצְרָה – פְּטוּר. אִי זֶה הִיא קַצְרָה שְׁלֹו? יִצְן.

אִי זֶה הִיא מִצְוֹת עֲשָׂה שְׁבַמְקַדְשֵׁי? אָמַר רַבִּי אֲבִין: (ויקרא טו) וְהוֹרַתֶם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִטְּמֵאתֶם.

רַבִּי יוֹנָתָן שְׁלַח שְׁאֵל לְרַבִּי שְׁמַעוֹן בִּי רַבִּי יוֹסִי בַר לְקוֹנִיָּא, אֲזַהֲרָה לְמִשְׁמֵשׁ עִם הַטְּמֵאָה מִנְיִין? וּבְעָא בִּפְתָה מִיּוֹרוֹק בְּתַרְיָה, אָמַר לִיהֵ: מִלָּה דְמִיּוֹנִיקָיָא אֶמְרִין בְּכִנְיִסְתָּא בְּכָל יוֹם אֶתְּ שְׁאִיל לִיָּא! (ויקרא טו) וְאֵל אִשָּׁה בְּנִדָת טְמֵאתָה לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עֲרוּתָהּ! אָמַר לִיהֵ:

[דף י' ע"ב]

לֹא צָרִיכָא לִיהֵ הָדָא, וְלִית צוֹרְכָא דִּלָּא הִיָּה מְשַׁמֵּשׁ עִם הַטְּמֵאָה – חֵיבִי. הִיָּה מְשַׁמֵּשׁ עִם הַטְּהוֹרָה וְאֶמְרָה לֹו נְטִמָּאתִי, פִּירֵשׁ מִיַּד מַהוּ שְׁיָהָא חֵיבִי? אָמַר לִיהֵ: אֲנָא וְאֶתְּ צָרִיכָא לָךְ, נִצָּא לְהוּיָן וְנִלְמַד. נִפְקוּן וְשְׁמַעוֹן קְלִיָּה דְתַנְיָא תְנִי בְּהָדָא דְהוֹקִיָּה, (ויקרא טו) וְאִם שָׁכַב יִשְׁכַּב אִישׁ אֶתְּהָ, אִין לִי אֱלָא

משמש עם הטמאה חייב, היה משמש עם הפהורה ואמרה לו נטמאתי, פירש מיד מהו שייהא חייב? תלמוד לומר (ס) וּתְהִי נְדָתָהּ, ואפילו פירשה עליו נדתה.

מה יעשה? רב הושעיה, רב יהודה בשם שמואל: יצן. לא היצן? אמר רבי יוסי: קורא אני עליו אל תקרב, אל תפרוש. קריבה – פרישה? רב הונא בשם רב אבא: פהדא (ישעיה סה) האמרים קרב אליך אל תגש בי כי קידשתוך.

אמר רבי זעירא: יהא רואה את החרב פילו מחתכת בשרו. וכל עמה רבי זעירא? רבי תנחומא בשם רב הונא: ימות ראשי אצבעותיו בפותל ויהא מוצן.

פתיב (בראשית מט) ותשב באיתן קשתו. רב שמואל בר נחמן: נמתחה תקשת והורה. אמר רבי אבון: נתפור זרעו ויצא לו בצפרני ידיו. (ס) ויפוז זרעי ידיו.

רב הונא בשם רב מתנה: תלה עינו וראה איקונין של אביו, מיד היצן. (ס) מידי אביר יעקב. אמר רבי אבין: אף איקונין של רחל ראה, משם רעה אבן ישראל.

הלכה ז' מתני' אין חייבין על שמיעת הקול, ועל ביטוי שפתיים, ועל טומאת מקדש וקדשיו. והנשיא – פיוצא בקה; דברי רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבה אמר: הנשיא – חייב בכולן, חוץ משמיעת קול, שהמלך – לא דן ולא דנין אותו, לא מעיד ולא מעידין אותו.

גמרא אמר רבי יוחנן: טעמא דרבי יוסי הגלילי, (ויקרא יד) ואם דל הוא ואינו ידו משגת, את שהוא ראוי לבוא לידי דלות, יצא משיח שאינו ראוי לבוא לידי דלות.

רבי שמעון בן לקיש אמר: (ויקרא ח) והיה כי יאשם לאחת מאלה. את שהוא חייב על כולן – חייב על מקצתו. ואת שאינו חייב על כולן – אינו חייב על מקצתו.

רבי יצחק שאל: מעתה, לא יטמא בצרעת שאינו ראוי לבוא בקלות, וכן דלות וכן דלי דלות!

רב הושעיה בעי: מעתה אשה לא תהא חייבת על ביאת המקדש! אין האשה מביאה?

רבי יוסי בשם רבי יוחנן: טעמא דרבי עקיבה, (ויקרא ז) זה קרבן אהרן ובניו, זה – הוא מביא, ואינו מביא עשירית האיפה אחרת. רבי זעירא בעא קומי רבי יסא: ואינו מביא נדבה? אמר ליה: אין, חובה אינו מביא, נדבה הוא מביא.

פיני מתניתא, שהמלך לא מעיד ולא מעידין אותו.

הלכה ז' מתני' כל מצות שבתורה שהיובין על ודון פרת ועל שנגתן הטאות – היחיד מביא

[דף י"א ע"א]

כשבה ושעירה, והנשיא שעיר. ומשיח ובית דין מביאין פר. וכעבודה זרה – היחיד והנשיא והמשיח מביאין שעירה. ובית דין – פר ושעיר, פר לעולה ושעיר לחטאת.

אשם תלוי – הנשיא והיחיד חייבין, ומשיח ובית דין פטורין. אשם וודאי – היחיד והנשיא והמשיח חייבין, ובית דין פטורין.

תוספתא

השלים

מסכת שבת פרק שבעה עשר

המטה. אמר רבי יוסי: ענותנותו של רבי זכריה בן אבקילוס שרפה את ההיכל.

ה. מקנחין בזנב הסוס, ובזנב הפרה, ובזנב שועל, ובמפה של קוצין, ובשער של שועל, ובלבד שלא יקנח בידו ובמפה פדרף שעושה בחול.

ו. פרות שנתפזרו - מלקט אחד אחד ואוכל. נתעברו לו פרות בפרות - בורר ואוכל בורר ומניח על השלחן; בורר ומשליף לפני בהמתו. בדיק אלו בפני עצמו ואלו בפני עצמן, או שלקט מתוכן עפר וצוררות - הרי זה חיב.

ז. פגה שטמנה בתוך, וכן חררה שטמנה בגחלים, אם מגלה מקצתה - נוטל. ואם לאו - אינו נוטל. אלעזר בן תדאי אומר: תוחבן בשפוד או בסכין ונוטלן בשבת.

ח. אין מטבילין את הכלי על גבי מימיו לטהרו ביום-טוב, ואין משיקין את המים בכלי אבן לטהרן בשבת - דברי רבי. וחקמים אומרים: מטבילין את המים ביום-טוב, ומשיקין את המים בכלי אבן לטהרן, אבל לא להטבילן. כלים שנטמאו באב הטמאה - אין מטבילין אותן ביום-טוב, ואין צריך לומר בשבת. אבל ממלא הוא כוס או דלי או קתון לשבת, ומחשב עליהן ומטבילן, טובל פדרכו מטמאה חמורה, ואין צריך לומר מטמאה קלה.

ט. קורע אדם את העור שעל פי החבית של יין ושל מוריס, ובלבד שלא יתפזן לעשות זנוק. אין פותחין לפסין סתומות. רבן שמעון בן גמליאל מתיר.

י אין סכין את הכלים בשביל ליפותן. אם לנאותן להשתמש בהן - מתיר. לא יתן

א. אמר רבי יהודה: אימתי אמרו נותנין לתלויה ביום-טוב? בזמן שנתן לתוכה מערב יום-טוב. לא נתן לתוכה מערב יום-טוב - לא יתן לתוכה ביום-טוב. רבן שמעון בן גמליאל אומר: טורף אדם חבית יינה בשמריה, ונותן לתלויה ביום-טוב. מסנגין את הביצה בסודרין ובכפיפה מצרית. נוטל בכברה ונותן לתוף האבוס. רבי אליעזר בן יעקב אומר: מערין לכברה בשבת.

ב. אין שורין את החלתית בשבת. רבי יוסי אומר: בצונג - מתיר, בחמין - אסור. אין מזלחין את הבית בכל מיני זלחין, אבל ממלא חבית מים, ושופך ושונה, ואינו חושש. גורפין מלפני הפתם ומסלקין לצדדין מפני הרעי - דברי רבי דוסא. וחקמים אומרים: פאן וכאן מסלקין לצדדין.

ג. הקש שישן עליו מערב שבת - מנענעו בשבת. לא ישן עליו מערב שבת - לא ינענעו בידו בשבת. מכבש של בעלי בתים שהתירו להיות נוטל הימנו את הכלים - נוטל את המקל ואת הלוחים ומחזירן לשדה, מפני שהן כלים. כל שיש בו דברים הנטלין ודברים שאין נטלין - נוטלו ונוטלין הימנו, ומחזירו למקומו.

ד. בית הלל אומרים: מגביהין מעל השלחן עצמות וקלפין. בית שמאי אומרים: מסלק את הטבלא כלה ומנערה. זכריה בן אבקילוס לא היה נוהג, לא כדברי בית שמאי, ולא כדברי בית הלל, אלא נוטל ומשליף לאחר

ויתומה, ואין משדכין בין איש לאשתו, ואין מתפללין על החולה בשבת; ובית הלל מתירין.

טו. המפלה את פליו - הרי זה מולל וזורק, ובלבד שלא יהרג. אבא שאול אומר: נוטל וזורק ובלבד שלא ימלול. לא יפלה אדם את פליו ברשות הרבים מפני הכבוד. רבי יהודה אומר: אף בחול אין עושין אפקטויון ברשות הרבים מפני הכבוד.

טז. לא ישטיח אדם את פליו ברשות הרבים לנגבן אפלו מן הזעה. אין רצים בשבת כדי להתעמל, אבל מטיל כדרכו אפלו כל היום כלו, ואינו חושש. בהמה שאכלה פרות הרבה - מטילין אותה בחצר בשביל שלא תמות.

יז. אין מבקרין את המומין ביום-טוב, ואין צריך לומר בשבת. אם לבו ביום - מבקרין את המומין בשבת, ואין צריך לומר ביום-טוב.

מסכת שבת פרק שמונה עשר

א. כתב המהלך תחת הצורות ותחת הדיוקנאות - אין מסתפלין בו. ולא עוד, אלא אף בחול אין מסתפלין בדיוקנאות, משום שנאמר (ויקרא יט, ד): "אל תפנו אל האלילים" וגו'. רבי יוסי הגלילי אומר: אם ראית צדיק שיצא לדרך ואתה מבקש לצאת לאותה הדרך - הקדים על ידו שלשה ימים או אחר על ידו שלשה ימים, כדי שתצא עמו בדרך, מפני שמלאכי שלום מלוין אותו, שנאמר (תהלים צא, יא): "כי מלאכיו יצוה לך" וגו'. ואם ראית רשע שיצא לדרך ואתה

אדם שמן על גבי טבלא של שיש להתעגל עליה, לפי שאין סכין, ואין נופחין, ואין מדיחין את הקרקע ביום-טוב, ואין צריך לומר בשבת.

יא. הרוחץ במערה ובמי טבריא, ונסתפג אפלו בעשר אלונטיות לא יביאם בידו. וכן עשרה בני אדם במדה הזאת, ואם צריך להם - ממתין להם עד שינגב ונוטלן ובא לו. לא יתן אדם שמן על גבי ראשו וילך למרחץ, אבל סף כל גופו ומקנח כל גופו אבר אבר. מוליך אדם שמן הרבה באלונטיות הרבה למרחץ, וסף כל גופו אבר אבר ומקנח כל גופו אבר אבר, ואינו חושש. רבן שמעון בן גמליאל אומר: טרקלין שהסיק מערב שבת מטיל ביום שבת, לא הסיקו מערב שבת, לא יטיל בה ביום השבת.

יב. אין מגרדין במגרדת ביום-טוב, ואין צריך לומר בשבת. רבן שמעון בן גמליאל מתיר. וכן הנה רבן שמעון בן גמליאל אומר: שאם היו ידיו מלקלכות בטיט ובצואה - מגרדין כדי שלא יטנפו את פליו.

יג. הרוחץ בחמי טבריא, לא יזלפו עליו אחרים, אבל מזלף הוא על ידי עצמו. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף לא יזלף הוא על ידי עצמו, מפני שמרבה הקל ומכבה את הקרקע, אבל רוחץ כדרכו ועולה.

יד. רבי שמעון בן אלעזר אומר, בית שמאי אומרים: אין הורגין את המאכלת בשבת, ובית הלל מתירין. וכן הנה רבי שמעון בן אלעזר אומר, בית שמאי אומרים: אין פוסקין צדקה לעניים בשבת בבית הכנסת, אפלו להשיא יתום

מבקש לצאת לאותה הדרך - הקדים עליו שלשה ימים או אחר עליו שלשה ימים, כדי שלא תצא עמו לדרך, מפני שמלאכי שטן מלוין אותו, שנאמר (תהלים קט, ו): "הפקד עליו רשע" וגו'.

ב. רבי שמעון בן אלעזר אומר: השושבינין וכל בני חפה מפיסין על מנותיהן, שאם הותרו - מחזירין לשדה. מפיס אדם את אורחיו ואורחיו מפיסין זה עם זה, כדי שיטול חלקו תחלה, לא שיטול שלו ושל חברו. מונה אדם את אורחיו כמה בפנים כמה בחוץ, וכמה מנות צריך שיחזיק להם - מן הכתב שעל גבי הכתל, אבל לא מן הטבלא, ולא מן הפנקס, כדרך שהוא עושה בחול.

ג. מחשב אדם יציאותיו כמה הוציא בתוף ביתו, וכמה הוציא לפועלין, וכמה הוציא לאורחין, מן הכתל שהוא לשעבר, אבל לא מן הכתל שהוא לעתיד לבא. מוציא אדם ממה שיש לו בתוף ביתו ונותן לפני האורחין, כגון אגוזים תמרים וקליות. רבי אלעזר אומר: או חסר או יתר.

ד. המכתבין שבפרכים - אין קורין בהן, אם היה דבר שהוא צריך מדינה - מותר. כל חשבונות שהוא צריך להן, בין שעברו ובין לעתיד לבא - אין מחשבין אותן בשבת. חשבונות שאין אלא מה בכך - מחשבין אותו בשבת.

ה. לא יטיל אדם על שפת של מדינה כדי שתחשף ויפגס וירחוף, ולא על התחום כדי שתחשף ויביא פרות, אבל מחשיף הוא לשמור ומביא פרות בידו ואינו חושש.

ו. לא יאמר אדם לחברו: 'הנראה שתעמד עמי לערב'? רבי יהושע בן קרחה אומר: אומר אדם לחברו: 'הנראה שתעמד עמי לערב'? אין מחשיכין על התחום להביא את הבהמה, אם היתה חוץ לתחום - קורא לה והיא באה.

ז. מחשיכין על התחום לפקח על עסקי כלה ועל עסקי מת. זה הכלל אמר אבא שאול: כל שאני זכאי באמירתו רשאי אני להחשיף עליו. ועל עסקי המת להביא לו ארון ותכריכים, ואומר לו: 'אם לא מצאת במקום פלוני - הבא ממקום פלוני'; 'אם לא מצאת במקום - הבא במקום'; רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: ובלבד שלא יאמר לו סכום מקח.

ח. נכרי שהביא חלילין בשביל ישראל בשבת - לא יספוד בהן אותו ישראל, אבל ישראל אחר - מותר. עשו לו ארון וחרפו לו קבר - לא יקבר בו אותו ישראל, אבל ישראל אחר - מותר.

ט. פרות שיצאו חוץ לתחום וחרפו בשוגג - יאכלו. במזיד - לא יאכלו. רבי נחמיה אומר: חזרו למקומן - יאכלו. למקום אחר - לא יאכלו. החזירן חרש שוטה וקטן, בין למקומן בין למקום אחר - הרי אלו יאכלו.

י. כלים ששבתו בעיר, וכן כלים של אחרים ששבתו בתוף העיר - הרי אלו כפאנשי העיר ויש להם אלפים אמה לכל רוח, מה שהביא נכרי מחוץ לתחום - לא יזים ממקומן.

יג. איזו המראה? כל שמרביצו ועוקם את צנארו ונותן מים וכרשינין כאחד. איזהו הוא הלעטה? כל שמאכילה מעמד, ונותן מים בפני עצמן וכרשינין בפני עצמן. מהלקטין אנזין ותרנגולין ויוני הרדסיאות, ונותנין לפניהן מים, ואין צריך לומר שמלהקטין. אין מהלקטין ליוני שוכה וליוני עליה. ולצפרין שקננו בטפיח ובבימה. ואין נותנין לפניהן מים. ואין צריך לומר שאין מהלקטין.

יד. נדרי שבת - מפירין אותן בשבת. מפני מה אמרו נדרי שבת מפירין אותן בשבת? שאם חשכה ולא הפר - אינו יכול להפר.

טו. המשמר זרעים מפני עופות, ומקשאות מפני חיות - משמר כדרךכו בשבת, ובלבד שלא יספק, ולא ירקד, ולא יטפית, כדרך שעושה בחול.

טז. השוכר את הפועל לשמור לו את הפרה ולשמור לו את התינוק - לא יתן לו שכרו של שבת, לפיכך אין אחריותו עליו בשבת. אם היה שכיר שבת, שכיר חדש, שכיר שנה, שכיר שבוע - נותן לו שכרו של שבת, לפיכך אחריותו עליו בשבת. לא יאמר לו: 'תן לי שכרי של שבת', אלא יאמר לו: 'תן לי שכרי של עשרה ימים'.

יז. לא עולין באילן, ולא רוכבין על גבי בהמה, ולא שטיין על פני המים, ולא מספקין, ולא מטפחין, ולא מרקדין ברשות היחיד, ואין צריך לומר ברשות הרבים.

יא. נותנין כלי מיקר¹ וכלי מתכות על גבי פרסו של מת. ופוקקין לו את נקביו, ועליו אמר שלמה (קהלת יב, ו): "עד אשר לא ירתק" וגו'. רבי שמעון בן אלעזר אומר: הרוצה לאמץ את עיני המת בשבת - נופח יין בחוטמו ונותן שמן בשני ריסי עיניו, והן מתאמצין מאליהן. וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר: אפילו קטן בן יומו חי מחללין עליו את השבת, ואפילו דוד מלך ישראל מת אין מחללין עליו את השבת, שכל זמן שאדם חי - עוסק במצוות, לפיכך מחללין עליו את השבת, מת - בטל מן המצוות, לפיכך אין מחללין עליו את השבת. וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר: אפילו קטן בן יומו חי - אין משמרין אותו, לא מן החלדה ולא מן העכברים, שהפלב רואה אותו ובורח. ואפילו עוג מלך הבשן מת משמרים אותו מן החלדה ומן עכברים, שכל זמן שאדם חי מוראו מטל על הבריות, שגאמר (בראשית ט, ב): "ומוראכם וחתכם יהיה" וגו'. מת - בטל מוראו מן הבריות.

יב. מי שהחשיך בדרך - נותן כיסו לנכרי. ואם אין עמו נכרי - מניחו על החמור. הגיע לחצר החיצונה - נוטל את הפלים הנטלים בשבת. ושאינם נטלין, מתיר את החבלים והשקים נופלים. רבי שמעון אומר: אם היה עליו שליף² מלא - נכנס תחתיו ומפרקו. במה דברים אמורים? בנכרי המפירו, אבל בנכרי שאין מפירו - מהלך אחריו עד שמגיע לביתו.

² שק

¹ פלים שמביאים קרירות, בגזן כלי זכוכית.

מסכת ערובין פ"ק ראשון

א. מבוי שגבוה מעשרים אמה יותר מפתחו של היכל - ימעט, כיצד עושה? מניח קורה משפת עשרים ולמטה. והרחב מעשר אמות מפתחו של היכל - הרי זה צריך למעט. כיצד ממעטו? עושה לו פס וממעטו עד עשרים אמה. מבוי שיש לו צורת הפתח, אף על פי שרחב מעשר אמות - הרי זה אין צריך למעט.

ב. רבי אליעזר אומר: הכשר מבוי בלחיים. מעשה ברבי אליעזר שהלך אצל רבי יוסי בן פרידה לאובלין, ומצא שיושב במבוי שאין לו אלא לחי אחד. אמר לו: בני! עשה לחי אחר. אמר לו: וכי לסותמו אני צריך? אמר לו: יסתם, ומה ראיה לשבת בכך?

ג. אמר רבן שמעון בן גמליאל: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על מבוי שהוא פחות מעשר אמות, שאינו צריך כלום. על מה נחלקו? על רחב מארבע אמות ועשר אמות, שבית שמאי אומרים: לחי וקורה. ובית הלל אומרים: לחי או קורה. קורה היוצאת מכתל זה ואינה נוגעת בכתל זה. וכן שתי קורות, אחת יוצאה מכתל זה ואחת יוצאה מכתל זה, ואינן נוגעות זו בזו, פחות משלושה - אין צריך להביא קורה אחרת, שלשה - צריך להביא קורה אחרת. רבן שמעון בן גמליאל אומר: פחות מארבעה אין צריך להביא קורה אחרת. ארבעה צריך להביא קורה אחרת. וכן שתי קורות המתאימות, לא בזו כדי לקבל אריח ולא בזו כדי לקבל אריח, אם מקבלות אריח לרחבו טפח - אין צריך להביא קורה אחרת. ואם

לאו - צריך להביא קורה אחרת, ואם לאו - צריך להביא קורה אחרת. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אם מקבלות אריח לרחבו שלשה - אין צריך להביא קורה אחרת, ואם לאו - צריך להביא קורה אחרת.

ד. היו שתי קורות קטנות יוצאות מן הכתל, מכתלות זו מזו, ומקבלות אריח לרחבו טפח; רבן שמעון בן גמליאל אומר: יושב לרחבו שלשה טפחים.

ה. היה אחת למעלה ואחת למטה; רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: רואין את העליונה כאלו היא למטה, ואת התחתונה כאלו היא למעלה, ובלבד שלא תהא העליונה למעלה מעשרים אמה, והתחתונה למטה מעשרה טפחים.

ו. היתה זו יוצאת מכתל זה, וזו יוצאה מכתל זה, או שהיתה יוצאת מכתל זה ואין מגעת בכתל אחר, או שהיתה רחבה מראשה אחד וקצרה מראשה אחד, אם יש שם שלשה טפחים - הרי זה צריך למעט. רבן שמעון בן גמליאל אומר: ארבעה. היתה יוצאה מכתל זה ומגעת בכתל אחר, אם גבוהה הימנו שלשה טפחים - הרי זה צריך למעט. עשויה מדרון ומקבלת אריח בנוי, אם יושב בדרך עליה - אין צריך להגביה צד השני, ואם לאו - צריך להגביה צד השני.

ז. העושה לחיים למבוי גבוהים מן הארץ שלשה טפחים או משוכים מן הכתל שלשה טפחים - הרי זה צריך למעט. מבוי המקרה מרוח אחת, והדלה עליו את הגפן, ואת הדלעת, ואת הקסום, מרוח אחרת - אין צריך כלום. עשה לחיים למבוי גבוהין מן הארץ שלשה

טפחים, או משוכין מן הכתל שלשה טפחים - הרי זה צריך למעט. אבני בנין היו יוצאות מן הכתל, ובין זו לזו ארבעה טפחים - אין צריך לחי וקורה אותו מקום. אבני גדר היוצאות מן הגדר מבודלות זו מזו פחות משלשה - אין צריך לחי אחר. שלשה - צריך לחי אחר.

ח. כתל שצדו אחד פנוס מחברו, בין שנגראה מבחוץ ושוה מבפנים, ובין שנגראה מבפנים ושוה מבחוץ - נדון משום לחי. היתה קרן זווית זו יוצאה מכתל זה, וקרן זווית יוצאה מכתל זה - נדונית כלחיים. עשה לחי למבוי - אין לו אלא חצי מבוי.

ט. עושין פסין לבוריות, ארבעה דיומדין נראין כשמונה, היתה שם אבן אחת מרבעת - רואין כאלו שתתלק, ויש בה אמה לכאן ואמה לכאן - נדון משום דיומד, ואם לאו - אין נדון משום דיומד. רבי ישמעאל ברבי יוחנן בן ברוקה אומר: היתה עגלה, רואין אותה, שאם תתקק, ויש בה ששה טפחים מצד זה, וששה טפחים מצד זה, כדיומדין - נדונית כפסין.

י. וכמה היא ביניהן? כמלא שתי רבקות של שלש שלש בקר. כמה ראשה ורבה של פרה? שתי אמות. עביה של פרה - אמה ושני שלישי אמה, שהן כעשר אמות; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: כארבע עשרה אמה. כמה הן מקרבין? כדי ראשה ורבה של פרה, וכמה הן מרחקין? אפלו כור אפלו כורים - מתר, ובלבד שירבה בפסין. רבי יהודה אומר: בית סאתים - מתר. יותר מבית סאתים - אסור. אמרו לו לרבי יהודה: אי

אתה מודה בדיר, וסהר, ומקצה, וחצר, אפלו בית חמשת כורים ובית עשרה כורים שהוא מתר? אמר להם: זו מחיצה, ואלו פסין. אף זו, רצה לעשות מחיצה גבוהה עשרה טפחים - עושה. ואם רצה לרבות - ירבה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: בור שהוא בית סאתים על בית סאתים - אינו מתר. ולא אמרו להרחיב, אלא כדי ראשה ורבה של פרה בלבד.

יא. היתה גבוהה משלש רוחותיה ונמוכה מרוח אחת - רואין את הנמוך כאלו הוא פתח, ובלבד שלא יהא הנמוך יתר על הגבוהה. היתה נמוכה משלש רוחותיה וגבוהה מרוח אחת - אין צריך לעשות מחיצה, אלא לגבוה בלבד. היתה שם אילן או גדר או מחיצת הקנים - נדונית כפסין.

יב. היתה חצר פתוחה לביניהם, שראשה אחד נכנס לבין הפסין, מתוכה לבין הפסין ומבין הפסין לתוכה - מתר לטלטל, אבל שתיים - אסור. כמה דברים אמורים? בזמן שלא ערבו, אבל ערבו - מתר. רבי יהודה בן בבא אומר: אין עושין פסין אלא לבאר הרבים בלבד. רבי עקיבא אומר: לכל עושין פסין חוץ מבור היחיד בלבד.

מסכת ערובין פ"ק שני

א. שיירה שחנתה בבקעה והקיפיה באפסין, בעביטין, בשליפות, ובקנין, ובקולחות, אפלו שלשה חבלים, זה למעלה מזה - מטלטלין בתוכה, ובלבד שלא יהא בין גמל לגמל כמלא גמל, ובין

עֲבִיט לְעֲבִיט כַּמְלֵא עֲבִיט, וּבֵין אֵיכוּף לְאֵיכוּף כַּמְלֵא אֵיכוּף. מְקִיפִין בְּקָנִים, וּבִלְבָד שְׁלֵא יְהֵא בֵין קִנְהָ לְחִבְרוֹ שְׁלֵשָׁה טַפָּחִים, כְּדֵי שְׂיַכְנֵס הַגְּדִי.

ב. נִמְצְאָתָּ אֶתָּה אוֹמֵר, שְׁלֵשׁ מִדּוֹת בַּמַּחְצוֹת: כָּל שֶׁהוּא פְּחוֹת מִשְׁלוֹשָׁה - צָרִיף שְׁלֵא יְהֵא בֵין זֶה לְזֶה שְׁלֵשָׁה, כְּדֵי שְׁלֵא יִזְדַּקֵּר הַגְּדִי בְּכַת רֹאשׁ. כָּל שֶׁהוּא שְׁלֵשָׁה, וּמִשְׁלֵשָׁה וְעַד אַרְבָּעָה - צָרִיף שְׁלֵא יְהֵא בֵין זֶה לְזֶה כַּמְלוֹאוֹ, כְּדֵי שְׁלֵא יְהֵא פְּרוּץ כְּעוֹמֵד. וְאִם הִיָּה הַפְּרוּץ מֵרֶבֶה עַל הָעוֹמֵד - אֵף כִּנְגַד הָעוֹמֵד אֶסוּר. כָּל שֶׁהוּא אַרְבָּעָה, וּמֵאַרְבָּעָה עַד עֶשֶׂר אַמּוֹת - צָרִיף שְׁלֵא יְהֵא בֵין זֶה לְזֶה כַּמְלוֹאוֹ, שְׂיֵהָא פְּרוּץ כְּעוֹמֵד. וְאִם הִיָּה פְּרוּץ כְּעוֹמֵד, כִּנְגַד הָעוֹמֵד - מֵתֵר. כִּנְגַד הַפְּרוּץ - אֶסוּר. וְאִם הִיָּה הָעוֹמֵד מֵרֶבֶה עַל הַפְּרוּץ, כִּנְגַד הַפְּרוּץ - מֵתֵר. נִפְרָצָה בְּיוֹתֵר מֵעֶשֶׂר - אֶסוּר. הִיָּה שֵׁם קָנִים דּוֹקְרָנִים וְעָשָׂה לָהֶם פְּאָה מְלַמְעָלָה, אֶפְלוּ בְּיוֹתֵר מֵעֶשֶׂר - מֵתֵר.

ג. שִׁירָה שֶׁשָּׂרְתָה בְּתֵל גְּבוּהָ עֲשָׂרָה טַפָּחִים, וּבִנְקַע עֲמַק עֲשָׂרָה טַפָּחִים, וּבִגְנָה מְקַפֵּת גָּדֵר גְּבוּהָ עֲשָׂרָה טַפָּחִים - מְטַלְטְלִין בְּתוֹכָהּ, וּבִלְבָד שְׂיִמְלֵאוּ אֶת כְּלָהּ, וְלֹא שְׂיִרוּ בָּהּ בֵּית סְאֵתִים פְּנוּי. אִם אֵין בְּכֻלָּהּ בֵּית סְאֵתִים - מְטַלְטְלִין בְּתוֹכָהּ, אֵף עַל פִּי שְׁלֵא יִמְלֵאוּ אֶת כְּלָהּ. הִתְּתָה גְּבוּהָהּ מִשְׁלֵשׁ רוחותיה, וּנְמוּכָה מְרוּחַ אַחַת - רֹאֵין אֶת הַנְּמוּךְ כְּאֵלוֹ הוּא פֶּתַח, וּבִלְבָד שְׁלֵא יְהֵא נְמוּךְ יוֹתֵר עַל הַגְּבוּהָ. הִתְּתָה נְמוּכָה מִשְׁלֵשׁ רוחותיה, וּגְבוּהָ מְרוּחַ אַחַת - אֵין צָרִיף לְעֲשׂוֹת מַחְצֵצָה אֶלָּא לְגְבוּהָ בִלְבָד.

ד. אֶחָד שִׁירָה וְאֶחָד יָחִיד לְחֻבְלִים, וּמָה בֵין יָחִיד לְשִׁירָה? יָחִיד - נוֹתְנִים לוֹ בֵּית סְאֵתִים. שְׁנַיִם - נוֹתְנִים לָהֶם בֵּית סְאֵתִים. שְׁלֵשָׁה - נַעֲשׂוּ שִׁירָה; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה בֶּן רַבִּי יוֹסִי. וְחֻכְמַיִם אוֹמְרִים: אֶחָד יָחִיד וְאֶחָד שִׁירָה - נוֹתְנִין לָהֶם כָּל צָרְכָן, וּבִלְבָד שְׁלֵא יְהֵא בֵּית סְאֵתִים פְּנוּי. אֶחָד שִׁירָה וְאֶחָד מַחְנָה, מָה בֵין מַחְנָה לְשִׁירָה? אֶלָּא אֵהְלִים שְׂבַשְׁרָה - חֻבֵּין בְּעָרוּב. שְׂבַמְחָנָה - פְּטוּרִין מִן הָעָרוּב. וְשְׂאִין לָהֶם אֵהְלִים חֲרִי הֵן כְּשִׂרוּין בְּחָצֵר. מַחְנָה הַיּוֹצֵא לְמַלְחַמַת הַרְשׁוֹת - מִתְּרִין בְּגִזְלֵי עֲצִים יְבֻשִׁין. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן תִּימָא אוֹמֵר: אֵף חוֹנִין בְּכָל מְקוֹם, וּבְמְקוֹם שְׂנֵהֲרוּגוֹ - שֵׁם נִקְבְּרִין.

ה. רַבִּי אֲלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַגְּנָה וְהַקְּרָפָה שֶׁהֵם שְׂבָעִים אִמָּה וְשִׁירִים עַל שְׂבָעִים אִמָּה וְשִׁירִים, הַמְּקַפֵּת גָּדֵר גְּבוּהָ עֲשָׂרָה טַפָּחִים, וְכֵן אִם הִיָּתָה אַרְבָּעָה יָתֵר עַל רְחִבָּהּ פִּי שְׁנַיִם, אֶפְלוּ אִמָּה אַחַת - אֵין מְטַלְטְלִין בְּתוֹכָהּ בְּשִׁבְתָּהּ. וְכֵן הִיָּה רַבִּי אֲלִיעֶזֶר אוֹמֵר: קְרָפָה הַסְּמוּךְ לְעִיר, וְיֵשׁ בְּאֶרְכּוֹ שְׂבָעִים וְשִׁירִים - אֵין מְטַלְטְלִין בְּתוֹכָהּ בְּשִׁבְתָּהּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֶפְלוּ עֶשֶׂר קְרָפּוֹת זֶה לְפָנִים מִזֶּה, וְהִיָּתָה אַחַת מֵהֵן בֵּית דִּירָה, אוֹ שְׂהִיָּתָה אַחַת מֵהֵן סְמוּךְ לְעִיר - מְטַלְטְלִין בְּכָלֵן.

ו. בְּרַגְנִין שְׂבַשְׂרָה בֵּית סְאֵתִים - מֵתֵר. יָתֵר עַל בֵּית סְאֵתִים - אֶסוּר. אֶבֶל דִּיר וְסֵהָ אוֹ מְקַצָּה אוֹ חֲצֵר, אֶפְלוּ יָתֵר מִבֵּית סְאֵתִים - מֵתֵר. אֶפְלוּ בֵּית עֲשָׂרָה כּוֹרִין - מֵתֵר. כָּלֵל אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֲלִיעֶזֶר: כָּל אֹרֵר שֶׁתְּשַׁמִּישׁוּ לְבֵית דִּירָה, כְּגוֹן דִּיר, וְסֵהָ, וּמְקַצָּה, וְחֲצֵר, אֶפְלוּ בֵּית חֲמֵשַׁת כּוֹרִין, אֶפְלוּ בֵּית עֲשָׂרָה כּוֹרִין - מֵתֵר. וְכָל בֵּית דִּירָה, שֶׁהוּא תְּשַׁמִּישׁ לְאֹרֵר, כְּגוֹן בְּרַגְנִין

שְׁבִשְׁדוֹת בַּיִת סְאֵתִים - מִתֵּר. יֵתֵר מִבַּיִת סְאֵתִים - אָסוּר.

ז. מְעַרְבִין בְּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי בִירוּשָׁלַיִם, וְלֹא בְּגִבּוּלֵינָהּ, הַנּוֹדֵר מִן הַכֶּפֶר - מְעַרְבִין לוֹ בָּהּ. אֵימָתִי? בְּזִמְנֵי שְׁאֵמֵר: יִשְׁבּוּעָה שְׁלֹא אֶטְעַמְנָה; וְאִם הִקְדִּישָׁה - הֲרֵי זֶה אָסוּר, שְׁאִין מְעַרְבִין בַּהֲקָדָשׁ.

ח. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: לֹא נִמְנְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִלְשַׁלַּח עִירוּבֵיהֶן בְּיַד בְּנֵיהֶם וּבְיַד בְּנוֹתֵיהֶם הַקְטָנִים - כְּדֵי לְחַנְכֵן בְּמִצְוֹת. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: מִשָּׁם רָאִיָּה? בְּאוֹמַר לְחִבְרוֹ: 'קָבַל הַיִּמְנוּ', נִתְּנוּ לְקוֹף וְהוֹלִיכוֹ, לְפִיל וְהוֹלִיכוֹ - אִין זֶה עֲרוּב. וְאִם אָמַר לְאַחַר לְקַבֵּל הַיִּמְנוּ - הֲרֵי זֶה עֲרוּב.

ט. נִתְּנוּ עַל גְּבֵי קוֹרָה בְּרִשּׁוֹת הַרְבִּים שֶׁהִיא גְּבוּהָה עֲשָׂרָה טַפְחִים - עֲרוּבוֹ עֲרוּב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הָיָה רְחִיבוֹ אַרְבָּעָה - עֲרוּבוֹ עֲרוּב. וְאִם לָאוּ - אִין עֲרוּבוֹ עֲרוּב. נִתְּנוּ בְּאֵילָן, לְמַעְלָה מִעֲשָׂרָה טַפְחִים - אִין עֲרוּבוֹ עֲרוּב. לְמַטָּה מִעֲשָׂרָה טַפְחִים - עֲרוּבוֹ עֲרוּב, וְאָסוּר לְטָלוֹ. בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה - מִתֵּר לְטָלוֹ. נִתְּנוּ בְּכַלְכָּלָה וּחְלָאָה בְּאֵילָן, לְמַעְלָה מִעֲשָׂרָה טַפְחִים - אִין עֲרוּבוֹ עֲרוּב. לְמַטָּה מִעֲשָׂרָה טַפְחִים - עֲרוּבוֹ עֲרוּב, וְאָסוּר לְטָלוֹ; וְדִבְרֵי רַבִּי. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: כָּל שְׁאָסוּר לְטָלוֹ - אִין עֲרוּבוֹ עֲרוּב, אֶחָד הָעֲרוּב וְאֶחָד כָּל הַכְּפִלִים.

י. שְׂרִשֵׁי אֵילָן שְׁגֹבוּהֵין מִן הָאָרֶץ שְׁלֹשָׁה טַפְחִים, אוֹ שֵׁשׁ חֲלָל תַּחְתִּיהֶן שְׁלֹשָׁה טַפְחִים, אִף עַל פִּי שְׁצִדוֹ אֶחָד שׁוּהָ לְאָרֶץ - הֲרֵי זֶה יֹשֵׁב עֲלֶיהֶן. וְלֹא יִסְמָךְ עֲלֵיהֶן, לְפִי שְׁאִין עוֹלִין בְּאֵילָן, וְאִין נִתְּלִין בְּאֵילָן, וְאִין נִשְׁעָנִים בְּאֵילָן. וְלֹא יַעֲלֶה

בְּאֵילָן מִבְּעוֹד יוֹם כְּדֵי שְׁתַּחֲשֹׁף, וְיֹשֵׁב שָׁם כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם. אֶחָד אֵילָן וְאֶחָד כָּל בְּהֵמָה. אֲבָל בּוֹר, שִׁיחַ, וּמְעָרָה, וְגֹדֵר - מְטַפֵּס וְעוֹלָה מְטַפֵּס יוֹרֵד, וְאֶפְלוֹ הֵן מֵאָה אַמָּה.

יא. נִתְּנוּ בְּמַגְדֵּל וְנִעַל בְּפִנּוּי וְאָבָד הַמִּפְתָּח - הֲרֵי זֶה עֲרוּב. בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּיוֹם-טוֹב, אֲבָל בְּשֶׁבֶת - אִין עֲרוּבוֹ עֲרוּב. נִמְצָא הַמִּפְתָּח, בֵּין כְּעִיר בֵּין בְּשָׂדֶה - אִין עֲרוּבוֹ עֲרוּב. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִם כְּעִיר אָבָד - עֲרוּבוֹ עֲרוּב. אִם בְּשָׂדֶה אָבָד - אִין עֲרוּבוֹ עֲרוּב. מוֹדִין חֻכְמִים לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּבִנְיַן חֶצֶר וּבִנְיַן מִרְפָּסַת, שְׁגָבוּ אֶת עִירוּבֵיהֶן וּנְתַנּוּהוּ בְּבֵית, אִף עַל פִּי שִׁדְיָע שְׁאִין הַמִּפְתָּח בְּמִקְוָמוֹ - עֲרוּבוֹ עֲרוּב. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: אֲבָטוּלְמוֹס הַעֵיד עַל סֶפֶק עֲרוּב שְׁכָשֵׁר. אִיזְהוּ סֶפֶק עֲרוּב שֶׁהוּא כְּשֵׁר? עֲרוּב בְּתְרוּמָה, סֶפֶק מִבְּעוֹד יוֹם נִטְמָאת סֶפֶק מִשְׁחָשְׁכָה נִטְמָאת, עֲרוּב בְּפְרוֹת, סֶפֶק מִבְּעוֹד יוֹם נִתְּקַנוּ סֶפֶק מִשְׁחָשְׁכָה נִתְּקַנוּ - עֲרוּבוֹ עֲרוּב. אֲבָל עֲרוּב בְּתְרוּמָה, סֶפֶק טְהוֹרָה סֶפֶק טְמֵאָה, וְכֵן בְּפְרוֹת, סֶפֶק נִתְּקַנוּ סֶפֶק לֹא נִתְּקַנוּ - אִין עֲרוּבוֹ עֲרוּב.

מסכת ערובין פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִין אָדָם מִתְּנֶה עַל שְׁנֵי דְּבָרִים כְּאֶחָד. אֵלָא אִם בָּא חֻכְם לְמִזְרַח - עֲרוּבוֹ לְמִזְרַח. וְאִם בָּא חֻכְם לְמַעְרָב - עֲרוּבוֹ לְמַעְרָב. אֲבָל בָּא לְכָאן וּלְכָאן, לֹא בָּא לְכָאן וּלְכָאן - הֲרִינִי כְּבִנְיַ עִירִי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הָיָה אֶחָד מֵהֵן רַבּוֹ - יִלָּךְ אֶצֶל רַבּוֹ. שְׁנֵיהֶם רַבּוֹתֵיו - יִלָּךְ אֶצֶל הַרְגִּיל אֶצֶלוֹ. אִם הָיָה רַגִּיל אֶצֶל שְׁנֵיהֶם - יִלָּךְ לְאִיזְהוּ מֵהֵן שִׁירְצָה.

ב. מתנה אדם על ערובו, ואומר: 'ערובי לשבת זו ולא לשבת אחרת' - 'לשבת אחרת ולא לשבת זו' - 'ערובי לשבתות ולא לזמנים טובים' - 'לזמנים טובים ולא לשבתות' - 'לשבת ולא ליום הכפורים' - 'ליום הכפורים ולא לשבת'.

ג. האומר לחברו: 'ערב לי בתמרים', וערב לו בגרוגרות. 'בגרוגרות' וערב לו בתמרים. 'במגדל' וערב לו בשוקף. 'בשוקף' וערב לו במגדל. 'בבית' וערב לו בעליה. 'בעליה' וערב לו בבית - אין ערובו ערוב. אבל אמר לו סתם: 'ערב לי' וערב לו, בין בתמרים, בין בגרוגרות, בין במגדל, בין בשוקף, בין בבית, בין בעליה - ערובו ערוב.

ד. ערבו זה לצפון וזה לדרום - זה מהלך לצפון בערובו של זה בדרום, ובדרום בערובו של זה בצפון. אם מצעו את התחום - אל יזוז ממקומו. ערב לצפון וחרו וערב לדרום - בטל האחרון את הראשון. טעה וערב לשתי רוחות, או כמדמה הוא שמערבין לשתי רוחות, או שאמר לעבדיו: 'צאו וערבו לי', אחד ערב עליו לצפון ואחד ערב עליו לדרום - מהלך בצפון בערובו לדרום, ומהלך לדרום בערובו לצפון. ואם מצעו עליו את התחום - לא יזוז ממקומו.

ה. נכרים שצרו על עירות ישראל - אין יוצאין עליהן בכלי זינם, ואין מחללין עליהן את השבת. במה דברים אמורים? כשבאו על עסקי מזון, אבל אם באו על עסקי נפשות - יוצאין עליהם בכלי זינם ומחללין עליהן את השבת. ובעיר הסמוכה לספר, אפלו לא באו על עסקי נפשות, אלא על עסקי תבן וקש - יוצאין

עליהן בכלי זינם ומחללין עליהן את השבת. בראשונה היו מניחין כלי זינם בבית הסמוך לחומה. פעם אחת, הכירו בהם אויבים ורדפו אחריהם ונכנסו לטול כלי זינם, ונכנסו אויבים אחריהם, ודחקו זה את זה, והרגו זה את זה יותר ממה שהרגו אויבים. באותה שעה התקינו - שיהיו חוזרין למקומם בכלי זינם.

ו. מתנה היוצאים למלחמת הרשות - אין צרין על עירות של נכרים פחות משלשה ימים קדם לשבת. ואם התחילו - אין מפסיקין ואפלו בשבת. וכן היה שמאי הדגן דורש (דברים כ, כ): "עד רדתה" - ואפלו בשבת.

ז. עיר שהקיפוה נכרים או נהר, וכן ספינה המטרפת בים, וכן יחיד שהיה נרדף מפני הנכרים, ומפני הלסטים, ומפני רוח רעה - הרי אלו מחללין את השבת, ומצילין את עצמן.

ח. הרועים, והקציצין, והבורגנין, ושומרי פרות, בזמן שדרבן ללון בעיר, אף על פי שחשכו חוץ לתחום - הרי אלו כאנשי העיר, ויש להם אלפים אמה לכל רוח. ובזמן שדרבן ללון בשדה - אין להם אלא אלפים אמה בלבד.

ט. מי שיש לו שני בתים, וביניהם שני תחומי שבת, בין שהחזיק בדרך - קנה ערוב; דברי רבי יהודה. יתר על כן אמר רבי יוסי בן רבי יהודה: אפלו מצאו חברו בדרך, ואמר: 'לין בפה, עת חמה, עת צנה הוא', למחר משפים והולך. החזירו מן העיר - הרי הוא כאנשי העיר.

י. רשות שבת כף הוא: עומד אדם במקומו ואומר: 'שביתתי במקומי',

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

שְׁנֵאָמַר (שְׁמוֹת טז): "שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתּוֹי"; כַּמָּה תַּחְתּוֹי? מֵלֹא קוֹמְתוֹ וּפְשׁוּט יָדָיו, גּוֹפּוֹ שְׁתֵּי אַמּוֹת, וְאַמָּה כְּדֵי לִפְשֹׁט יָדָיו וְרַגְלָיו; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְרַבִּי יְהוּדָה אָמַר: גּוֹפּוֹ שְׁלוֹשׁ אַמּוֹת וְאַמָּה כְּדֵי לְטוֹל חֶפֶץ מִתַּחַת מְרַגְלוֹתָיו, וּמֵנִיחַ יָדָיו תַּחַת מְרַאשׁוֹתָיו - זָכָה לוֹ מְקוֹמוֹ לְכָל רוּחַ מְרַבְּעוֹת לֹא עֲגָלוֹת. רַבִּי חֲנִינְיָא בֶן אֲבִטָּיָנָס אָמַר: עֲגָלוֹת וְלֹא מְרַבְּעוֹת.

יא. הַשׁוֹבֵת בְּתֵל גְבוּהָ עֲשֶׂרָה טְפָחִים, וּבִנְקַע עֲמַק עֲשֶׂרָה טְפָחִים, וּבִגְנָה מְקַפֵּת גֶּדֶר גְבוּהָ עֲשֶׂרָה טְפָחִים - מֵהֵלֶךְ אֶת כְּלָהּ וְחוֹצֶהָ לָהּ אֶלְפִים אַמָּה לְכָל רוּחַ. הַשׁוֹבֵת בְּעִיר, אֶפְלוֹ גְדוּלָה כְּאַנְטוֹכְיָא - מֵהֵלֶךְ אֶת כְּלָהּ וְחוֹצֶהָ לָהּ אֶלְפִים אַמָּה לְכָל רוּחַ. עַל גְּבֵה - אֵין לוֹ אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת בְּלִבָּד.

יב. הַנוֹתֵן אֶת עֵרוֹבוֹ בְּתוֹךְ עֵבוּרָה שֶׁל עִיר - לֹא עֲשָׂה וְלֹא כְלוּם. נִתְּנָה חוּץ לְעֵבוּרָה שֶׁל עִיר, אֶפְלוֹ אַמָּה אַחַת - מִשְׁתַּכַּר אוֹתָהּ אַמָּה וּמִפְסִיד אֶת כָּל הָעִיר, מִפְּנֵי שְׁמֵדַת הָעִיר עוֹלָה כְּלָהּ לְמֵדַת הַתַּחּוּם. הָאֹמֵר: 'שְׁבִיתְתִּי עַל גְּבֵי אֵילָן', 'עַל גְּבֵי הַגְּנֵה' - לֹא יוֹתֵר מִבֵּית סְאֵתִים. פְּחוֹת מֵעֲשֶׂרָה טְפָחִים - לֹא יוֹתֵר מֵאַרְבַּע אַמּוֹת. וּבִנְקַע עֲמַק מֵעֲשֶׂרָה - וְלֹא יוֹתֵר מִבֵּית סְאֵתִים. פְּחוֹת מֵעֲשֶׂרָה טְפָחִים - לֹא יוֹתֵר מֵאַרְבַּע אַמּוֹת. וּבִגְנָה, מְקַפֵּת גֶּדֶר גְבוּהָ עֲשֶׂרָה טְפָחִים - וְלֹא יוֹתֵר מִבֵּית סְאֵתִים. פְּחוֹת מֵעֲשֶׂרָה טְפָחִים - וְלֹא יוֹתֵר מֵאַרְבַּע אַמּוֹת. וּמוֹדֵד עַד שְׁמֵגִיעַ לְאוֹתוֹ מְקוֹם. כָּאֵל אוֹתוֹ מְקוֹם - מֵהֵלֶךְ אֶת כְּלָהּ, וְחוֹצֶהָ לָהּ אֶלְפִים אַמָּה. אֵימְתִי? בְּזִמְן שֶׁהִיָּה בְּתוֹךְ אֶלְפִים אַמָּה שְׁלוֹ. לֹא הִיָּה בְּתוֹךְ אֶלְפִים אַמָּה שְׁלוֹ - אֵין לוֹ אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת בְּלִבָּד.

יג. הָאֹמֵר: 'שְׁבִיתְתִּי בְּצַד אֵילָן, בְּצַד חֲרוֹב, בְּצַד גְּנֵה' - לֹא אָמַר כְּלוּם, עַד שְׂיִקְנֶה לְצַפּוֹנוֹ אוֹ לְדְרוֹמוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת. נֶעְקַר הָאֵילָן, אוֹ נֶעְקַר הַחֲרוֹב, אוֹ נֶעְקַר הַגְּנֵה, אִם מִכִּיר אֶת מְקוֹמוֹ - הֵרִי זֶה מִתָּר. וְאִם לֹא - הֵרִי זֶה אֶסוּר. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: אִם הִיּוּ שְׁנַיִם, אַחַד מִכִּיר וְאַחַד שְׂאֵינוֹ מִכִּיר, שְׂאֵינוֹ מִכִּיר - מוֹסֵר שְׁבִיתָתוֹ לַמִּכְיָר. זֶה שְׁמִכְיָר - אֹמֵר: 'תְּהֵא שְׁבִיתָתְנוּ בְּמְקוֹם פְּלוֹנִי'.

יד. הָאֹמֵר: 'שְׁבִיתְתִּי בְּמְקוֹם פְּלוֹנִי, בְּשִׂדָּה פְּלוֹנִי, בְּמְקוֹם שְׂאֲזֹכָה בוֹ מִשְׁתַּחֲשֵׁף' - לֹא אָמַר כְּלוּם; שְׂאֵין מְעַרְבִין מִשְׁתַּחֲשֵׁף, זֶה הִיא שְׂאֵמְרוֹ: הָעֲנִי מְעַרְבֵי בְּרַגְלָיו. אַחַד עֲנִי וְאַחַד עֲשִׂיר מְעַרְבִין בְּפֶת, וּבִלְבָד שְׂלֹא יֵצֵא חוּץ לַתַּחּוּם, וְיֹאמֵר: 'שְׁבִיתְתִּי בְּמְקוֹם פְּלוֹנִי', שְׂלֹא אָמְרוֹ 'מְעַרְבִין בְּרַגְלָי' אֶלָּא לְמִי שְׂבָא בְּדֶרֶךְ וְחִשְׁכָּה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אַחַד עֲנִי וְאַחַד עֲשִׂיר מְעַרְבִין בְּרַגְלָי, לֹא יֵצֵא עֲשִׂיר חוּץ לַתַּחּוּם וְיֹאמֵר: 'שְׁבִיתְתִּי בְּמְקוֹמִי'; וְזֶה הוּא עֶקְרוֹ שֶׁל עֲרוֹב.

טו. וְהַתִּירוֹ חֲכָמִים לְבַעַל הַבַּיִת לְשַׁלַּח אֶת עֲרוֹבוֹ בְּיַד בְּנוֹ, בְּיַד עַבְדּוֹ, בְּיַד שְׁלוּחוֹ - בְּשִׁבִיל לְהַקֵּל עֲלָיו. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּאַנְשֵׁי בַיִת מְמַלֵּי וּבְאַנְשֵׁי בַיִת גּוֹרִיזֵן בְּאַרְוֵמָא, שֶׁהִיּוּ מְחַלְקִין גְּרוּגְרוֹת וְצִמּוּקִין לְעֲנָיִים בְּשֵׁנֵי בְצֻרַת, וּבְאֵין עֲנָיִי כֶּפֶר שִׁיחִין וּכְפֵר חֲנִנְיָא וּמְחַשִּׁיכִין עַל הַתַּחּוּם, וְלִמְחַר מְשִׁכִּימִין וּבְאֵין.

מסכת ערובין פ"ק רביעי

א. רבי אליעזר אומר: יום טוב הסמוך לשבת, בין מלפניה בין מלאחריה - מערב אדם, יום אחד לצפון ויום אחד לדרום, יום אחד לצפון ויום אחד כאנשי אותה העיר. מודה רבי אליעזר, שאין מערבין חצי היום לצפון וחצי היום לדרום, שאין חולקין יום אחד. וחכמים אומרים: כשם שאין חולקין יום אחד - כך אין חולקין לשני ימים. אמר להם רבי אליעזר: אי אתם מודים במערב ברגליו ביום ראשון, שצריך לערב ברגליו ביום שני, נאכל ערובו עד שלא חשכה - אין יוצא עליו ביום השני? ! אמרו לו: אבל אמר להם: הללו שני ימים הן. אמרו לו: אי אתה מודה שאין מערבין מיום טוב לחברו? אמר להם: אבל אמרו לו: הללו יום אחד הם. ערב ברגליו ביום ראשון - מערב ברגליו ביום שני, נאכל ערובו ביום ראשון אין יוצא עליו ביום שני; דברי רבי. רבי יהודה אומר: הרי זה חמר גמל. רבן שמעון בן גמליאל ורבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומרים: ערב ברגליו בראשון - אין יוצאין עליו ביום שני. נאכל ערובו בראשון - יוצאין עליו ביום שני. מודים חכמים לרבי אליעזר, בראש השנה, כשהיה ירא ששם תתעבר - מערב אדם שני ערובין, ואומר: 'ערוב בראשון למזרח ובשני למערב, בראשון למערב ובשני למזרח, ערובי בראשון ובשני כבני עירי, ערובי בשני ובראשון כבני עירי'. ורבי יוסי אוסר, ששתי קדשות הן. אמר להם רבי יוסי: אי אתם מודים, שאם באו עדים מן המנחה ולמעלה שנהגין אותו היום קדש ולמחר קדש? !

ב. ביצד, אמר רבי יהודה: מתנה אדם על הכלכלה ביום טוב ראשון ואוכלה ביום טוב שני. היו לפניו שתי כלכלות של טבל, ואומר: 'אם היום חול ולמחר קדש - תהא זה תרומה על זה, ואם היום קדש ולמחר חול - אין בדברי פלוס', וקורא עליה שם ואוכלה, וכן רבי יוסי אוסר בשני ימים טובים של גלויות.

ג. ביצד מעברין את הערים? ארפה כמות שהיא, עגולה - עושין לה נזית. מרבעת - אין עושין לה נזית. היתה רחבה מצד אחד וקצרה מצד אחר - רואין אותה כאלו היא שוה. היתה בית אחד יוצא כמין פגום, או שני בתים יוצאין כמין פגומין - רואין כאלו חוט מתוח עליהן, ומודדין ממנו ולהלן אלפים אמה. היתה עשויה כמין קשת או כמין גס - רואין אותה כאלו היא מלאה בתים ונחצרות, ומודד ממנו ולהלן אלפים אמה.

ד. הנה בית אחד יוצא הימנה כמין פיגום לרוח אחד, רואין כנגדו כאלו מלא בתים ונחצרות - מרביע כנגדו ומודד הימנו להלן אלפים אמה. היו שני בתים יוצאין הימנו כמין שני פיגומין לשתי רוחות, רואין כנגדן כאלו הן מלאין בתים ונחצרות - מרביע כנגדן ומודד מהן אלפים אמה.

ה. בא לרבעה - מרבעה ברבוע עולם. נותן צפונה לצפון העולם ודרומה לדרום העולם. וסימנה: עגלה בצפון ועקרב בדרום. רבי יוסי אומר: אם אינו יכול לרבעה ברבוע של עולם - ירבעה כמין תקופה, ביצד? חמה יוצאת ביום ארוך ושוקעת ביום ארוך - זה הוא פני צפון. חמה יוצאת ביום קצר ושוקעת ביום קצר

- זה פני דרום. תקופת ניסן ותקופת תשרי, חמה יוצאה בחצי מזרח ושוקעת בחצי מערב, שנאמר (קהלת א, ו): "הולך אל דרום וסובב אל צפון". "הולך אל דרום" - ביום, "וסובב אל צפון" - בלילה. "סובב סובב הולך הרוח" - אלו פני המזרח ופני המערב, פעמים מהלכתן ופעמים מסבבתן.

ו. אלו שמתעברין עמה: נפש שיש בה ארבע אמות על ארבע אמות והגשר. רבי יהודה אומר: כתלים וזיזין מתעברין עמה, הגשר והקבר שיש בהן בית דירה, ובית הכנסת שיש בה בית דירה לחזן, ובית עבודת כוכבים שיש בה בית דירה למשרתיה. והאוריות והאוצרות שבשדות ויש בהן בית דירה. והבורגנין שסביבה, והבית שבנים - הרי הם מתעברין עמה. ואלו שאין מתעברין עמה: נפש שגפרצה משתי רוחותיה אילף ואילף, והגשר והקבר שאין להם בית דירה, ובית הכנסת שאין להם בית דירה לחזן, ובית עבודת כוכבים שאין לה בית דירה למשרתים. והאוריות והאוצרות שבשדה שאין להם בית דירה. ובור, ושיח, ומערה, ונדר, ושוכף שבתוכה, והבית שבספינה - אין אלו מתעברין עמה.

ז. כמה יהיו מקרבות לעיר ויהיו מתעברין עמה? שבעים אמה ושירים על שבעים אמה ושירים, שהן מאה וארבעים ואחד ושליש. רבי יהודה אומר: שירים הוא דבר מעט, ולא נתנו חכמים שעור. כמה הן שבעים אמה ושירים על שבעים אמה ושירים? הן בית סאתים כחצר המשכן.

ח. היה מודד, והגיע המדה לבית - אפלו בית לפניו מן הבית, אפלו מגדל לפניו מן המגדל - מכניסין לאמצע, ומרביע כנגדן, ומודד כנגדו ולהלן אלפים אמה. היה מודד, והגיע המדה למערה - אין מכניס את כל המערה אלא מכנגד פתחה של מערה. אחת מערה ואחד מגדל. מה בין מערה למגדל? גג המערה הרי הוא כארץ, וגג המגדל הרי הוא כעיר. במה דברים אמורים? במדת העבור, אבל במדת התחום, אפלו כלתה מדתו בחצי ביתו - אין לו אלא חצי ביתו. אמר רבי שמעון: יכולני אני, שיהו עולין מטבריא לצפורי, ומצור לצידון, מפני מערות ומגדלות שביניהם.

ט. המודד, מודד חוץ לקרפיפה של עיר, לכל עירות נותן קרפף; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: לא אמרו קרפף אלא בין שתי עירות. אם יש לזו שבעים אמה ושירים ולזו שבעים אמה ושירים - מכניסם לאמצע ומרביע כנגדן, ומודד ממנו ולהלן אלפים אמה. היו שלשה מגדלים, והאמצעי מבלע ביניהן, אם אין בין שנים החיצונים מאה וארבעים ואחד ושליש - מכניסין לאמצע ומרביע כנגדן, ומודד ממנו ולהלן אלפים אמה. היו עשויין שורות ואחרות ביניהם, אם אין בין שורה החיצונה וביניהם מאה וארבעים ואחד ושליש - מכניסין לאמצע, ומרביע כנגדו, ומודד ממנו ולהלן אלפים אמה.

י. מרבע את העיר ועושה אותה כמין טבלא מרבעת, וחוזר ומרבע את התחומין ועושה אותה כמין טבלא מרבעת, וכשהוא מודד, לא ימדוד מאמצע הקרן אלפים אמה, מפני שהוא

אחד רועה שבא לפני רבי ואמר לו: זכור הייתי שהיו בני מגדל גדר ועדרים יורדים לחממתה, עד חצר החיצונה הסמוכה לגשר; והתיר רבי שהיו בני מגדל יורדין לחממתה עד חצר החיצונה סמוכה לגשר. ועוד התיר רבי שהיו בני גדר יורדין לחממתה, ואין בני חממתה יורדין לגדר.

מסכת ערובין פ"ק חמישי

א. הנותן ערובו בסוף אלפים אמה של תחום, אם היה ביתו סמוך לחומה - פגס. ואם לאו - לא פגס. נתנו אמה אחת חוץ לתחום, אם היה בתוך אלפים אמה שלו - ערובו ערוב. ואם לאו - אין ערובו ערוב.

ב. בראשונה היו בני טבריא מהלכין את כל חממתה, ואין בני חממתה באין אלא עד מקום הכפה, עכשו בני טבריא ובני חממתה חזרו להיות עיר אחת.

ג. אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה, ואנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר גדולה. אימתי? בזמן שהיו בתוך אלפים אמה שלהן. ואם לא היו בתוך אלפים אמה שלהן - אין להם אלא אלפים אמה בלבד. ואנשי עיר קטנה - אין להם אלא אלפים אמה בלבד.

ד. עיר של רבים שחרבה, ונשתירו בה גדודיות גבוהות עשרה טפחים, אף על פי שאין צורות פתחיה נפרים - הרי זו מתעברת להיות כעין עיר. עיר של יחיד ונעשית של רבים, ורשות הרבים עוברת בחובה, כיצד מערבין אותה? עושין לחי מכאן ולחי מכאן, או קורה מכאן וקורה

מפסיד את הזוית, אלא מביא טבלא מרבעת שהיתה אלפים אמה על אלפים אמה, ומניחה בקרן באלכסונה, נמצא העיר משתפרת ארבע מאות אמות לכאן וארבע מאות אמות לכאן. נמצא, תחומין משתפרין ארבע מאות אמות לכאן וארבע מאות אמות לכאן. נמצא, העיר והתחומין משתפרין אלף ומאתים אמה לכאן ואלף ומאתים אמה לכאן.

יא. כיצד מקדירין בהרים? התחזון כנגד לבו, והעליון כנגד פרסותיו, מקדיר ועולה, מקדיר ויורד, רואה את ההר כאלו בקוע לפניו; דברי רבי. וחכמים אומרים: אין מקדירין בהרים. היו לפניו הר ומישור - מודד את המישור ומניח את ההר, ונשפר הר וגאיות. מודד את הגאיות ומניח את ההר ונשפר.

יב. היה מודד והגיע המדה לגיא, אם יכול להבליע בחבל של חמשים אמה - מבליעו. ואם לאו - חוזר למקום שהוא יכול להבליעו. ומבליעו וצופה וחוזר למדתו. אם היה גיא מעקם ואין יכול להבליעו - מקדיר ועולה, מקדיר ויורד, וצופה וחוזר למדתו. היה מודד והגיע המדה לכתל, אין אומרים: 'יקב את הכתל', אלא אומד הכתל, וצופה, וחוזר למדתו, ומודד. אחד מודד בחבל ואחד צופה בעיניו, בין ביה, בין פנים בין במישור, אחד מדת העבור ואחד מדת התחום, אלא שבמדת התחום מודד בחבל.

יג. אין מודדין, לא בחוט, ולא בגמי, אלא במשיחה. והמודד - מותח ככל כחו. מדד והלך, ובא אחד ואמר: 'עד כאן תחום שבת' - נאמן. מעשה בזקן

תוספתא

השלים

מפאן, ומערבין ונושאין ונותנין באמצע. ואין מערבין אותה לחצאין, אלא או כלה, או מבוי מבוי בפני עצמה. עיר של רבים, והרי היא של רבים, ואין לה אלא פתח אחד - מערבין את כלה.

ה. ספת החג בחג, רבי יהודה מחיב בערוב ובמזוזה ובמעשר, וחכמים פוטרין. רבי יהושע אומר: מערבין כפר שלם אפלו הוא כאיסר, אפלו לא נטל ממנו אלא כדי דמוע וחלתו, יתר על כן - הרי זה אסור.

ו. מי שיש לו חמש חצרות בעיר אחת, אם היה משתמש בכלן - הרי זה אוסר את כלן. ואם לאו - אין אוסר אלא מקום דירתו בלבד. אמר רבי יהודה: מעשה בכך נפחא שהיו לו חמש חצרות באושא, ובא מעשה לפני חכמים, ואמרו: אינו אוסר אלא בית דירה בלבד.

ז. חמש חבורות מקצת שרוין בחדרים, ומקצת שרוין בעליות - טרקלין שלהן כחצר לבתים. שנים ששתפין זה לזה, בין ביין בין בשמן - אינן צריכין לערב. היו שלשה - זה שתף לזה ביין, וזה שתף לזה בשמן - צריכין לערב. רבי שמעון אומר: אחד יין ואחד שמן - אין צריכין לערב. אלעזר בן תדאי אומר: אסורין עד שיערבו.

ח. אב וכנו, נשיו וכלותיו, עבדיו ושפחותיו, הרב ותלמידו, בזמן שאין עמהם דיורים - הרי הן פיהידים, צריכין לערב, מבוי שלהן - בין כף וכף נתר בלחי וקורה.

ט. עם הארץ שהיו מוליכין אצלו ערוב, מוליק לו כהן כפר תרומה, ויושב

ומשמרו ומחשיף עליו ואוכלו, ובא לו. ובשביעית - הרי זה מתר, מפני שלא נחשדו על השביעית.

י. בית שמניחין בו ערוב - אין צריך להפריש כפר, מערבין בבית ישן מפני דרכי שלום, אם היה שם רבו, או אדם גדול, או שהיה משיא את בנו ורצה לנהג בו כבוד - הרשות בידו. מצוה על כל אדם לבטל רשות, אם היה אדם גדול - הרשות בידו.

יא. אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא ערב - עליו לבטל הרשות. אם היה שם בית האבל או בית המשפה, ורצו לבטל רשותו - הרשות בידו.

יב. שלשה שהיו שרוין בחצר, ומת אחד מבני החצר, והניח את הרשות לאחד מן השוק, מבעוד יום - אוסר. משחשכה - אינו אוסר. ואחד מן השוק שמת, והניח את רשותו לאחד מבני חצר, מבעוד יום - אינו אוסר. משחשכה - אין אוסר. הרי ששכח ולא ערב, וחזר והוציא, בין בשוגג בין במזיד - הרי זה אוסר; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: במזיד - אוסר. בשוגג - אינו אוסר. מי שבטל רשותו, וחזר והוציא, בין בשוגג בין במזיד - הרי זה אוסר.

יג. אחד שלא ערב - נותן רשותו לאחד שערב. ושנים שערבו - נותנין רשותן לאחד שלא ערב. ושנים שלא ערבו - נותנין רשותן לשנים שערבו, או לאחד שלא ערב. אבל אין אחד שערב נותן רשותו לאחד שלא ערב, ואין שנים שערבו נותנין רשותן לשנים שלא ערבו. ואין שנים שלא ערבו נותנין רשותן לשנים שלא ערבו, שכל זמן שהיו שנים

שרוין בַּחֲצֵר, וְשָׁכַח אֶחָד מֵהֶן וְלֹא עָרַב - הָרִי זֶה אוֹסֵר.

יד. יִשְׂרָאֵל מוֹמְרָ מִשְׁמֵר שְׁבֵתוֹ בְּשׁוֹק - מְבַטֵּל רְשׁוּת, שְׂאִינוֹ מְשַׁמֵּר שְׁבֵתוֹ בְּשׁוֹק - אִינוֹ מְבַטֵּל רְשׁוּת. מִפְּנֵי מָה? שְׂאִמְרוּ: יִשְׂרָאֵל נוֹטֵל רְשׁוּת וְנוֹתֵן רְשׁוּת, וְהַעֲבֹד כּוֹכְבִים עַד שִׁשְׁפִּיר. כִּי־עַד מְבַטֵּל רְשׁוּת? אוֹמֵר: 'רְשׁוּתִי נְתוּנָה לָךְ, רְשׁוּתִי מְבַטֵּלֶת לָךְ' - קָנָה וְאֵין צָרִיד לְזִכּוֹת.

טו. חֲצֵרוֹ שֶׁל נְכָרִי, הָרִי הוּא כְּדִיר שֶׁל בַּהֲמָה - מִתֵּר לְהַכְנִיס וְלַהּוֹצִיא מִחֲצֵר לְבָתִּים וּמִן הַבָּתִּים לְחֲצֵר. וְאִם יֵשׁ שָׁם יִשְׂרָאֵל אוֹסֵר; דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: לְעוֹלָם אִינוֹ אוֹסֵר עַד שֶׁיְהוּ שְׁנֵי יִשְׂרָאֵלִים אוֹסְרִין זֶה עַל זֶה, וְהִלְכָה כְּדַבְּרֵיו.

טז. הַגּוֹסֵס, אֵף עַל פִּי שְׂאִינוֹ יְכוּל לְחַיֹּת - הָרִי זֶה אוֹסֵר. קָטָן, אֵף עַל פִּי שְׂאִין יְכוּל לְאָכּוֹל כְּזֵית - הָרִי זֶה אוֹסֵר. קֶסֶדוֹר הֵבֵא לְעִיר, עַד שְׁלוֹשִׁים יוֹם - הָרִי זֶה אוֹסֵר מִדֵּ. אֵימְתִי? בְּזִמְן שִׁיחְדוּ לוֹ בֵּית דִּינָה. לֹא יִחְדּוּ לוֹ בֵּית דִּינָה, אוֹ שְׂאִין עִמָּהֶן דְּיוֹרִין בַּחֲצֵר - אֵין אוֹסֵר. אַכְסַנְאִי - אֵין אוֹסֵר לְעוֹלָם.

יז. אֲנָשִׁי חֲצֵר שֶׁשָׁכַח אֶחָד מֵהֶן וְלֹא עָרַב, וְהִיתָה לוֹ אַכְסַדְרָה עַל פִּתְחוֹ, בְּזִמְן שֶׁמְגַלְפֶּת - מִתְּרֵת לוֹ וְאִסוּרָה לְכָל בְּנֵי חֲצֵר. אִם אֵינָה מְגַלְפֶּת - אִסוּרָה לוֹ וְאִסוּרָה לְכָל בְּנֵי הַחֲצֵר. כָּלִים שֶׁשָׁבֵתוֹ בַּחֲצֵר - מִתְּרִין לְטַלְטֵל בַּחֲצֵר. אֲנָשִׁי חֲצֵר שֶׁשָׁכְחוּ וְלֹא עָרְבוּ - אִסוּר מִלְּהַכְנִיס וּמִלְּהוֹצִיא מִחֲצֵר לְבָתִּים וּמִבָּתִּים לְחֲצֵר. וְכָלִים שֶׁשָׁבֵתוֹ בַּחֲצֵר - מִתְּרִין לְטַלְטֵל בַּחֲצֵר.

יח. חֲמֵשׁ חֲצֵרוֹת הַפְּתוּחוֹת זוֹ לְזוֹ וּפְתוּחוֹת לְמִבּוּי, וְשָׁכְחוּ כָּלֵם וְלֹא עָרְבוּ - אִסוּר לְהַכְנִיס וְלַהּוֹצִיא מִחֲצֵר לְמִבּוּי וּמִן הַמִּבּוּי לְחֲצֵר. וְכָלִים שֶׁשָׁבֵתוֹ בַּחֲצֵר - מִתֵּר לְטַלְטֵל בַּחֲצֵר, וּבְמִבּוּי אִסוּר. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מִתֵּר, שֶׁהָיָה רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: כָּל זִמְן שֶׁהֵן שָׁל רַבִּים, וְשָׁכְחוּ וְלֹא עָרְבוּ, גַּם חֲצֵר וְאַכְסַדְרָה וּמְרַפֶּסֶת וְקַרְפֵּף וּמִבּוּי - כָּלֵן רְשׁוּת אַחַת הֵן. אָמַר רַבִּי: כִּשְׁהֵינּוּ לוֹמְדִין תּוֹרָה אֲצֵל רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּתַקִּיעִין, הֵינּוּ מַעֲלִין שְׁמֹן בְּאַלוֹנִטִית מִגַּג לְגַג, וּמִגַּג לְחֲצֵר, וּמִחֲצֵר לְחֲצֵר, וּמִחֲצֵר לְקַרְפֵּף, עַד שֶׁהֵינּוּ מְגִיעִים אֲצֵל הַמַּעֲיָן שֶׁהֵינּוּ רוֹחֲצִין בּוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה: מַעֲשֶׂה בְּשַׁעַת הַסַּפְּנָה, הֵינּוּ מַעֲלִין סֶפֶר תּוֹרָה מִחֲצֵר לְגַג, וּמִגַּג לְחֲצֵר, וּמִחֲצֵר לְקַרְפֵּף לְקָרוֹת בּוֹ. אָמְרוּ לוֹ: אֵין שַׁעַת הַסַּפְּנָה רְאִיָּה.

יט. שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת, זוֹ לְפָנִים מִזוֹ, הַחִיצוֹנָה שֶׁל רַבִּים, וְהַפְּנִימִית שֶׁל יְחִיד - הַחִיצוֹנָה - צְרִיכָה עָרוּב. וְהַפְּנִימִית - אֵין צְרִיכָה עָרוּב. הַפְּנִימִית שֶׁל רַבִּים וְהַחִיצוֹנָה שֶׁל יְחִיד, הַפְּנִימִית - צְרִיכָה עָרוּב. וְהַחִיצוֹנָה - אֵינָה צְרִיכָה עָרוּב. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹסֵר אֶת הַחִיצוֹנָה, שֶׁדְּרִיסֶת הָרֶגֶל אוֹסְרָתָה. וְחַכְמַיִם אוֹמְרִים: אֵין דְּרִיסֶת הָרֶגֶל אוֹסְרָתָה. הָיָה שְׁתֵּיהֶן שֶׁל רַבִּים, וְנִתְּנוּ אֶת עָרוּבָן בְּחִיצוֹנָה, וְשָׁכַח אֶחָד בֵּין מִן הַחִיצוֹנָה בֵּין מִן הַפְּנִימִית וְלֹא עָרַב - שְׁתֵּיהֶן אִסוּרוֹת. נִתְּנוּ עָרוּבָן בְּפְנִימִית, וְשָׁכַח אֶחָד מִן הַפְּנִימִית וְלֹא עָרַב - שְׁתֵּיהֶן אִסוּרוֹת. מִן הַחִיצוֹנָה וְלֹא עָרַב - שְׁתֵּיהֶן אִסוּרוֹת; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. וְחַכְמַיִם אוֹמְרִים: פְּנִימִית מִתְּרֵת וְחִיצוֹנָה אִסוּרָה. אֶחָד שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת זוֹ לְפָנִים מִזוֹ, וְאֶחָד שְׁלֹשׁ דְּיוֹטָאוֹת - זוֹ לְמַעְלָה מִזוֹ.

בְּמָה דְּכָרִים אָמוּרִים? בְּזִמְן שְׂדֵרְךָ
הַפְּנִימִית לְצֵאת עַל הַחִיצוֹנָה וְעַל
מִקְצָתָהּ, וְדֵרְךָ הָעֲלִיּוֹנָה לִירֵד עַל
הַתְּחִתּוֹנָה וְעַל מִקְצָתָהּ. חֲמֵשׁ חֲצֵרוֹת
פְּתוּחוֹת לְבֵית שַׁעַר, וְשַׁכְּחוּ וְלֹא עֲרְבוּ -
מִתְרִין בְּחֲצֵרוֹת, וְאֲסוּרִין בְּבֵית שַׁעַר.
חֲמֵשׁ דִּיּוֹטָאוֹת פְּתוּחוֹת לְאֶלְקָט³, וְשַׁכְּחוּ
וְלֹא נִשְׁתַּתְּפוּ - מִתְרִין בְּדִיּוֹטָאוֹת וְאֲסוּרִין
בְּאֶלְקָט.

---

³ בית העשוי להתקרב בו בקוץ.

בשורה טובה ומשמחת!

שוין יעצט
דא צו באקומען
אפגעשיקט יעדע וואך

צו אייער טיר

אויף די פאסט

די שטארק אויפגעכאפטע
וועכנטליכע קונטרסים

עצתו אמונה

הערליכע בריוו, שאלות

ותשובות אין אלע אקטועלע

נושאים אין טאג טעגליכן לעבן.

געשריבן דורכן ראש ישיבה
הרה"ג ר' תה"ר

יואל רוטה

שליט"א

רופט אדער טעקסט

718•387•2691

קח
הכל
הקודש

אדער שיקט א אימעיל צו subscribe@kerenhadfusa.org

<p>16</p> <p>ראשון Sunday</p> <p>הדלקת הנרות 5:55 Candle Lighting</p>	<p>כ"א</p> <p>21</p>		<p>Hoshanah Rabbah הושענא רבה</p> <p>עלות השחר _____ 5:56 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:18 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:26 7:09 _____ נץ החמה 9:54 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:50 _____ סו"ז תפלה - גר"א 7:26 _____ צה"כ לשיטת ר"ת 6:13 _____ שקיעה בבלי: כתובות קב • ירושלמי: הוריות ד • תוספתא: שבת יז נ"ך: מלכים ב טו-טז • רמב"ם: שנינים א</p>
<p>17</p> <p>שני Monday</p> <p>הדלקת הנרות 7:25 Candle Lighting</p>	<p>כ"ב</p> <p>22</p>		<p>Shemini Atzeret / Yizkor שמיני עצרת, יזכור</p> <p>עלות השחר _____ 5:57 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:18 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:26 7:10 _____ נץ החמה 9:54 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:50 _____ סו"ז תפלה - גר"א 7:25 _____ צה"כ לשיטת ר"ת 6:12 _____ שקיעה בבלי: כתובות קב • ירושלמי: הוריות ה • תוספתא: שבת יח נ"ך: מלכים ב יח-יט • רמב"ם: שנינים ב</p>
<p>18</p> <p>שלישי Tuesday</p> <p>זמן מוצי"ט 7:24 Yom Tov Ends</p>	<p>כ"ג</p> <p>23</p>		<p>Simchas Torah שמחת תורה</p> <p>עלות השחר _____ 5:58 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:19 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:26 7:11 _____ נץ החמה 9:55 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:50 _____ סו"ז תפלה - גר"א 7:24 _____ צה"כ לשיטת ר"ת 6:11 _____ שקיעה בבלי: כתובות קד • ירושלמי: הוריות ו • תוספתא: ערובין א נ"ך: מלכים ב יט-כ • רמב"ם: שנינים ג</p>
<p>19</p> <p>רביעי Wednesday</p>	<p>כ"ד</p> <p>24</p>		<p>אסרו תג</p> <p>עלות השחר _____ 5:59 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:19 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:26 7:12 _____ נץ החמה 9:55 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:50 _____ סו"ז תפלה - גר"א 7:22 _____ צה"כ לשיטת ר"ת 6:09 _____ שקיעה בבלי: כתובות קה • ירושלמי: הוריות ז • תוספתא: ערובין ב נ"ך: מלכים ב כ-כא • רמב"ם: שנינים ד</p>
<p>20</p> <p>חמישי Thursday</p>	<p>כ"ה</p> <p>25</p>		<p>עלות השחר _____ 6:00 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:20 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:26 7:13 _____ נץ החמה 9:56 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:50 _____ סו"ז תפלה - גר"א 7:21 _____ צה"כ לשיטת ר"ת 6:08 _____ שקיעה בבלי: כתובות קו • ירושלמי: הוריות ח • תוספתא: ערובין ג נ"ך: מלכים ב כב-כג • רמב"ם: שנינים ה</p>
<p>21</p> <p>ששי Friday</p> <p>הדלקת הנרות 5:48 Candle Lighting</p>	<p>כ"ו</p> <p>26</p>		<p>עלות השחר _____ 6:01 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:20 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:27 7:14 _____ נץ החמה 9:56 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:51 _____ סו"ז תפלה - גר"א 7:19 _____ צה"כ לשיטת ר"ת 6:06 _____ שקיעה בבלי: כתובות קז • ירושלמי: הוריות ט • תוספתא: ערובין ד נ"ך: מלכים ב כה • ישעיה א • רמב"ם: שנינים ו</p>
<p>22</p> <p>שב"ק Shabbos</p> <p>זמן מוצש"ק 7:18 Shabbos Ends</p>	<p>כ"ז</p> <p>27</p>		<p>בראשית מבה"ח</p> <p>עלות השחר _____ 6:02 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:21 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:27 7:15 _____ נץ החמה 9:57 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:51 _____ סו"ז תפלה - גר"א 7:18 _____ צה"כ לשיטת ר"ת 6:05 _____ שקיעה בבלי: כתובות קח • ירושלמי: הוריות י • תוספתא: ערובין ה נ"ך: ישעיה ב-ג • רמב"ם: שנינים ז</p>

מברכים חודש השון המולד: דינסטאג אינדערפרי 45 מינוט און 7 חלקים נאך 9

דורך שמחת יום טוב, און דורך לייגן תפלין ווי עס דארף צו זיין, איז מען זוכה צו געבוירן אינגלעך.

(ספר המדות אות גנים חלק א, סימן י')